

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

25. APRIL - 1. MAJ

Vsako leto se ob koncu aprila oz. začetku maja spominjamo dveh velikih zgodovinskih dogodkov polpretekle dobe. 25. april je pri nas praznik osvoboditve izpod fašističnega režima. Prav tako pa je že leta pomemben mednarodni praznik dela. Vse to je dovolj, da se v kratkem razmišljanju ob tem nekoliko zamislimo.

Najprej 25. april. Slovenci v Italiji smo poleg ostalih državljanov še posebno občutili fašistično nadzvojnino tiranijo. Zato se tudi vedno v prvi osebi spominjamo padca Mussolinijeve diktature, s katero je italijanski narod dokončno obračunal. Dogodki okoli 25. aprila 1945, ko je prišlo do osvoboditve severne Italije, so sami na sebi dovolj zgovorni. To je posledica prizadevanj narodnoosvobodilnega odbora (CLN) v severni Italiji. S tem je prišlo do vstaje na dan 25. aprila in dejansko do zmage odpornega gibanja.

Danes na žalost skušajo premnogi minimizirati te dogodke. Prav ti dogodki pa so kasneje prinesli do prvih demokratičnih vlad, ki so jim predsedovali najprej Ferruccio Parri, nato pa Alcide De Gasperi, predstavnika leve in sredine. S tem je kasneje prišlo še do drugih preobratov, med njimi je bil leto kasneje referendum o republiki oz. monarhiji. Leta 1946 je, kot znano, zmagala večina za republiko.

Danes bi nekateri, zlasti predstavniki desne sredine, radi ta praznik izničili. Počastili naj bi vse padle žrtve, odvzeli pa naj bi potem pravi praznik osvoboditve in s tem vse skupaj izničili. Sam predsednik vlade Berlusconi se ni hotel udeležiti nobene zadevne proslave in s tem jasno pokazal, kaj v resnici je. Znano je, kako težko si je bilo npr. v Trstu priboriti pravico do slovenske besede in pesmi v Rižarni (o tem na drugem mestu).

Ideali svobode so vedno živi. To vemo zlasti primorski Slovenci, ki smo plačali ogromen krvni davek proti fašizmu. Bili smo tisti, ki smo se med prvimi v Evropi uprli črnemu režimu in zato postali tarča najhujših napadov fašističnih aktivistov.

Svobode bi napil se kot medice. Tako je lepo zapel naš v vojni tragično padli mladi pesnik France Balantič, ki je bil zaprt v italijanskem taborišču v Gonarsu, nato pa je padel v ognju kot žrtev komunistične revolucije. In prav pesem mladega padlega poeta zelo zgovorno ponazoruje vso tragedijo slovenskega naroda.

Zato čuvajmo vse vrednote demokracije in svobode, ki smo si jih priborili, in jih skrbno hranimo za narodno in kulturno rast slovenstva danes. To še posebej ob vstopu Slovenije v Evropo.

Pred nami je še 1. maj, mednarodni praznik dela. Znana je njegova zgodovina, ki sega tja v zadnje desetletje 19. stoletja v ZDA. Ta dan upora proti socialnemu nasilju je danes simbol pravic delavca in človeka nasploh. Dolgo let so ta praznik zlorabljali levičarski režimi po svetu. Kasneje pa je sama Cerkev proglasila 1. maj za praznik sv. Jožefa Delavca. Že od časov papeža Leona XIII. dalje (konec 19. stoletja), ko je z znano encikliko "Rerum novarum" odprl novo pot v gledanju Cerkev na pravice delavstva, se je katoliški svet odprl temu vprašanju in zahteval pravično socialno ureditev. Novi časi so prinesli še drugo. Enciklika "Quadragesimo anno" papeža Pija XI. je kasneje še posodobila ta nauk. / stran 2

Andrej Bratuž

Praznik frtalje v Rupi

Na praznik dela, v četrtek, 1. maja, se bo v Rupi nadaljeval Praznik frtalje. Veliko pričakovanje vlada za govor dr. Damijana Terpina.

Intervju

Teolog Janez Juhant o iskanju etičnih temeljev. (stran 3)

Intervju

Pokrajinski odbornik Marko Marinčič o novi Goriški in identiteti. (stran 3)

Žvižgi v Rižarni

Žalosten 25. april na Tržaškem

Neprimeren spored in hud spodrsrljaj tržaškega župana sta izbila sodu dno

Tudi letos je torej 25. april na Tržaškem potekal v znamenju polemik, ogorčenja ter medsebojnega obtoževanja in obsojanja. Resnici na ljubo je bil scenarij za tako dogajanje že lepo in skrbno pripravljen ter je privedel do tega, da so se besede o negovanju vrednot svobode in demokracije, o sožitju med narodi in o novem načinu oblikovanja odnosov med ljudmi, ki smo jih slišali na osrednji svečanosti v Rižarni, nenaravno pomešale z iredentističnimi koračnicami, neprimernimi glasbenimi vložki, kot so operne arije, ter z vrsto drugih drobnih, a globoko povednih značilnosti (kot je bila npr. neprimerna ojačitev zvočnikov ob priložnosti slovenskih govorov in govora tržaškega škofa). Nedopusten spodrsrljaj tržaškega župana, ki je na koncu lepega govora namesto žrtve Rižarne počastil žrtve fojbe, je bil le usodni kanec za itak že zvrhan kozarec sumničenj, nezupanja in strasti, kar se je sprevrglo v žolčno kričanje in žvižganje na račun prvega občana s strani približno pettisočglave množice.

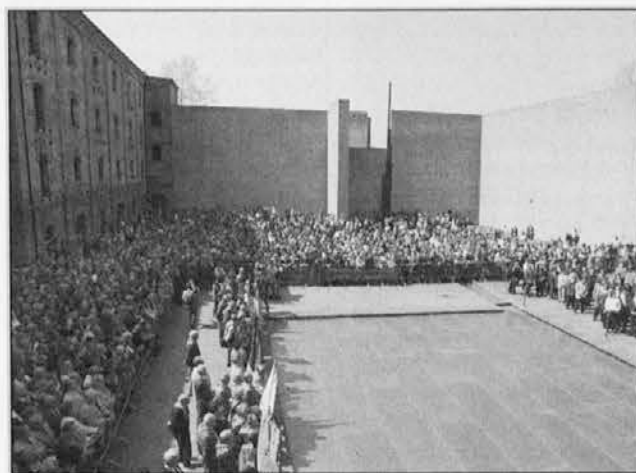

FOTO KROMA

Županu Dipiazzi lahko sicer do neke mere odpustimo lapsus (na njegova presenečenja smo itak že navajeni), nemogoče pa je spregledati letošnjega sporeda svečanosti v Rižarni, ki bi ga zunanji nevtralni opazovalec označil za zelo nenavadnega in dolgoveznega, udeleženci svečanosti pa so ga upravičeno imeli za provokacijo. Kaj imajo opraviti skladbe kot La campana di San Giusto in Inno al Piave ter arija Nessun dorma s prostorom, kot je Rižarna, kjer bi moral biti obvezen spoštljiv molk (vsaj ob polaga-

nju vencev), si res ne moremo predstavljati. Tržaška pokrajina, je bilo rečeno, je spored svečanosti pripravila skupaj z Odborom za negovanje vrednot odpornosti in demokratičnih institucij (t.j. Antifašističnim odborom), a jo slednji dolži, da se dogovora ni držala. Da ne govorimo o soglasni obsodbi slovenskih in drugih levosredinskih organizacij in sindikatov ter na grožnje tržaške pokrajinske uprave in napade deželnega svetovvalca Nacionalnega zavezništva Lippja na slovensko generalno konzulko Jadranko Sturm Kocjan.

Resnici na ljubo si je človek tak izid lahko tudi pričakoval, če pomislimo na polemike, ki so spremljale lansko obhajanje Dneva odpornosti, ter na letošnje nedorečenosti in prvotne dvomljive odločitve pokrajinske uprave, da v uradni spored svečanosti vključi tudi svečanost pri bazovskem šohu. Desna sredina oz. desnica, ki upravlja tržaško občino, pokrajino in deželo, ima očitno neke svoje posebne poglede na datum 25. aprila (to je seveda povedano zelo milo in ironično) in raje počasti neke druge dogodke in datume oz. jih neprimerno meša in s tem povzroča ponovno odpiranje še ne popolnoma zaceljenih ran. Že večkrat je bilo rečeno, da je bolje, da se, vsaj dokler ne bo prišlo do resnične pomiritve, vsak spominja svojih pokojnih brez neumestnega vsiljevanja nekih novih pomenov, ki jih nihče ne čuti za svoje. Očitno pa imajo nekateri raje ustvarjanje sporov, polemik in nove slabe krvi v naših krajih, ker drugače, milo rečeno, ne znajo vladati (kar so tudi večkrat dokazali v zadnjih letih).

Ivan Žerjal

Čezmejno sodelovanje

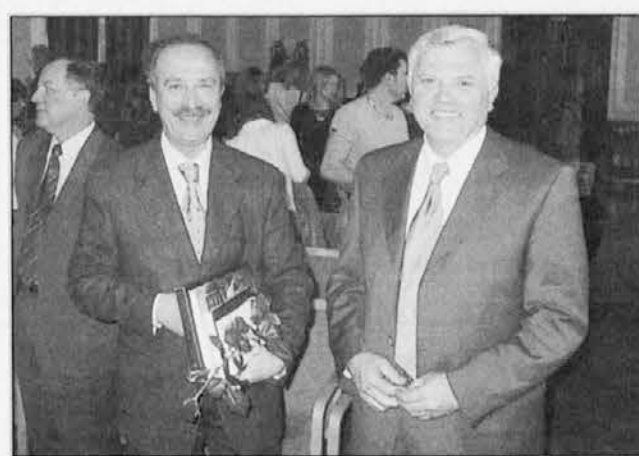
Goriški praznik, uvod v novo Evropo

Minuli konec tedna je na Goriškem minil v znamenju Praznika Goričanov, kot so na goriški občini poimenovali niz ljudskih in kulturnih prireditev ob 28. aprilu, med katerimi vsekakor velja omeniti mednarodni posvet v Avditoriju furlanske kulture v Gorici na temo Pluralna identiteta. Na posvetu je v ponedeljek, 28. aprila, niz slovenskih, furlanskih, nemških, italijanskih in tudi judovskih izobražencev spregovoril o večjezičnosti in večnarodni goriški duši. Na simpoziju so kot slovenski predavatelji nastopili Peter Štih, Branko Marušič in Lojzka Bratuž. O tem več prihodnjic.

Za zapis na prvi strani o

tem pomembnem prazniku, ki naj bi v prihodnje postal tradicionalen in ga lepo ponazarja fotografija novogoriškega župana Mirka Brulca, ki je skupaj s svojim kolegom iz Gorice Vittorio Brancatijem proslavil tudi Svetovni dan knjige, smo se odločili predvsem zaradi zgledega sodelovanja med goriško, šempetrsko-vrtojbenko in novogoriško občinsko upravo.

Goriški skupni prostor, ki so ga v najlepših dneh naše skupne zgodovine označevali širina duha in večjezičnost, široka omika in sloviti "oglejski duh" naše krajevne Cerkve, predvsem pa odprtost, se bo z vstopom domovine Slo-

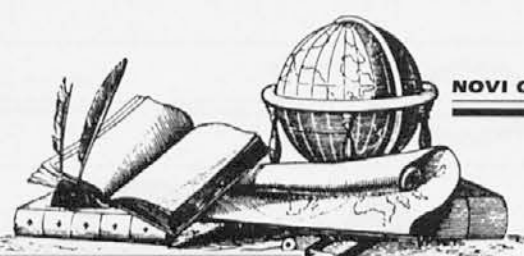

venije v Evropsko unijo še bolj odprl, iz obmejnega področja bo Goriška postala središče Evrope. V novi Evro-

pi bomo imeli Goričani vlogo le, če se bomo ob zavedanju lastne samobitnosti zavzemali za sodelovanje!

- 02 Breda Susič
REŠEVANJE KRIZE V IRAKU
- 05 Danijel Devetak
BLAŽEN KAPUCIN, APOSTOL ZDRUŽENE EVROPE
- 06 Jurij Paljk
SVETOVNI DAN KNJIGE...
- 08 PROF. MARTIN JEVIKAR 90-LETNIK
- 13 Marjan Drobež
UDBOVSKA AFERA V SLOVENIJI

VSEBINA

SVET OKROG NAS

Italijanska notranja politika V znamenju bližnjih volitev

Politično življenje v Italiji poteka v znamenju upravnih volitev, ki bodo 25. maja oz. 8. junija. Obnovili bodo dva deželna sveta (v Furlaniji-Juljski krajini in Dolini Aosta), 12 pokrajinskih in 506 občinskih svetov, med temi je tudi občinski svet v Vidmu. Volilnih upravičencev je 12 milijonov in pol, kar pomeni, da bo volilni izid tudi pomemben politični test. V Furlaniji-Juljski krajini bodo volitve v nedeljo, 8., in v ponedeljek, 9. junija. V občinah, kjer sta predvidena dva volilna kroga, bodo ožje volitve ali balotaža 8. in 9. junija.

Čeprav mnogi politični prvaki, med njimi sam predsednik vlade Berlusconi, hitijo zatrjevati, da izid bližnje volilne preizkušnje ne bo vplival na politična ravnanja, kakršna so nastala po zadnjih državnoborskih volitvah, je zlasti v vladajoči koaliciji opaziti čedalje večjo živčnost. Skoraj ne mine dan, da kak prvak Severne lige ne bi zagrozil z izstopom iz vladne večine, češ da slednja ne spoštuje temeljnih točk koalicijskega programa, med njimi predvsem federalno ureditev italijanske države. Res je, da sta obe veji parlamenta odobrili zakon o devoluciji, to je o prenosu zakonodajne oblasti od parlamenta na posamezne dežele, vendar je bilo s tem opravljeno le prvo glasovanje in še ni bil določen datum za začetek druge, zaključne razprave ter drugega glasovanja v obeh zakonodajnih zbornicah. Severna liga se poleg tega pritožuje, da se nekatere sile

vladne koalicije hudo spotikajo nad izjavami nekaterih vidnih predstavnikov desnosredinske večine, ki odkrito graja spremembe petega poglavja republiške ustave, kot izhajajo iz zakonskega osnutka, ki ga bo vlada predložila parlamentu. S tem naj bi bilo zares konec centralističnemu značaju italijanske države in bi torej bila tudi ureničena ena temeljnih programskih točk sedanje vladne večine. Prav med pripravi na bližnje upravne volitve pa prihaja do hudih razhajanj med posameznimi desnosredinskimi strankami, ki se v marsikaterem kraju nikakor ne morejo sporazumeti za skupen nastop na volitvah. Otipljiv primer takšnega razhajanja imamo tudi v Furlaniji-Juljski krajini, kjer se je najmočnejša sila vladajoče večine Naprej Italija celo razbila. Eden njenih najbolj znanih prvakov - bivši socialist Saro - bo na deželnih volitvah nastopil s svojo listo!

Prejšnji teden je bil v Italiji praznik osvoboditve. V zgodovini italijanske republike se je prvič zgodilo, da je za ta, za povojno Italijo gotovo najpomembnejši praznik, predsednik Ciampi priredil slovesnost na Kvirinalu, torej v predsedniški palači. Sliši se sicer čudno, vendar se je zgodilo, da se te slovesnosti ni udeležil predsednik vlade Berlusconi, ker si je privoščil nekaj dni počitka, da si je pozdravil bolno zapestje.

/ stran 4
Drago Legiša

Na podlagi zadnjega popisa Italijanska manjšina v Sloveniji v številkah

Konec junija lanskega leta so na Hrvaškem objavili podatke o zadnjem popisu prebivalstva, iz katerih je razvidna tudi etnična pripadnost. Tako se je na območju Istre, Reke, Kvarnera in Dalmacije za Italijane izjavilo 19.636 ljudi, kar je 1.600 manj kot pri ljudskem štetju leta 1991. V začetku aprila pa so objavili podatke lani izvedenega popisa prebivalstva v Sloveniji. Samo 1.631.363 prebivalcev (od skupaj od 1.964.036) se je izreklo, da so Slovenci. Največja neslovenska narodnostna skupina so Srbi (40 tisoč), sledijo jim Hrvatje (35 tisoč), bošnjaki (31 tisoč), Muslimani (10 tisoč), Madžari (6.243 prebivalcev).

Nas še posebej zanimajo podatki o italijanski narodni skupnosti: za Italijane se je namreč izreklo 2.258 ljudi (702 manj kot pri prejšnjem popisu leta 1991). Osip je dal povod za razne komentarje zlasti v krogih same manjšinske skupnosti. Po splošnem mnenju se število pripadnikov manjšine ni dejansko zmanjšalo, le da se večje število italijansko govorečih ljudi ni želelo opredeliti v narodnostnem pogledu. V zvezi s tem navajajo podatek, da se je v volilne sezname pri Italijanski uniji vpisalo 3.762 ljudi z italijanskim maternim jezikom. Nekateri manjšinski predstavniki tudi pripominjajo, da popis ljudi po narodnosti ne more biti merilo za priznavanje ali ureničevanje pravic, ki pripadajo narodni manjšini, kar je tudi sicer splošno priznано načelo.

Pred časom smo poročali o trenjih in polemikah med Italijansko unijo in tržaško

Ljudsko univerzo, ki že desetletja porazdeljuje oz. posreduje finančne prispevke organizacijam italijanske manjšine na Hrvaškem in v Sloveniji, ki jih nakazuje italijanska vlada. Po posredovanju italijanskega zunanjega ministrstva so se omenjene polemike poleggle, vendar je vprašanje, kakšno vlogo naj ima ljudska univerza pri posredovanju podpor italijanski manjšini v Istri, ostalo nedorečeno. Nobena skrivnost ni, da bi omenjena ustanova, pri vodstvu katere so v zadnjem času dobili precej vpliva desno usmerjeni krajevni krogi, želela imeti nadzor nad podeljevanjem vladnih finančnih podpor in s tem omejevali avtonomijo Italijanske unije. Slednja pa se temu odločno upira, kar je povsem utemeljeno.

Tudi zaradi tega se Unija vztrajno in odločno poteguje, da bi italijanski parlament odobril zakon, ki bi organsko uredil vse oblike pomoči in podpor matične države v korist italijanske narodne skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem. Takšen ukrep bi po mnenju vodstva Italijanske unije dal manjšini gotovost glede obsega in namembnosti prispevkov ter ji omogočal smotnejše programiranje delovanja. V krogih tržaške ljudske univerze se namreč bojijo, da bi bili v primeru odobritve nakazanega zakona odrezani od kakršnegakoli vplivanja na porazdeljevanje prispevkov manjšini v Istri in s tem posrednega pogojevanja njenega vodstva. Kot vidimo, manjšine nimajo nikjer lahkega življenja.

Alojz Tul

Reševanje krize v Iraku

Protesti proti ZDA

Čas za ugibanja, ali je imel Bush prav, ko je sprožil vojno proti Sadamu Huseinu in zrušil diktatorja, ki je več desetletij zatiral lastno ljudstvo, ni še primeren, saj je bodočnost Iraka še negotova.

Minuli teden je zopet prišlo do množičnih manifestacij proti prisotnosti ameriških vojaških sil v Bagdadu. Nezadovoljstvo je sprožila eksplozija, ki jo je povzročil spopad med skupino neznanih Iračanov in ameriški vojniki, ki so stražili skladišče zaseženega iraškega eksploziva. Neznanci so menda izstrelili svetlobne rakete proti skladišču. Ena izmed raket, ki se je sprožila med verižno reakcijo eksplozij, je zadela stanovanjske hiše in povzročila med 6 in 12 mrtvih ter okrog 40 ranjenih.

Kljub protestom pa gre Busha administracija neustrašno naprej po načrtani poti. Vojaki so minuli teden zajeli vrsto najvišjih predstavnikov nekdanjega Sadamovega režima, vključno z bivšim nekdanjim ministrom Tarekom Azizom (na sliki), ki bo lahko posredoval ključne informacije o tem, ali je "rais" še živ, kam je zbežal in kje je skrito orožje za množično uničevanje.

Osrednje vprašanje pa za Američane ostaja oblikovanje nove državne strukture. Novi upravitelj začasne vlade v Iraku Garner je ponovno sklical vrh vseh političnih, verskih in socialnih organizacij, ki so nasprotovale nekdanjemu režimu. Medtem pa je v Bagdad prispela skupina 150 ameriških tehnikov, ki bodo odgovorni za reorganizacijo iraških ministrstev - od uprave naftnih ležišč, do obnove infrastrukture in osnovnih služb.

Ugibanja o posledicah vojne pa niso odvisna samo od tega, kako se bo razvila situacija v Iraku. Zelo vroče so namreč tudi razmere med Izraelci in Palestinci, kjer se vlada novega palestinskega premiera Mahmuda Abasa rojeva v velikih porodnih krčih. Čeprav se je sprva zdelo, da bo Abas deležen načelne podpore izraelskega premiera Šarona, se je ta po vojni očitno ponovno "ohladi" in ne namerava ugoditi Abasovi zahtevi, da bi omilil omejitve gibanja za Arafata. ZDA so napovedale, da bodo takoj po imenovanju Abasa za premiera objavile časovni mirovni načrt za Bližnji vzhod, ki so ga pripravile skupaj z Rusijo, Evropsko unijo in OZN. Načrt predvideva oblikovanje palestinske države do leta 2005.

Novo uganko pa predstavlja tudi Severna Koreja, ki je minuli teden uradno potrdila, da je izdelala orožje za množično uničevanje. Za zdaj ne kaže, da bi bilo to v primeru Koreje zadosten razlog za novo preventivno vojno. Po precedensih, ki jih predstavljata Afganistan in Irak, ter po hudi delegitimaciji OZN, pa je težko karkoli reči.

Breda Susič

S T. STRANI

25. april...

Obenem se je modernizirala tudi naša družba, šla je za časom, sledeč na eni strani papeškimi enciklikam (od Mater et Magistra do Rei socialis sollicitudo sedanjega papeža) in s tem nadaljevala pot reform in pravične socialne ureditve.

Marksizem pa ni uresničil nekakega novega socialnega reda in sam je nato neslavno

propadel. Naši veliki krščanski socialni misleci in pisci, kot Janez Evangelist Krek, France Verber in Aleš Ušeničnik, so gotovo v svojih delih interpretirali sodobno krščansko socialno misel, tako še Andrej Gosar, Ivan Ahčin, pri nas Janko Kralj in drugi.

Za vse to so nam in nam bodo vrednote svobode in demokracije vedno dragocene svetinje, ki jih moramo braniti in uresničevati.

Koroška

Jože Wakounig je od ponedeljka, 28. aprila, novi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev. Nekdanji ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu je zamenjal Bernarda Sadovnika, ki je isti dan odstopil, ker je menil, da v zboru nima večine in zato "ne more uresničiti svojih načrtov".

Več prihodnjic!

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Današnje vrednote 1. maja

Tudi danes ima praznovanje 1. maja svoj pomen, seveda če ne ostajamo zgolj pri zgodovinskem spominu. In že v preteklosti je bila vrednost tega praznika predvsem v zaščiti človeka. Človeka naj ne bi namreč nikdar izkoriščali, poniževali in prisiljevali. In prav delo je tisto področje, kjer je prihajalo in žal še prihaja prav do izkoriščanja, poniževanja in prisiljevanja. S strani tako imenovanih močnejših, tistih pač, ki so v določenem času imeli ali imajo večje pravice. Vsako delo, ki lahko koristi drugim, je samo po sebi častno in dostojanstveno, vprašanje pa je, če je časti in dostojanstva zares deležno. Točneje, če je deležno spoštovanja, oziroma če je časti, dostojanstva in spoštovanja deležna oseba, ki določeno delo opravlja.

Na srečo je vsaj v razvitem svetu delo spoštovano, kot je spoštovan človek, ki ga opravlja. Kjer pa prevladuje pomanjkanje, je tovrstno spoštovanje dosti težje uresničiti. Toda tudi tam, kjer so življenjski pogoji ugodni, ne bi smeli samozadovoljno spati na lovorikah. Celotno v razvitih državah obstaja pojav dela mladoletnih in dela otrok in to večkrat v razmerah, ki bi bile velika preizkušnja še za odraslega človeka. Nadalje je celo v razvitih demokratičnih državah razlika v vrednotenju dela velika in prevelika, kar ima za posledico bogatenje bogatih in siromašenje revnih. Poleg tega je za današnji razviti svet značilno, da je tudi delo še kako podvrženo zakonitostim trga, oziroma, če uporabimo grško besede

do - potrebi po dobičku. To seveda ne pomeni, da smo, kar se tiče našega dela, izkoriščani, ponižani ali celo v kaj prisiljeni. Pomeni pa, da smo zaradi vsesplošne tekme pod nenehnim velikim pritiskom, da seveda ne govorimo o tistih, ki dela sploh nimajo. Nemara je prav tisti, ki dela nimajo, najgloblje zavedajo, za kakšno vrednoto gre in kako je prizadeta človekova osebnost, če možnosti za delo nima. Res, brezposelnost je prav gotovo tista boleča točka, zaradi katere je praznik 1. maja tudi v naši razviti družbi dandanes tehten, pomenljiv in človeško pomemben. Zato ob njem nikakor ne bi smeli zapasti v politično ali celo ideološko razmišljanje, češ, ta praznik je le simbol skrajne politične levece ter nekdanjega socializma in ga je zato umestno čimbolj potisniti na rob ali celo v ropotarnico zgodovine. Nasprotno, v današnjem času bi se lahko toliko bolj zavedeli, kako so na področju dela vedno v igri prav človek in njegove temeljne pravice; in kako je bila v preteklosti, je v sedanjosti in bo v prihodnosti vselej živa človekova težnja po svobodi in po srečnosti in kako je to svobodo in srečnost mogoče zagotoviti le z ustreznim spoštovanjem dela vseh in vsakogar. Vsakogar in vseh.

Težnja po svobodi in srečnosti je torej vsebovana tudi v vsem tistem, na kar nas živo spominja 1. maj. In spominja nas predvsem na vse, kar je bilo v preteklosti za človeka in s tem za vse nas že doseženega in kar bi bilo nujno napraviti boljše tudi v prihodnosti.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / Janez Juhant

Iskanje etičnih temeljev

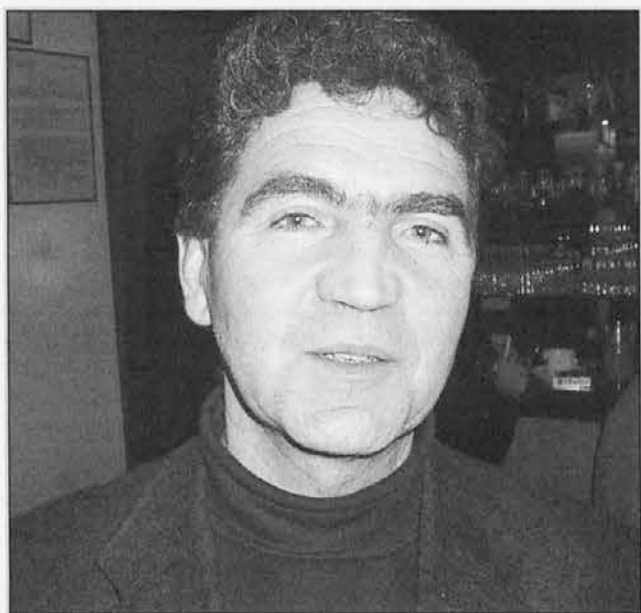
Kakšne utegnejo biti posledice – vsaj za slovenske razmere – dveh osrednjih dogodkov zadnjih tednov: referendum o evroatlantskih povezavah in iraški vojni? O tej ključni temi smo se pogovarjali z nekdanjim dekanom Teološke fakultete (TF), zdaj rednim profesorjem in predstojnikom filozofske katedre na TF v Ljubljani, dr. Janezom Juhantom, ki se s kritičnimi pogledi na slovensko družbo pogosto oglašuje v tiskanih občilih.

Profesor Juhant, kakšno je vaše mnenje k referendumu 23. marca letos in kakšne posledice utegneta imeti za področje, ki vam je zlasti blizu, Cerkev na Slovenskem in pa duhovnost, ki je opredeljena s krščanskim pogledom na svet?

Zdaj se normalno postavljamo v okvir, v katerem smo bili pred komunističnim režimom. Da je to res, kažejo tudi različne dileme, saj je čuti tudi po tem dogodku pri nekaterih veliko nelagodje, nasprotovanje in pritislovnost v razpravah o izidih. Ta protislovnost je bila značilna že pred referendumoma in se zdaj nadaljuje. To kaže, da se mora Slovenec oziroma državljani te države še zdaj boriti za svoje identitetne temelje, za demokracijo, za človekove pravice itd. Zanimivo je, da so ljudje, ki so tem povezavam nasprotovali, predvsem vstopu v NATO, tako rekoč rasistični v notranji demokraciji. Kakšen vpliv pa naj bi imel pozitiven izid referenduma, kar zadeva Cerkev v prizadevanjih za podpis sporazuma z Vatikanom, je težko reči, čeprav ima npr. Evropska zveza določene standarde tudi glede tega. Ne delajmo pa si utvar: Evropska zveza ne sprejema brez nadaljnjega krščanskih izvorov svojega sedanjega bivanja – to je razvidno tudi iz razprav o bodoči evropski ustavi. O tem imajo različna stališča, saj nekatere države, kakor Nemčija, menijo, naj se v preambuli k Ustavi zapiše Bog kot podlaga evropskega duhovnega sveta, temu pa nasprotujejo Francozi in še nekateri. O tem bo še treba govoriti.

O teh temeljih ste razpravljali tudi na mednarodnem simpoziju v Ljubljani, vendar ni imel velikega javnega odmeva?

Ta je bil je 21. in 22. marca (torej skoraj v času referenduma) v Zavodu sv. Stanislava za naslovom Potenciali za bodočo Evropo. Sodelovalo je okoli 100 strokovnjakov iz univerzitetnega življenja, politike, gospodarstva, socialnega delovanja, govorilo pa se je ravno o etičnih temeljih družbe. Ugotovitev udeležencev iz 11 držav je bila, da moramo iskati duhovne temelje, kajti ljudje v Evropi in v svetu jih potrebujejo, jih bodo tudi v prihodnje tako za svoje osebno kot tudi družbeno delovanje. Naši mediji simpozija skoraj niso registrirali in avstrijski kulturni ataše mag. M. Eichinger je izrazil začudenje nad tolikšno nebrzižnostjo javnosti, celo Družina vidnih diskutantov, kakor so avstrijski veleposlanik Dr. F. Mayrhofer-Grün-

buhel, ki je priredil sprejem za udeležence, veleposlanik EU v Sloveniji Erwan Fouéré, Dr. Emil Brix, z avstrijskega ministrstva, ki je pripravil kulturni sporazum med Slovenijo in Avstrijo, ni omenila. Pri nas še marsikaj ni uravnoteženo.

Vi ste bili kot predstojnik Inštituta med organizatorji simpozija?

Organizatorja sta bila avstrijsko Združenje za pospeševanje katoliške etike in Inštitut za filozofijo in družbeno etiko Teološke fakultete. Srečanje sva pripravila skupaj s kolegom dr. Helmutom Renöcklom iz Teološke fakultete v Linzu in Čeških Budjovicah – namen je bil, da tudi v Slove-

Vedno je treba skrbeti za tistega, ki ima v svojem izhodiščnem položaju težave in je prikrajšan; če temu omogočimo družbeno preživetje, se lahko reče, da je družba etična.

niji odpremo tovrstno razpravo in slovenskim udeležencem omogočimo, da se soočijo z etičnimi problemi v družbi. Sicer pa, kot sem že rekel, odmev pri nas ni bil velik, velika tudi ni bila uradna pomoč, častna izjema je bil zunanji minister dr. Rupel, ki nam je kril del stroškov za simultano prevajanje, županja Simšičeva je tudi pomagala, odzvalo se je nekaj sponzorjev, čeprav je bil predmet debate zelo pomemben, in to ne samo pri nas. Tudi kot profesor etike na Fakulteti za podiplomske državne in evropske študije na Brdu ugotavljam, da se ljudje vedno bolj zanimajo za etiko in se jim zastavlja vprašanje, na katerih družbenih temeljih bomo gra-

dili medsebojno sodelovanje, razvijali gospodarstvo, vodili politiko itn. To smo med drugim izpostavili tudi na simpoziju, in povedali, kaj k temu lahko prispeva katoliška družbena etika.

Menite, da je v drugih državah EU ta debata bolj živa kot pri nas, zdaj še pridruženi članici zveze?

Zelo je prisotna v aktualnem oblikovanju evropske konvencije oz. ustave, ki bo morala temeljiti na spoštovanju tako velikih kot majhnih članic, kar izvira iz spoštovanja človeka kot posameznika. Če bo potekala tako, da bodo bolj ali manj zadovoljeni različni interesi in se bo različnost malih in velikih upoštevala, bo EZ dobro delovala. Če ne bo tako, se bodo javljali problemi. To je ena zelo preprostih osnov krščanskega družbenega nauka, ki pravi, da je zdrava in dobra družba tista, v kateri so najbolj prikrajšani v svojih temeljnih pravicah zadovoljeni. Saj vsi vemo, da tisti, ki je močan, kot je rekel ameriški filozof John Rawls, ne potrebuje posebne podpore. Vedno pa je treba skrbeti za tistega, ki ima v svojem izhodiščnem položaju težave in je prikrajšan – če temu omogočimo družbeno preživetje, se lahko reče, da je družba etično zdrava.

Omenili ste morebitne posledice referendumov za urejanje odnosov med Cerkvijo in Vatikanom – kaj pa urejanje problemov na področju solstva – se utegne tu kaj spremeniti?

Kot veste, je to pri nas odprto in ravno na simpoziju so bili neredki udeleženci začuden nad dejstvom, da to pri nas ni rešeno, se pravi, da vprašanje etičnih religioznih temeljev v družbenih pedagoških procesih ni dorečeno, s tem pa ne le vprašanje religij, ampak tudi vprašanje demokratizacije družbe.

/ stran 4
Jože Horvat

Intervju / Marko Marinčič

Povezati Goriško v celoto

Dr. Marka Marinčiča, ki je odbornik za čezmejno sodelovanje pri goriški pokrajinski upravi, ni potrebno posebej predstavljati, saj ga poznamo kot časnikarja Primorskega dnevnika, kjer že vrsto let kot vodja goriškega uredništva skrbi za goriško kroniko. Na pogovor za naš teden smo ga povabili predvsem zato, da še sam pove, kako potekajo sodelovanja ob državni meji na Goriškem, ob tisti meji, ki bo s 1. majem prihodnje leto postala bolj ohlapna, nakar bo dobesedno izginila tam nekje v letu 2007, če že ne prej.

Pa bo zares tako, gospod odbornik?

Cez eno leto bo Slovenija polnopravno vstopila v Evropsko unijo. O tem ni več dvoma. Po drugi strani pa tudi drži, da s tem za nas zgodovinski dogodek vse pregrade še ne bodo odstranjene. Vstop bo konkretno pomenil odpravo carine, zelo pomemben pa bo tudi v simbolnem pogledu, saj se bosta obe Gorici vendarle znašli pod skupno evropsko streho. Po drugi strani pa odprava carine še ne bo sprostila pretoka ljudi: delavci iz Slovenije bodo še vedno obravnavani kot katerikoli priseljenci na osnovi zakona Bossi-Fini, pa tudi za vse druge potnike skozi mejne prehode še ne bo bistvenih sprememb vse dotlej, ko bo Slovenija ustrezno opremila novo "zunanjo mejo" EU s Hrvaško in vstopila v t.i. schengensko območje. Na Pokrajini si zato prizadevamo, da bi čimprej presegli tudi te ovire. Za čezmejne delavce smo predlagali poseben status, vsaj za tiste, ki živijo v obmejnem pasu. Posamezni ministri vlad Italije in Slovenije so že izrazili naklonjenost taki rešitvi, zato upamo, da bosta državi čimprej sklenili zadevni bilateralni sporazum.

Kaj pa za večjo prepustnost meje za druge potnike?

Pokrajina si prizadeva za občutno podaljšanje urnikov maloobmejnih prehodov. Če pomislimo, da na Goriškem delujeta le dva mednarodna prehoda pri Rdeči hiši in Štandrežu po 24 ur dnevno (tretji, Neblo, je čez noč zaprt), ugotovimo, da na vsem območju Brd in prav tako na Krasu po sončnem zatonu sploh ni mogoče prečkati mejo. To zelo omejuje stike in zavira razvoj turističnega potenciala teh dveh območij. Ker je po trditvah zlasti italijanskih mejnih organov glavna ovira za podaljšanje urnikov v pomanjkanju osebja, smo predlagali, naj bi po vzoru mešanih patrolj povenotili kontrole tudi na maloobmejnih prehodih: po en italijanski finančni in slovenski carinik naj bi, namesto sedanjih dveh na vsaki strani, v isti kabini pregledovala potnike. Tako bi sprostili dovolj osebja za obratovanje prehodov vsaj tja do polnoči, nekatere, na primer v Števerjanu in enega na Krasu, bi lahko odprli 24 ur dnevno, prehod na Škabrijelovi pa bi brez težav lahko odprli tudi ob nedeljah, ko je sicer zaprt. Slovenska stran in tudi italijansko zunanje ministrstvo sta pozitivno ocenili predlog, zataknilo pa se je pri notranjem ministrstvu, kjer je prevladalo togo tolmačenje Schengenskega sporazuma. Zadevo smo podrobneje pričeli in zasledili v konvenciji o

FOTO BUMBACA

izvajanju omenjenega sporazuma člen, ki bi po naši oceni dopuščal predlagano rešitev. Spet smo pisali v Rim in jim objasnili zadevo, odgovor pa po treh mesecih pa še ni.

Se vam ne zdi, da vseeno nosimo to mejo v glavah, pa čeprav neradi to priznamo?

Meja, ki nam je bila vsiljena po drugi svetovni vojni, je globoko zarezala ne samo v goriški prostor in ga nekako razpolovila, temveč tudi v zavest ljudi. Film Nadje Velušček in Anje Medved Moja meja zelo lepo opisuje travmo, ki so jo takrat doživljali ljudje. Za kasnejše generacije pa je meja postala nekakšna naravna danost, z njo smo ži-

Državna meja bo padla takrat, ko bomo vsi mi razumeli in znali resnično spet doživljati goriški prostor kot celoto... Gre za to, da zopet povežemo obe polovici Goriške v celoto.

veli in se nanjo navadili, v dobrem in slabem. Del goriškega gospodarstva je in še sloni na meji in z njo povezanih carinskih in špediterskih dejavnostih. Vse to bo v prihodnjih nekaj letih izginilo in meja bo ostala le upravna, kar pomeni, da ne bi smela biti večja ovira, kot je npr. meja pri Štivanu med goriško in tržaško pokrajino. To seveda pod pogojem, da bomo vsi mi to razumeli in znali resnično spet doživljati goriški prostor kot celoto. V glavah nekaterih, zlasti mladih, bo šlo lažje, za druge se bo težje znebiti predsodkov, nezaupljivosti, strahu pred drugačnostjo. Pripravljeni sem, da bo to počasen proces, ki se bo dokončno skle-

nil najbrž le z generacijsko prenovo. Krajevne uprave pa ga lahko skušajo pospešiti s tem, da ponujajo čimveč priložnosti za srečanje, dialog, navezovanje stikov med ljudmi z obeh strani meje. Medsebojno spoznavanje je najboljši cepivo proti predsodkom in strahu pred drugačnim. Velik pomen ima tudi vzajemno učenje jezikov, ki se govorijo v tem prostoru, da bomo lažje medsebojno komunicirali, pa tudi koristili kulturno ponudbo, ki je na obeh straneh meje bogata.

Kot odbornik goriške pokrajinske uprave od blizu spremljate in seveda tudi soustvarjate nove oblike sodelovanja ob meji. Kako je s tem v luči evropskih integracijskih procesov, ki so neizogibni, vsaj za naš prostor to velja?

Širitev Evrope s simultanim vstopom desetih novih članic terja na vseh ravneh velik napor za zblizevanje in postopno integracijo doslej zelo različnih družbenih stvarnosti. Goriška pokrajina je v ta namen v zadnjem času navezala stike s Češko in prav pred kratkim tudi s pokrajino Niederschlesischer-Oberlausitzkreis (Spodnja Šlezija-Gornja Lužica) v Nemčiji ob meji s Poljsko, s katero nas povezuje ne samo lega ob meji, temveč tudi prisotnost manjšin (Lužiški Srbi). Konkretno že sodelujemo tudi s Srbijo in s tem gledamo naprej, na naslednje korake v širitvi EU. Seveda pa je največja skrb posvečena obmejnemu sodelovanju s slovenskimi sosedi, ki ga moramo razvijati tako rekoč na 360 stopinj. Gre za to, da zopet povežemo obe polovici Goriške v celoto, to pa pomeni, da moramo ponovno splesti pretrgane vezi na vseh področjih od politike do gospodarstva, zdravstva, prostorskega načrtovanja, komunalnih in drugih storitev, varstva okolja, kulture, športa in vseh drugih področij družbenega življenja.

/ stran 10
Jurij Paljk

S 3. STRANI

Iskanje...

Če obstaja namreč do-
ločena skupina ljudi, ki so
odrinjeni od uveljavljanja
svojih temeljnih pravic, kar
se pri nas kaže kot problem,
če ne celo kot kršenje pra-
vic, potem je to družbeno
slabo. Evroatlantske poveza-
ve bodo po moje to uveljav-
ljanje pospešile. Osebo se
zavzemam za to, da bi se v
družbi dogovorili za pou-
čevanje religij v tem smislu,
da bi oblikovali splošni pro-
gram, v katerem bodo zastop-
ane avtohtone religije pri
nas, a tudi religije, ki so dan-
es zelo vplivne, to je islam,
pa tudi druge, iz Indije ali Ki-
tajske, da bodo vsi učenci
seznanjeni z njimi, saj bi to
bila najboljša osnova za to,
da se bodo predstavniki raz-
ličnih religij med sabo bolje
poznali. Pedagoško je to tudi
najboljša pot k iskanju me-
sebojnega razumevanja.

Sicer mislim, da svetovni
etos ne more biti neka zmes
vrednot, ampak nekaj take-
ga, kot je rekel Gandhi: če
dobro poznam temelje svo-
je vere in jih tudi živim, bom
bolj odprt tudi za druge (re-
ligije). Za to pa je seveda po-
trebno njihovo poznavanje...
Pri nas je ta debata, ka-
kor še marsikje drugje, ote-
žena, ker še ni pogojev za o-
snovno funkcioniranje de-
mokracije.

*In področje medijev,
t.i. pluralizacija
medijev?
Je pluralizacija
zdaj mogoče
pričakovati?*

Mediji so seveda zelo po-
membni tudi za družbe, ki
imajo daljšo demokratično
izročilo kot mi. Pri nas pa so
problemi te vrste še posebej
pereči, zaznamovani z biv-
šim družbenim sistemom, ki
je nadziral ves družbeni pro-
stor. V tranziciji se je položaj
medijev spremenil samo for-
malno, za dejansko spre-
membo pa bo očitno treba
delati tudi sistemsko. Podpi-
ram prizadevanje za plurali-
zacijo, mislim pa, da se bo
dolgoročno prej moralo kaj

zgoditi, in se bo zato, ker
bodo ljudje pred vedno
večjimi težavami. Dokler jim
pač gospodarsko in social-
no "gre", so zadovoljni, ko
pa se bodo težave stopnje-
vale, o čemer ni več dvoma,
saj se družba vedno bolj raz-
slojuje, bo nujno prišlo do
zahteve, da se tudi formalni
okviri demokratizacije bolje
uveljavljajo. Deloma bo na
pluralizacijo vplivala okoli-
ščina, da bodo evropski me-
diji bolj zainteresirani za so-
delovanje v našem medij-
skem prostoru. A največ v
prid pluralizaciji bo morala
narediti slovenska demok-
racija, torej tudi opozicija in
vsi drugi zavedni državljani,
posebej intelektualci. Če-
prav imam v zvezi z njimi do-
ločene pomisleke, saj doslej
glede tega niso storili vsega,
preprosto zato, ker se pre-
malo zavzemajo tudi za ure-
ditev raznolikosti medijev in
demokracije sploh.

*Ni zelo odgovorna
za sedanje stanje
tudi sama opozicija?*

Da, a za to, kakaj je tako,
je najbrž več razlogov ozi-
roma so posredi notranje
težave same opozicije. To je
deloma povezano tudi s
tem, da pri nas intelektualci
ne igrajo vloge, ki bi jo
lahko, to pa je spet poveza-
no z bivšimi povezavami, ki
so še vedno žive in se zato
ljudje po eni strani zavze-
majo za mir in nenasilje, na
drugi pa podpirajo nasilje, ki
ga znotraj istega prostora
uveljavljajo oblastniki. V
tem smislu se bo to še za-
ostrovalo. A upam, da bodo
mladi to vedno bolj čutili in
skušali stvari spreminjati
povsod, tudi v medijih.

*Kakšen odmev ima
po vašem vojna v Iraku
med slovenskimi
ljudmi, ki jih
opredeljuje krščansko
izročilo oziroma
krščanski nazor?*

Menim, da - kot je dejal
že sedanj papež - krščanski
ljudje tej vojni nasprotujejo.
Tudi osebno sem proti voj-
ni, saj je nasilje nad ljudmi,
in življenj, ki se v vojni izgu-

bijo, ni moč nikoli nadome-
stiti. Je pa na drugi strani
velik problem, ki se ga vsi
zavedamo, to, da je v Iraku
diktatura, a takih je še pre-
cej na svetu; glavni problem
pri tem pa je, kako stvari v
zvezi s tem zgodovinsko
dolgoročno reševati. Kajti
Sadama Huseina je omo-
gočala zahodna politika in
se mu ni pravočasno uprla.
Danes je vsa vojna proble-
matika povezana tudi s tran-
zicijo in s padcem komuni-
stičnih režimov. Žal pa se
človek prevečkrat zateka k
hitrim in nasilnim rešitvam,
kar kažejo že primeri iz
osebnega življenja: otroku
primažemo zaušnico, name-
sto da bi ga dolgoročno pri-
pravljali na primernejše rav-
nanje. Tako bi tudi iraško
vprašanje bilo že zdavnaj
treba reševati po mirni poti,
opiraje se na združene na-
rode. Pred kratkim smo o
tem govorili tudi v evrop-
skem združenju katoliških
teologov na sestanku v Žüri-
chu in je tudi večina za mi-
roljubne rešitve. Hudo je
namreč, če se vojna postavi
kot pravilo za izhod iz krize.
Vse vojne pač zapuščajo v
ljudih strahotne moralne
posledice, samo če se pogle-
da na drugo svetovno vojno
in revolucijo v Sloveniji in
njene posledice, ki še danes
niso odpravljene; kot ugotav-
ljajo mnogi teoretiki, se
tudi sam sprašujem, kako je
s človekom, da bistvenih
stvari svojega življenja ne
zna razumno reševati, am-
pak prepogosto gasi požar,
ko je že prepozno.

*Religija oz. religiozno
življenje je na mnogih
delih povezano s kulturo
oziroma umetnostjo.
Se vam zdi, da je
umetnost, predvsem
sodobna umetnost,
dovolj prisotna
v sodobni religiji
in Cerkvih?*

Sodobna umetnost, tako
pa je bilo tudi v preteklosti,
je izraz družbenega življe-
nja. Umetniki in misleci so
najbolj koncentriran izraz
družbenega stanja in obe-

nem ljudje, ki to stanje znajo
diagnosticirati in odgovori-
ti na vprašanje, kako ga
reševati. V tem smislu je so-
dobna umetnost značilna
po tem, da izraža izgublje-
nost sodobnega človeka.
Cerkev je v določenih pogle-
dih še vedno ustanova, ki
ima sicer strukturo moder-
nih sistemov in vidi smisel
reševanja družbenih proble-
mov v veri, vendar postopek
reševanja razume le s struk-
turo. Kot pravi neki nemški
sociolog Beck, pa se bo Cer-
kev sprico modernega raz-
voja morala še spremeniti,
če bo hotela konkurirati so-
dobnim sistemom. Organi-
zacijsko sicer Cerkev spreje-
ma moderne sisteme, tudi
vse njihove pridobitve, ne
sprijazni pa se z njihovo
mentalno formo. Teoretiki
postmoderne poudarjajo in
opominjajo, da je kriza ravo-
n v modernih sistemih, ker
so se preveč povampirili, na-
mesto da bi človeka pustili
svobodnega, da bi povedal
svojo "zgodbo", kot jo doži-
vlja sam. Cerkev se tem pro-
cesom zelo težko prilagaja,
kar velja tudi za Cerkev na
Slovenskem.

*Ker se pogovarjate o
možnih spremembah
ali posledicah prej
omenjenih
referendumov,
me zanima, kaj se
bo po vaše spremenilo
v naših odnosih do
Slovencev v zamejstvu,
Italiji, Avstriji,
na Madžarskem,
Hrvaškem?*

To vprašanje ima svojo
tradicijo, kajti v času Avstro-
Ogrske smo bili vsi Sloven-
ci v eni državi, čeprav so se
tedaj najbolj izpostavila na-
cionalna trenja. A zadeve so
se zdaj spremenile in skup-
ni prostor bo veliko bolj od-
prl medsebojne povezave,
po drugi pa bo ostala nacio-
nalna identiteta Slovencev
kot tudi identiteta drugih,
kar bo vedno tudi problem.
A po moje bo vse odvisno
od tega, kako se bomo mi
sami ukvarjali z nacionalno
identiteto, čeprav ne samo

v tem, kaj je slovenska na-
cionalna prioriteta, ampak
da bomo gojili svoje kultur-
no bogastvo in ga posredo-
vali drugim. Edino to je v
globalizacijskem svetu tem-
elj, ki bo ostal kot vredno-
ta. Treba bo ravnati glo-
balno, izhajati pa iz lokal-
nega. Slovenci bomo imeli
še večje možnosti za svojo
integracijo in uveljavitev kot
zdaj, a kako jih bomo izra-
bili, bo odvisno od nas sa-
mih. Žal pa so razprave v
času pred referendumoma
pokazale, da nismo mogli
formulirati tega, kaj kot na-
rod hočemo, kako se želimo
povezovati, kakšne so naše
prednosti - kulturne, duho-
vne itd., zato jih bomo težko
predstavili Evropi. To po-
manjkanje je čutili še danes,
kar je usledila še starega si-
stema, ki je bil vedno mače-
hovski do zamejcev in Slo-
vencev po svetu.

*Ustanovljena je
primorska univerza.
Se vam zdi možno,
da bi v njenem okviru
začel kdaj delovati tudi
teološki oddelek?*

Glede teologije se vpra-
šanje zastavlja tudi v drugih
dveh univerzitetnih sredi-
ščih, kajti teologija ima pri-
hodnost in je izjemno po-
membna za družbeni razvoj.
Prepričan pa sem tudi, da je
Teološka fakulteta v Ljublja-
ni z vidika študija najbolj
odprta in demokratična fa-
kulteta. Kot veste, so vse dru-
ge še zelo obremenjene z
bivšim sistemom. Prihodnost
humanističnega študija zato
vidim v smiselni integraciji
teologije v različne univerzi-
tetne procese. To velja tudi
za Primorsko - kar pa bo spet
odvisno od naše demokrati-
zacije in odprtosti. O religiji
naj le razpravljajo tudi dru-
gi, a pri tem naj gre za resno,
akademsko zdravo, kritično
odprtost. Na ta način bi jo
bilo treba vpeljati na institu-
cionalno raven, saj bo tedaj
stroka sama vredna svojega
imena in posamezne znano-
sti na posameznih področjih
res univerzalne - tedaj bo uni-
verza res to, kar mora biti.

Z 2. STRANI

V znamenju
bližnjih volitev

Predsednik republike pa
je izkoristil priložnost, da je
z svojo avtoriteto pou-
daril, kako sta odpornišvo-
- rezistenca - in ustava tem-
eljni vrednoti republike
Italije. Šlo je za jasen in od-
krit odgovor vsem tistim si-
lam na skrajni desnici, ki bi
rade moralno in pravno re-
habilitirale fašiste. To je pri-
šlo jasno na dan prav na le-
tošnji praznik v marsikate-
rem kraju po državi, da škan-
daloznega prizora pri Bazo-
vici niti ne omenjamo.

Globlje vzroke za takšno
stanje pa je treba poiskati
mnoga desetletja nazaj, ko
uradna Italija sploh ni do-
končno obračunala s svojo
fašistično preteklostjo.

Te dni je milanski *Corrie-
re della sera* pisal: "Po dru-
gi svetovni vojni niso bili ka-
znovani zločini - deporta-
cije, pokoli in represalije - ki
so jih izvršili Nemci, a niso
bili kaznovani niti zločini, ki
so jih izvršili Italijani na za-
sedenih ozemljih (v bivši Ju-
goslaviji, Grčiji itd.) in v do-
movini v podporo Nemčiji,
kajti velika sodna obravna-
va, za katero so Zavezniki
zbrali gradivo in dokaze, se
ni nikdar začela".

Gre vsekakor za veliko
praznino v splošnem itali-
janskem spominu, kar visi
kot Damoklejev meč nad
povojno Italijo.

Šele v zadnjem času se
zdi, da se nekaj premika. Ta-
ko je pred dnevi izšla pri za-
ložbi Laterza knjiga, katere
avtor je Michele Battini in
ima pomenljiv naslov *La
mancata Norimberga italia-
na* (Izostali italijanski Nürn-
berg). To je torej eden glob-
ljih vzrokov, da Italija ni za
vselej zaprla ene najtem-
nejših strani svoje novejši
zgodovine.

Posledice tega izostanka
pa nosimo tudi in predvsem
Slovenci, ki živimo znotraj
njenih meja.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

3. VELIKONOČNA NEDELJA

Apd 3,13-15; PS 4,2.4.7.9; 1Jn 2,1-5a; Lk 24, 35-48

"Vsi ti so enodušno vstajali v molitvi z ženami in z
Jezusovo materjo Marijo in z njegovimi brati" (Apd
1,14).

Prvega maja ne praznujemo le sv. Jožefa delavca in dan
dela, pač pa tudi molimo za duhovne poklice, ker je letos
praznik dela na četrtek, ki je kot prvi v mesecu posvečen
molitvi za duhovne poklice. Cerkev pa nas še posebej vabi,
naj bi se pripravili na svetovni molitveni dan za duhovne
poklice. Ta bo prihodnja nedelja. Pri srcu so nam zlasti
duhovniški poklici pri nas, saj bi pomanjkanje duhovnika
pomenilo pomanjkanje priče vstajenja Jezusa. Kot prva priča
je in ostane veliki duhovnik ali rimski škof, ki je prejel to
nalogo neposredno od Jezusa skupaj z drugimi apostoli. Ti
pričujejo zdaj po škofih, ki jim pomagajo duhovniki. Toda
za velike duhovnike, t.j. škofo, ter za navadne duhovnike pa
moramo prositi. Jezus je obljubil uslišanje naših prošelj, tudi
za zadostno število redovnic in redovnikov (Mt 7,7 ns; Lk
10, 2-3). V prvi vrsti naj bi se zavzele za to družine, da bi

namreč vstali Jezus živel med nami po priči, duhovniku, ki si
ga kot družina izprosimo.

Človek ne sme živeti osamljeno, predan na milost in ne-
milost močnejšega, ne sme postati predmet. Tu pa more in
mora izgovoriti pravo besedo za rešenje človeka samo duho-
vna stran. Braniti mora namreč pravičnost in ljubezen, vse
spoštovanje do človeka. Za nevernega človeka so to imper-
ativi vesti. Za vernega človeka je življenje po Božjih zapo-
vedih, po Božji volji. Za kristjana velja še posebej zapoved
ljubezni Jezusa Kristusa (2. današnje berilo: 1 Jn 2,1-5a). Saj
imamo vedno opraviti s procesom proti Bogu, proti njego-
vemu Sinu, proti človeku. Sv. Peter nam v prvem današnjem
berilu govori, da so uradni zastopniki Judov zavrgli Jezusa.
Spomni jih na uboj nedolžnega Božjega Sina, ki so ga
zagrešili (Apd 3,14-15). Ker se je Jezus poistovetil z vsakim
trpečim človekom, zavračamo vsakršno nasilje nad člo-
vekom, zlasti vojno, nasilje nad nedolžnimi, nad otroki, že-
nami, nad vsemi, ki se ne morejo braniti.

Priznati moramo, da smo od Boga. Zanikanje Boga kot
Očeta vseh ljudi in vsega, kar biva, vodi v smrt. Peter brez
ovinkarjenja očita Judom: "Začetnika življenja pa ste ubili.
Toda Bog ga je obudil od mrtvih in mi smo temu priče" (Apd
3,15).

Čeprav se je Jezus najprej prikazal ženam, ki so mu v živ-
ljenju stregle, jih ne postavlja za priče vstajenja. Naroča pa
jim, naj oznanijo vstajenje apostolom (1 Jn 20,17-18). Priče
vstajenja, Vstalega, bodo samo apostoli. Ker pa je eden, Juda

Iškarijot, odpadel, izvolijo apostoli na njegovo mesto dru-
gega, Matija, samo zato, da bo priča vstajenja z enajsterimi
(Apd 1,22). Peter in apostoli pa postavijo za naslednike, za
priče vstajenja, škofo. Škofo je pa duhovnike. Tako se ohranja
pričevanje o življenju v Bogu po vstajenju od mrtvih v Kri-
stusu.

Potrebno je, da nam Jezus zopet in zopet govori: "Mir vam
bodi!" (Lk 24,36; Jn 20, 19.21.26). S tem nas bratsko okrega:
"Kaj ste preplašeni in zakaj se vam v srcu oglašajo dvomi?"
(Lk 24,38). Smrt in hudič imata namreč še nakaj moči, čeprav
sta že premagana (Heb 2,14-15). Žene v praznem Jezusovem
grobu so še preplašene, doživljajo grozo (Mr 16,8). Prav tako
se je žalost polastila src učencev na poti v Emavs (Lk 24,22).
Tudi apostoli so prestrašeni, ko se jim prikaže vstali Jezus, ker
mislijo, da je Jezus duh-strašilo (Lk 24,36 nss). Marija Magda-
lena ga ima za vrtnarja. Vsi ti so prepričani, da je podoba
prebičnega, opljuvanega, okrvavljenega, s trnjem kronane-
ga, križanega Jezusa, globoko zasidrana v njihovi duši, do-
končna. Ne verjamejo namreč v vstajenje mesa. Da ne bi za-
spali v smrti naših grehov in strahov, tesnobe in nevere, nam
Jezus govori po škofih in duhovnikih, ki oznanjajo vstalega
po celotnem Sv. pismu in po sv. maši. Govori nam namreč o
svobodi, o življenju, o sreči. Da bi verjeli, nas prosi, kakor
takrat apostole, za našo borno hrano, za kos pečene ribe,
nam pa daruje svojo besedo, po kateri je vse ustvaril in odrešil;
daje nam svoje meso in svojo kri (1 Kor 11,24-26). Daje se
nam po ljubezni (1 Jn 2,5), zlasti pri sv. maši.

Beatifikacija p. Marka iz Aviana

Blaženi kapucin, apostol združene Evrope

Sveti oče: Evropa, tvoja enotnost bo trša, če bo temeljila na skupnih krščanskih koreninah!

PAPEŽ O BL. MARKU
IZ AVIANA

Sv. oče je med obredom povedal, da je "v duši blaženega Marka iz Aviana žarela želja po molitvi, tišini in češčenju Božje skrivnosti. Ta potujoči kontemplativci, ki je prebrel Evropo, je bil zaradi svojega pogumnega pridiganja in številnih čudežev v središču velike duhovne prenoje. Razorožen prerok Božjega usmiljenja je bil zaradi zgodovinskih okoliščin prisiljen dejavno braniti svobodo in enotnost krščanske Evrope. Evropsko celino, ki se v teh letih odpira novim perspektivam sodelovanja, spominja, da bo njena enotnost trša, če bo temeljila na skupnih krščanskih koreninah."

Bl. p. Marko, z razliko od ostalih blaženih, je živel pred več kot 300 leti, v času, ki je bil vsaj navidez zelo različen od našega. In vendar je njegov lik izjemno aktualen, saj je p. Marko posvetil večji del svojega življenja prav spravi in slogi med državami in narodi. Sv. oče je na nedeljski svečanosti spomnil prisotne (v prvih vrstah so sedeli številni politični predstavniki iz Avstrije, Rima in tudi naše dežele), da današnja Evropa pozablja na svoje korenine oz. jih prezira. Trdnjaja bi bila, ko bi jih spoštovala in negovala. Naš čas je žejen pravičnih moči, ki bi bili tudi hkrati pristni moči miru in sloge, takšni, kakršni je bil bl. p. Marko. Kot "orodje" v Božjih rokah je jeseni pred 320 leti rešil

Na Belo nedeljo, 27. aprila, je sveti oče Janez Pavel II. razglasil na Trgu sv. Petra v prisotnosti 50 tisoč vernikov šest novih blaženih italijanskega rodu. To so: duhovnik Giacomo Alberione (1884-1971), ustanovitelj t.i. Pavlinske družine in tednika *Famiglia Cristiana*, nekaj "apostol in zavetnik italijanskih sredstev javnega obveščanja"; s. Maria Cristina Brando (1856-1906), ustanoviteljica kongregacije *Suore Vittime Espiatrici di Gesu' Sacramentato*; s. Eugenia Ravasco (1845-1900), ustanoviteljica kongregacije *Figlie dei Sacri Cuori di Gesu' e Maria*; s. Maria Domenica Mantovani (1862-1934), soustanoviteljica inštituta *Piccole Suore della Sacra Famiglia*; s. Giulia Salzano (1846-1929), ustanoviteljica kongregacije *Suore Catechiste del Sacro Cuore*; na koncu pa še p. Marko iz Aviana (1631-1699), furlanski kapucin, o katerem smo v našem tedniku že pisali in ki je za naše bralce še najbolj zanimiv.

Evropo pred islamizacijo.

Nekateri strokovnjaki menijo, da je bila hrabra vojskovodja Ivana Arška v primerjavi z njim "skromen pojav", drugi ga primerjajo s sv. patrom Pijem iz Pietrelcine. Marsikdo se še vedno sprašuje, ali je bil bl. Marko iz Aviana tudi vojščak in diplomat ali "samo" evangelijski človek dialoga. Dejstvo je, da je 12. septembra 1683 na griču Kahlenberg pri Dunaju odločno posegel s svojimi spodbudnimi besedami in z razpelom v roki omogočil zmago krščanske Evrope pred Turki.

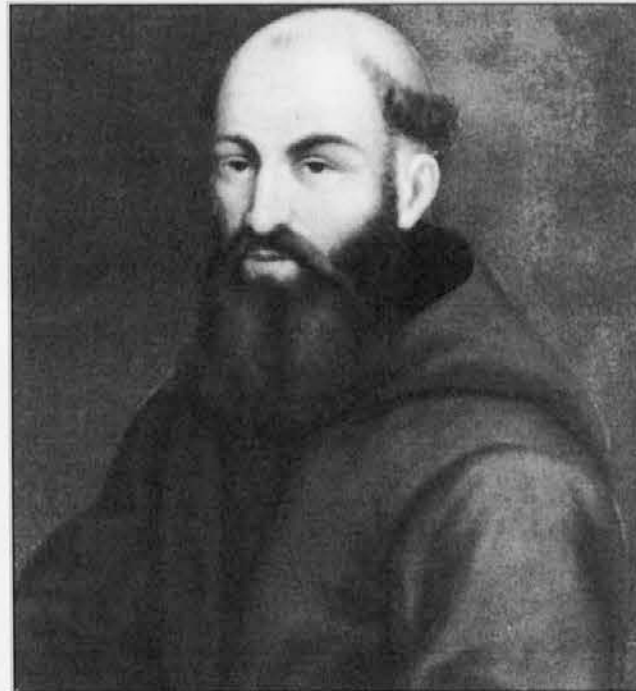
KDO JE BIL P. MARKO?

V Italiji in celo v naši deželi je bil bl. Marko iz Aviana do pred kratkim skoraj neznan. V Avstriji in nekaterih drugih državah Srednje Evrope pa se njegovo ime in zasluge omenjajo v zgodovinskih učbenikih, na marsikaterem trgu tudi na Balkanu stoji njegov kip, v cerkvah visijo njegove poslikave, imajo ga za narodnega junaka. Malokdo ve, kje leži njegova rojstna hiša v zaselku Villotta pri Avianu v pordenonski pokrajini, njegov grob v kripti kapucinske cerkve v središču Dunaja, v kate-

ri so pokopani vsi habsburški cesarji, pa ljudje stalno obiskujejo. V bližini katedrale sv. Štefana nosi po njem ime tudi ulica.

V zadnjih mesecih se o furlanskem kapucinu veliko piše in govori v najrazličnejših sredstvih javnega obveščanja; o njem pripravlja režiser Renzo Martinelli celo film. Ker je p. Marko pripomogel k temu, da je krščanska Evropa ohranila svoj obraz in ustavila turško (islamsko) zasedbo stare celine, so že govorili o možnosti atentatov, ki bi jih lahko sprožili integralistični islamski skrajneži, in o nujni podvojeni prisotnosti sil javnega reda na Trgu sv. Petra med beatifikacijo. Govori se tudi o tem, da islamski atentatorji niso izbrali slučajno 11. september za veliki napad na zahodno civilizacijo, saj je islam na pohodu doživel dokončen in odločen poraz pred Dunajem 12. septembra (1683). Spet drugi trdijo, da je sveti oče s to razglasitvijo sprožil novodobno križarsko vojno proti islamu.

Kdor pa malo bolje pozna lik preprostega kapucina in je kdaj segel po njegovih pismih, dobro ve, da je bil p. Marko bogaboječ in ponižen človek, ki je izgoreval za dobro prav vsakega človeka; da si je najbolj želel tišine in odmaknjenosti v svoji celici in da je doživljal svoje "diplomatsko" poslanstvo z veliko muko, kot nalogo, ki jo je opravljal iz pokorščine do Svetega sedeža. Iz zgodovinskih kronik je tudi znano, da si je vedno prizadeval za to, da bi se vojnim jetnikom in sovražnikom ne godilo nič hudega. Primer: potem ko je leta 1688

krščanska vojska odgnala Turke iz Beograda, je že bila na tem, da bi pobila še zadnjih 800 muslimanskih jetnikov; samo poseg p. Marka jim je rešil življenje. Hvaležni jetniki so ga hoteli bogato obdariti, kapucin pa je darove odklonil, zaradi česar se je že takrat razširil tudi v muslimanskem svetu glas o p. Marku kot "pravičnem možu". Štiri leta prej bi prebivalci Padove brez obotavljanja kamenjali pripadnike judovske skupnosti, ker se je razvedelo, da so se judje v Budimpešti znašli nad kristjani; p. Marko, ki je kot papeški odposlanec na Madžarskem dobro poznal tamkajšnje razmere, je za las pregovoril rojake iz Padove in rešil življenje judom.

IZ ŽIVLJENJA P. MARKA

Karel Dominik Cristofori - tako se je imenoval pred redovnimi zaobljubami - se je

rodil v premožni meščanski družini kot eden enajstih bratov in sester. Kot mlad fant je v letih 1643-47 obiskoval slavni jezuitski kolegij v Gorici, kjer se niso razširila le njegova klasična, znanstvena in duhovna obzorja, ampak se je naučil tudi pristnega srednjeevropskega in oglejskega duha, ki ju označuje srečanje različnih ljudstev, jezikov in kultur. Ker je goreče želel biti Kristusov apostol in mučenec v boju proti turškim vpadom, je zapustil Gorico in šel v Koper, kamor pa je prišel zmučen in sestradan. Predstojnik franciškega samostana, kamor se je zatekel, mu je svetoval, naj se vrne domov. Mlademu Karlu Dominiku se je tedaj zasvetilo, da bi lahko živel svojo poklicnost biti Kristusov apostol in mučenec na drug način - kot redovnik. Septembra 1648 je stopil v noviciat v Coneglianu, 21. novembra 1649 je obljubil in postal p. Marko iz Aviana. Po treh letih študija filozofije in štirih letih teologije je bil posvečen v duhovnika septembra 1655. Skoraj dvajset let je živel v miru redovne skupnosti po različnih samostanih v Venetu, občasno je hodil pridigati po različnih krajih italijanskega polotoka.

ZANIMANJE ZA PATRA MARKA

Zakaj torej tolikšno zanimanje in tolikšen strah pred kapucinom, ki je umrl pred več kot 300 leti? Vicepostulator v postopku, ki je privedel do beatifikacije, p. Venanzio Renier (11. maja bo dopolnil 94 let), pravi, da je bil p. Marko največji čudodelnik in pridigar 17. stoletja, velik mistik in človek molitve. Do 45. leta starosti je bil anonimen

redovnik, menda celo nepripraven za odgovornejše naloge. Njegovo življenje se je spremenilo po 18. septembru 1676, ko je čudežno ozdravil redovnico, ki je bila negibna 13 let. Ta in druge ozdravitve ter odlični pridigarski dar so ponesli sloves malega kapucina po vsej Evropi, tako da so ga škofje od vsepovsod vabili med svoje vernike. Kamorkoli je šel, ga je čakalo na tisoče ljudi; zgodovinske poročajo o nepreglednih množicah (v Lionu več kot sto tisoč ljudi), ki so v tišini in ganjene spremljale vsako redovnikovo besedo, se na govornikovo prigovarjanje kesale in spreobračale. Prihajali so ga poslušati tudi protestantje, in to v času ostrih polemik s katoličani; bil je torej tudi zgleden spodbudnik duhovnega ekumenizma. Čeprav je p. Marko živel v času velikih baročnih pridigarjev, moštrov retoričnih figur, je uporabljal v svojih pridigah preproste in vsem dojemljive besede, take, ki bi jih vsakdo lahko razumel.

Večkrat je obiskal tudi Ljubljano; dober mesec dni po zmagi nad Turki je pridigal in maševal v več ljubljanskih cerkvah, tudi v stolnici, kjer so preštevilni ljudje - tako piše kronist - v gneči polomili kar precej klopi. Rad je zahajal tudi v Gorico, Gradišče ob Soči in Devin, kjer je imel prijatelje. Kamorkoli je hodil, je delal dobro.

P. Marko je bil prijatelj in upoštevan osebn svetovalec avstroogrškega cesarja Leopolda I., ki se je k njemu zatekal ne le za osebne in verske dvome, ampak tudi za vojaške, politične in gospodarske nasvete. Pravi in največji čudež je torej p. Marko naredil prav na Dunaju, ko mu je septembra 1683 uspelo proti vsakemu upanju združiti sprte krščanske vojvode in omogočiti zmago nad 150 tisoč Turki. Sam poljski vojvoda Jan Sobieski je spregovoril znane besede: *Venimus, vidimus et Deus vicit* (Prišli smo, videli in Bog je zmagal). Ko bi po Balkanu in Madžarski padla še avstrijska prestolnica, bi Kara Mustafa', general Mohameda IV., uresničil stari otomanski sen: v baziliki sv. Petra bi napajali konje! Zvoniki evropskih cerkva bi postali minareti! Carlo Sgorlon, avtor romana *Marco d'Europa*, je zapisal, da bi italijanske žene nosile "burqo"!

Svetniški lik tega velikega moža in Evropejca, sina naše zemlje, postavlja po eni strani pod drobnogled pomen in vrednoto združene Evrope, pravi izziv na pragu tretjega tisočletja; obenem pa poziva tudi vse prebivalce Furlanije-Juljske krajine, naj kaj več razmišljajo o svojem "geo-strateškem" poslanstvu na stičišču različnih narodov, kultur, jezikov in tradicij.

Danijel Devetak

Združena zbora v svetem tednu Velikonočno "presenečenje" v Nabrežini

Nabrežinski župljani so ob letošnji Veliki noči doživeli prijetno "presenečenje".

Pobudo si je zamislil in jo skrbno izpeljal gospod Paolo Venier, ki je po smrti gospe Alme Sedmak, dolgoletne organizatke v naši cerkvi, prijazen prevzel vodstvo tudi slovenskega zbora, medtem ko že vrsto let sodeluje pri italijanski pevski skupini, ki poje pri drugi nedeljski maši.

Nekako pred dvema mesecema je namreč združil oba zbora in z veliko mero potrpežljivosti, pa tudi strokovnega znanja dosegel, da

sta se v razmeroma kratkem času naučila tekoče in ubrano izvajati latinsko mašo v C-duru, katere avtor je znani francoski skladatelj Charles Gounod.

Združena zbora sta jo dovršeno zapela najprej pri slovesnem dvojezičnem bogoslužju na veliko soboto, nato pa še naslednji dan pri drugi maši, medtem ko so pri prvi kot vsako leto - doživeto izzvenele domače velikonočne pesmi in seveda slovenska petja maša.

Naj dodamo, da so pevke na velikonočno vigilijo pri sve-

ti maši skupaj peče pesmi v obeh jezikih.

Vsekakor zgovoren dokaz, kako se da s skupnimi močmi in s kancem dobre volje podreti marsikatero "pregrado", ki se na prvi pogled zdi

nepremostljiva.

Vsem pevkam, še posebej pa prizadevnemu organistu in zborovodji, naše čestitke in zahvala!

Nabrežinska župnijska skupnost

8. slovenski dnevi knjige

Svetovni dan knjige: "Podarimo knjigo!"

Minuli teden je bil v Sloveniji knjižni praznik, saj so potekali že 8. Dnevi slovenske knjige, ki jih ob Svetovnem dnevu knjige prireja Društvo slovenskih pisateljev v sodelovanju z založbami, ljubitelji knjig, knjigarnami in seveda vsemi tistimi, ki pišejo in knjige izdajajo.

Letošnji slovenski praznik knjige, ki so mu dali geslo *Podarimo knjigo!*, je žal šel neopazno tudi mimo naše zamejske stvarnosti, kar je slabo, saj gre za praznik knjige, ki bi ga morali tudi v našem prostoru čutili za svojega, saj je tudi v naši narodni manjšini še vedno veliko ljudi, ki še nismo knjigi obrnili hrbet. Naj bo torej pričujoči izbor utrinkov v vzpodbudo vsem nam, da se prihodnje leto tudi sami pripravimo in praznik knjige organiziramo tudi pri nas, šole pa naj pripravijo izlete v Ljubljano, Novo Gorico, vsa večja slovenska mesta, ki se na praznik knjige lepo pripravijo.

Knjiga je še vedno tista lepa stvar, ki vsakomur od nas omogoča, da se veliko plemenitega in dobrega nauči, saj nam lepša in bogati dušo, kar se odraža tudi v življenju, knjiga nas uči ljubiti sebe in bližnjega, nam razvija sposobnosti mišljenja in razločevanja, nas uči materinega jezika, nas dela boljše!

MINISTRICA RIHTERJEVA...

"V državnem proračunu za leto 2004 sta za kulturo in knjigo pomembni predvsem dve postavki: razvoj knjigarn kot kulturnih infrastruktur in podpora večletnim, velikim založniškim projektom," je na slovesnem odprtju 8. slovenskih dnevov knjige v parku Zvezda v Ljubljani po poročanju STA povedala ministrica za kulturo Andreja Rihter. V nagovoru je opozorila še na nujnost čim večjega števila domačih, izvirnih knjig, med katerimi je še posebej omenila otroško in mladinsko literaturo.

Direktor Mladinske knjige Milan Matos, ki je na slovesnosti predstavljala založnike, je ob nekaj statističnih podatkih, med katerimi je ta, da v Sloveniji letno izide kar 4000 naslovov, vsekakor vzpodbujajoč, dejal, "da je knjiga skupni projekt, otrok, ki nas mora zelo zanimati; in tako kot otrok, tudi knjig ne naredimo nikoli preveč!"

DRUŠTVO SLOVENSKIH PISATELJEV...

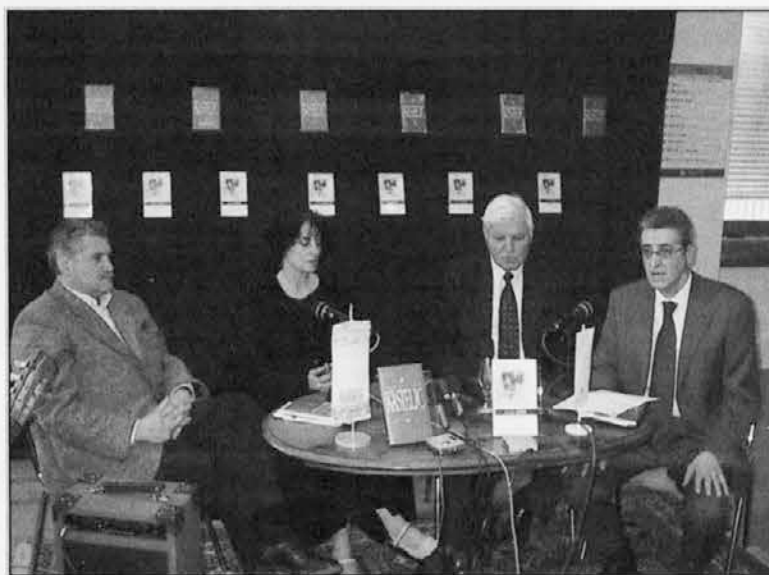
Ob 8. slovenskih dnevih knjige je predsednik Društva slovenskih pisateljev Tone Peršak objavil poslanico, v kateri uvodoma opozarja, da, če bi človeku vzeli jezik in z njim sposobnost, da premišlja, si izmišlja, domišlja stvari, dogodek in nevidne plati sveta ter jih imenuje, bi prenehal biti človek. "Bajke, pravljice in celo čisto navadne zgodbe o tetah in stricah otroku odstavljajo svet onkraj obzorja in mu omogočajo, da se ove prostora, ki ga ni moč videti, ter časa, v katerem so skrite stvari, ki so se ali se bodo zgodile. Človek, ki bere knjigo in se ji zares prepušča, se vrača v ustvarjalno otroštvo."

"Če nekega dne knjig ne bi bilo več, bi ostal le še svet brez svobode!" je sklenil svojo poslanico ob Svetovnem dnevu knjige Tone Peršak.

Na dan sv. Jurija, 23. aprila, na Svetovni dan knjige, je bilo v slovenskem glavnem mestu in drugod slovesno, vse knjigi zapisano. V parku Zvezda so prodajali knjige, brali pesniki in pisatelji, podarjali knjige in še in še (fotografija). Nekatere založbe so na ta dan predstavile svoje pobude. Študentska založba Beletina je poklonila veliko knjig šolam, druge so se izkazale kako drugače.

NOVI KNJIGI PRI MLADINSKI KNJIGI...

Največja slovenska založba Mladinska knjiga je na Svetovni dan knjige v svoji knjigarni Konzorcij v Ljub-

ljani pripravila predstavitev dveh novih pesniških zbirk. Priznani helenist in kritik Jože Kastelic je pripravil zbirko hvalnic slovenskemu in antičnemu svetu z naslovom *Ode*. Urednik Aleksander Zorn in pesnik Kajetan Kovič, ki je h knjigi prispeval tudi spremno besedilo, sta spregovorila o tem svojevrstnem pesniku. Kajetan Kovič je ob *Odah* dejal, da luči "sončnega zahoda zrejo oboje, detajl in celoto."

Ob življenjskem jubileju, kmalu bo dopolnil 90 let, je bolezni Jožetu Kastelicu preprečila prisotnost na predstavitvi njegove tretje pesniške zbirke. Njegovo pozdravno pismo je prebrala hči Mirka Simončič, ki ji je direktor Založbe Mladinska knjiga Milan Matos izročil priložnostni knjižni dar za očeta.

Erika Vouk pa je pri Mladinski knjigi izdala pesniško zbirko z naslovom *Album*, ki je po oceni pesnika

Andreja Brvarja, ki je pesnico predstavil, samo dokaz več, kako izvrstna pesnica je Erika Vouk, saj njeno sodobno poezijo odlikuje izbran in klen jezik, večna tematika življenja zapisanega človeka. (fotografija)

Lanskoletna Jenkova nagajenka Erika Vouk se bralcem predstavlja s 14 novimi pesmimi. Sedem let intenzivnega ukvarjanja s prevodom Goethejevega *Fausta* je po Brvarjevem mnenju "v poeziji Erike Vouk pustilo sled jezikovne gibčnosti, beseda je bogatejša in barvitejša. To zagotovo potrjuje *Album*."

... IN TRI NOVE KNJIGE PRI CANKARJEVI ZALOŽBI

Na isti dan je Cankarjeva založba pripravila predstavitev treh novih izvirnih slovenskih knjig v prostorih Društva slovenskih pisateljev, kjer je zbrane najprej nagovoril urednik založbe Zdravko Duša, ki je tudi predstavil avtorje in knjige (foto-

grafija). Tri novosti Cankarjeve založbe so lirika Milana Dekleve in Iztoka Osojnika ter roman Vinka Moederndorferja.

Vinko Moederndorfer sodi med najbolj plodne slovenske pisce zadnjega desetletja, a ne na račun kakovosti, saj je to pisatelj, ki je zares "pero". Pri Cankarjevi založbi je predstavil roman *Omejen rok trajanja*; v njem nadaljuje opisovanje likov, ki so v družbi odrinjeni in zapostavljeni. Avtorja ne odlikujejo le jezikovna disciplina, dramaturška doslednost in fabulativna domiselnost, temveč tudi občutljivost za marginalne družbene skupine. Moederndorfer je na predstavitvi svojega dela dejal, da vso literaturo vedno določata ljubezen in smrt: "To sta literarni temi, ki se vedno prepletata, v mojem romanu to velja še toliko bolj."

Iztok Osojnik v pesniški zbirki *Nekoč je bila Amerika* namiguje na potopis, a je to, kot je sam povedal, le zunanja oblika. Osojnikove najnovejše pesmi so nastale v času njegovega bivanja v ZDA, a so seveda razmišljanje sodobnega pesnika o svetu in človeku v njem.

Milan Dekleva pa v zbirki *V živi zob* potrjuje, da je njegov pesniški opus eden najbolj s filozofijo utemeljenih v sodobni slovenski literari. Kot je v spremni besedi zapisala Vanesa Mataj, je Dekleva slovenski pesniški zastavonoša. Dekleva, ki je urednika Zdravko Dušo označil za hotra svoje poezije, saj je pod njegovim uredništvom izdal že tri pesniške zbirke, je dejal, da je njegovo delo najprimernejše orisala prav Vanesa Mataj v spremni besedi.

V NOVI GORICI

PA ČEZMEJNO...

Tudi novogoriška občinska uprava podarja knjige ob Svetovnem dnevu šolam in učencem. Letos so priredili slovesnost, na kateri so na Jurjevo podarili kompletne knjig vsem izobraževalnim ustanovam, ki delujejo v okviru novogoriške občine, in vsem višjim srednjim šolam s sedežem v sosednji Gorici.

Prireditve v veliki dvorani novogoriške občine je popestril kulturni program, ki so ga oblikovali člani Literarnega kluba Nova Gorica, literarnega krožka novogoriške gimnazije in Glasbene šole Nova Gorica, zbranim pa sta se predstavili tudi nagajenki literarnega natečaja *Glas zenske*, na katerem vsako leto sodelujejo dijakinje z obeh strani meje. V imenu Društva slovenskih pisateljev je zbrane pozdravil Jurij Paljk, novogoriški župan Mirko Brulc pa je ob dogodku, posvečenem knjigi, izrazil željo, da bi postal svetovni dan knjige vsakoletna priložnost za srečanje ljudi z obeh strani meje, ki izhajajo iz različnih kulturnih danosti, združujeta pa jih dobra misel in želja po sodelovanju.

Prireditve se je udeležil tudi goriški župan Vittorio Brancati, ki je pozdravil idejo o razširitvi akcije čez mejo, izrazil pa je tudi prepričanje, da je prav knjiga oziroma branje ena od poti za boljše poznavanje obeh kultur, s tem pa tudi orodje za še hitrejšo združitev obeh skupnosti po 1. maju 2004, ko Gorice in Nove Gorice ne bo več ločevala meja.

Tako Brancati kot Brulc sta se seveda strinjala, da bi bilo v prihodnje dobro, če bi praznik knjige razširili še na sosednjo Gorico.

(pripravil JUP)

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103,
SLOVENSKE ODDAJE
(OD 2.5. DO 8.5.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s fre-

kvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 2. maja** (v studiu Anka Černic): Priluhni zborovski glasbi: Majniške pesmi. - Svetnik tedna: Sv. Florijan, mučenec (4.5.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 3. maja** (v studiu Anka Černic): Od vzhoda do juga: Različni glasovi sveta - gost je Andrej Nyabenda. - Glasba od vsepovsod.

- **Ponedeljek, 5. maja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 6. maja** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 7. maja** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Čmrli-žuželčji kosmatinci. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 8. maja** (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE, STUDIO KOPER

Dragi bralci in poslušalci, lepo pozdravljeni. Pred nami je nov me-

sec maj, za mnoge najlepši v letu. Mesec maj je tudi Marijin mesec, mesec mladih, cvetja, radosti in veselja. Vse to bomo poskušali ujeti tudi v naših oddajah regionalnega programa Radia Ognjišče. Ob ponedeljkih vabljeni, da prisluhnite oddaji *Primorska panorama* (od 16. do 18. ure), ob torkih *Rez meja* (od 16. do 17. ure), srede so rezervirane za kulturne strani, ob četrkih sta oddaji *Zvonovi zvonijo* (od 16. do 17. ure) in *V goste smo povabili* (od 17. do 18. ure), *Ob petkih pospravljamo podstrešje* z Zlato, Borrom in Andrejo, Aleksija pa ima prostor *Rezerviran za...* Vsako soboto pa lahko pokličete in sodelujete v oddaji *Allegro, ma glih prav* (od 16. do 18. ure). Poleg omenjenih oddaj pripravljamo v KP studiu tudi naravoslovne prispevke, oddajo *Iz založbe ID Ognjišče* (ob ponedeljkih ob 11.15), *Stare, ma lepe* (ob ponedeljkih ob 13.30), ob četrkih pa od 20.30 do 23. ure lahko potujete s *Karavano prijateljstva*. V koprskem studiu pa vsako drugo nedeljo nastaja tudi oddaja *Graditelji slovenskega doma*. Želimo vam obilo prijetnih trenutkov v naši družbi.

Bernarda Fink na gradu Dobrovo

Moje najljubše bo naslov glasbenega večera v okviru Hitovih muz v torek, 6. maja 2003, ko bo nastopila odlična slovenska mezzosopranistka Bernarda Fink.

Sijajno pevko bo na koncertu spremljala dobro znana pianistka Nataša Valant. Imeni nastopajočih nam tako obetata enkratnega glasbeni dogodek, ki se ga je brez dvoma vredno udeležiti. Vabljeni torej v torek, 6. maja 2003, ob 20. uri na grad Dobrovo, na glasbeni večer z Bernardom Fink!

Podelitev bo 5. maja Prejemniki nagrade Vstajenje

Nagrado Vstajenje za leto 2002 bo 5. maja ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v Trstu prejel koroški pisatelj Jože Blajs za roman *Na konci jezika*.

Dosedanji prejemniki literarne nagrade so bili:

1963: Vinko Beličič, 1964: Ruda Jurčec, 1965: France Dolinar, 1966: Karel Mauser, 1967: Vinko Brumen, 1968: Alojz Rebula, 1969: Lev Detela, 1970: Boris Pahor, 1971: Vladimir Kos, 1972: Milka Hartman, 1973: Valentin Polanšek, 1974: Ubald Vrabec, 1975: Andrej Kobal, 1976: Štefan Tonkli, 1977: Irena Žerjal, 1978: Zora Piščanc, 1979: Franc Jeza, 1980: Pavle Merku', 1981: Bruna Pertot, 1982: Zora Tavčar, 1983: Ljubka Šorli, 1984: Saša Martelanc, 1985: France Papež, 1986: Tomaž Simčič, 1987: Franc Sodja, 1988: Janko Mesner, 1989: Zorko Simčič, 1990: Dušan Jelinčič, 1991: Vinko Ošlak, 1992: Igor Škamperle, 1993: Tone Brulc, 1994: Raško Dolhar, 1995: Jože Velikonja in Rado Lenček, 1996: Stanko Janežič, 1997: Marko Sosič, 1998: Živa Gruden in Milan Grego, 1999: Milena Šoukal, 2000: Dorica Makuc, 2001: Miroslav Košuta.

Radijski oder: izid 3. natečaja za izvirno radijsko igro

Na natečaj za izvirno, še neobjavljeno in nepredvajano radijsko igro s tematiko iskanja identitete posameznika ali skupnosti, je prispelo 57 del. Komisija je ugotovila, da je večina avtorjev upoštevala zahteve razpisa in da so nekatera dela vsebinsko in stilno zelo kvalitetna in zanimiva. Odločila se je, da ne podeli prve nagrade, pač pa je sklenila podeliti dve drugi in dve tretji nagradi.

Drugo nagrado prejmejo: Fabrizio Polojaz in Paolo Tanze za igro *Kdor išče, najde* ter Manka Kremenšek za igro *Zlagani časi*. Tretjo nagrado prejmeta: Andrej Makuc za *Dosje Pretnar* in Barica Smole za igro *Neka smešna uspanka*. Komisija je izbrala še več drugih del, ki jih je priporočila za izvedbo.

Narodna galerija v Ljubljani

Giovanni Battista Piranesi: Jedkanice 1768 - 1778

Narodna galerija v Ljubljani prireja razstavo jedkanic Giovannija Battiste Piranesija (1720-1778), arhitekta, grafika, arheologa in pisca teoretičnih razprav o umetnosti, katerega dosežki so spremenili pogled 18. stoletja na antiko.

Na ljubljanski razstavi, ki je bila slovesno odprta v četrtek, 3. aprila, in je nastala v sodelovanju z zagrebškim Muzejem za umetnost in obrt ter bo odprta vse do 18. maja in si jo velja ogledati, je na ogled več kot sto Piranesijevih vrhunskih grafik. Te so nedotaknjene našli po 120 letih, jih ob pomoči sodobne tehnologije natančno preučili in tako pripravili za ogled, je po poročanju Slovenske tiskovne agencije dejala avtorica razstave Andjelka Galič, ki je za razstavo v Narodni galeriji pripravila del Piranesijevega opusa, ki je nastal med letoma 1768 in 1778, in sicer album upodobljenih okrasnih predmetov rimske umetnostne obrti z naslovom *Vasi candelabri cippi sarcofagi tripodi lucerne ed ornamenti antichi* (Rim, 1778). Te je za učne namene v imenu donatorja škofa Josipa

Juraja Strossmayerja v Rimu že leta 1875 kupil Izidor Kršnjavi za bodoči Muzej umetnosti in obrti v Zagrebu.

Razstavljenih je 118 jedkanic Giovannija Battiste Piranesija, ki jih hrani Muzej za umetnost in obrt iz Zagreba. Obsežen katalog, ki spremlja razstavo, sta v hrvaškem jeziku pripravila Vladimir Maleković in Andjelka Galič, medtem ko je Narodna galerija pripravila lično zbiranko o velikem italijanskem grafiku.

Giovanni Battista Piranesi, arhitekt, grafik, arheolog in pisec teoretičnih razprav o umetnosti, v sodobni znanosti velja za enega največjih umetnikov v zgodovini jedkanice, njegovo mnogostransko delo pa je nekaj posebnega v evropski umetnostni zgodovini. Piranesi danes velja za enega največjih grafikov na svetu in tudi za enega izmed očetov sodobne grafike, ustvarjal in delal je po načelih baroka in neoklasicizma, njegove jedkanice so temeljna dela, s katerimi se lahko primerjajo samo vrhunski umetniki. Ustvaril je obsežen in kakovosten likovni opus, v katerem pretežno povečuje dosežke rimske antike.

V zloženko Piranesijeve razstave, ki so jo pripravili v Narodni galeriji, je eden od kuratorjev razstave Vladimir Maleković zapisal, da je bil Piranesi "sodobnik, ne pa tudi vnet privrženec neoklasicizma. Kot interpret klasičnih starin, najplodovitejši v evropski umetnosti, se ni mogel izogniti diktatu motivov, saj bi s tem izdal svoj temeljni ideal - evokacijo duha antike - vendar je v svojih delih nazorno razvijal svoj individualni slog: prevladuje svoboden grafični sistem rokokoja, ponekod pa je dosegel skladnost in strogost neokla-

sicizma. Nekatere Piranesijeve grafike so očiten primer antiklasičnosti, individualizma, ki triumfira v svobodni in nenavadni uporabi baročne sintakse".

Skoraj polovica predmetov, upodobljenih na listih iz razstavljenega niza v Narodni galeriji, je iz Piranesijeve zbirke rimskih najdb, ki jih je restavriral in razstavil v svojem "muzeju" v palači Tomati. Na preostalih listih so prikazane starine v lasti britanskih zbirateljev in iz rimskih zbirk. Vaze, svečniki, nagrobniki, sarkofagi, žrtveniki, trinožniki, žare, oljenke, fragmenti arhitekturne dekoracije in številni drugi nenavadni predmeti večinoma niso upodobitve antičnih izvirnikov, ampak izmišljene tvorbe, sestavljene iz različnih drobcev in dopolnitev, ki so plod Piranesijeve domišljije. Njegove domišljijske oblike so vplivale na oblikovanje predmetov umetnostne obrti in na estetično opremljanja notranjstev v Evropi poznega 18. in začetka 19. stoletja.

Razstava Piranesijevih grafičnih listov v Narodni galeriji v Ljubljani nam prikazuje umetnika, ki je postavljal temelje sodobni grafiki in je obenem s svojo fantazijsko povednostjo še danes izjemno aktualen, s tehnično dovršenostjo svoj del pa tudi mejnik sodobne umetnosti.

JUP

NA REŠETU

V sozvočju s prazniki

Ob praznikih se število poslušalcev gotovo poveča. Zato se tudi večina programistov našega radia potruži, da praznično obarva svoje oddaje. Dopolnjujejo jih časnikarske oddaje, ki predstavljajo živ utrip prazničnega dogajanja v besedi in sliki. Tudi programi radia in televizije Slovenija so bili lepo ubrani na velikonočno tematiko, kar se ne more reči za italijanske televizijske sporede. Kot tudi ne za Slovensko stalno gledališče, ki je imelo na veliki teden s predstavami najbolj naprten teden v celi sezoni. In to z igro, ki je v kričnem nasprotju z resnostjo velikega tedna. In ko sem poslušala pri radijskih poročilih intervju z igralko Miro Sardočev, ki so ji podelili nagrado slovenskih dramskih umetnikov ob svetovnem

dnevu gledališča, sem se spraševala, če je bil res veliki petek edini možni dan za podelitev nagrade tej veliki priljubljeni umetnici. A povrnimo se k radiu. Kot rečeno, je bilo na Radiu Trst A za Veliko noč kar nekaj lepih govornih oddaj, dramskih sporedov, glasbenih oddaj... Naj naštejemo samo nekatere. V nedeljo popoldne nas je Elena Legiša s *Slovenskim obzorjem* popeljala v preteklost. Njeni zanimivi gostje - Viljem Černo, Marija Češcut in Ljuba Smotlak so obujali spomine na nekdanje praznovanje Velike noči in ga primerjali z današnjim. Poslušalci smo se zamislili nad tem, kako se je v sozvočju kratkem času vse spremenilo, koliko navad se je izgubilo, za koliko lepega in poetičnega smo obubožani.

Zelo sem cenila odločitev urednikov Aleša Lupinca in Katje Kralj, da sta spremenila program in poslušalcem namenila namesto ponedeljkovih ekonomskih in finančnih pogovorov (ki so sicer zelo zanimivi in včasih tudi koristni!) najprej pogovor o nekaterih zelo aktualnih problemih strpnosti in sprejemanja drugačnosti z duhovnikom Jožetom Špehom, potem pa pogovor o lepoti Arboretuma v Volčjem potoku. Zdi se mi namreč, da bi tudi druge oddaje velikonočnega ponedeljka ne smele biti običajne tedenske oddaje, ampak bi morale podaljšati praznično velikonočno vzdušje.

Naj omenim še dve televizijski oddaji. V kratki oddaji TV-kotička *Iz sanj...beseda*, ki jo pripravlja Maja Lapornik in je namenjena predstaviti naših, tukajšnjih besednih umetnikov, je predstavil svoje gledanje na poezijo pesnik Jurij Paljk.

Ne vem, če je slučajno ali premišljeno padla oddaja o Juriju Paljku prav na Veliko noč. Na vsak način je bilo njegovo razmišljanje o vlogi poezije, o važnosti, da poezija ohrani vrednote, pa tudi njegova meditativna pesem *Molitev* kot nalašč za ta dan.

V nedeljo po poročilih je bil na sporedu prvi del, v ponedeljek pa drugi del revije otroških in mladinskih pevskih zborov *Pesem mladih*. Mislim, da je že sam pogled na toliko mladih pevcev vili optimizma še takemu črnogledu. Pa tudi spored ni bil nikoli dolgočasen, ampak živahen in inovativen po zaslugi tolikih sposobnih dirigentov. In tudi tehnično je bil posnetek dober: ne statičen, ampak veskozi živahen, da je celovito predstavil vse: napovedovalko, pevce, dirigente in instrumentaliste.

NLP

Nova knjiga dr. Mire Cencič

Tigrovec Anton Rutar in moč domoljubja (2)

Po zaslugi Cencičeve je pred javnost postavljena še ena široko zasnovana študija, ki nam odstira mnogo podrobnosti in neznanih dejstev. Ta so izjemnega pomena za zgodovinski spomin predvsem primorskih Slovencev in zlasti za ohranjanje domoljubne in narodne zavesti mlajših rodov, ki so v tem oziru vse preveč brezbržni (česar pa morda niti niso sami krivi). Knjiga je zagotovo tudi še eden od pomembnih pripomočkov za osveščanje ostalih Slovencev, tudi takih, ki so na vodilnih položajih, pa vse prevečkrat iz nevednosti ali pa iz omalovaževanja postavljajo na stranski tir prveke uporništvu proti fašizmu na zahodnem delu slovenskega narodnega ozemlja.

Avtorica bralcu izrisuje pokončno in zavedno primorsko osebnost, zlahtnega moža slovenstva, pogu-

mnega in vztrajnega, predanega narodnim vrednotam. Veliko je črpal iz obsežne zbirke gradiva, ki ga je zbral že sam Rutar. Besedilo je pogosto podkrepjeno zlasti z navajanjem citatov iz Rutarjeve zapuščine v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici in pri njegovi hčerki Miri ter beležk avtorice o njenih srečevanjih z njim. Bogato je dokumentirano z objavami pisnih in slikovnih dokumentov. Polno je domoljubnega naboja (še po naslovu sodeč), kar je za bralca izjemno privlačno, čeprav se tu pa tam giblje že na robu slavošpeva.

Kljub pravim bralnim užitek ima knjiga tudi nekatere pomanjkljivosti glede metodoloških načel pisanja zgodovinskih del, poznavanja virov in literature, zlasti pa njihovega navajanja. Morda so se katere nedoslednosti v knjigi pri-

kradle zaradi pomanjkljivih popravkov besedila pred tiskanjem - na to je mogoče sklepati tudi iz tipkarskih napak, ki so ostale pri besedilu. Kot primer napačne navedbe literature pa omenjam stran 39, kjer je naveden citat s strani 104 knjige *Jelinčičev zbornik*: knjiga ima drugačen naslov, na omenjeni strani pa tudi zmanjšano citirani odlomek.

Seznam pod naslovom *Viri* na straneh 249-251 je nekoliko zavajajoč, saj opozarja, da je od vsega navedenega komaj slaba tretjina zgodovinskih virov, vse ostalo je literatura. Ponekod na tem seznamu pogrešamo natančnejše podatke o virih, zlasti pa točneje bibliografske podatke za navedeno literaturo.

Način navedbe podatkov za citate med besedilom sicer ni običajen, vendar uporaben in praktičen, žal pa tudi zanje velja, da so ponekod preveč površni (povzeti so iz prej omenjenega seznama), ponekod pa jih sploh ni. Podobno velja tudi za posamezne opise objavljenih

pisnih ali slikovnih dokumentov.

Zgodovinarji seveda vemo, da je težko uporabljati vire prve roke pri raziskavi obdobja, ko je bilo treba izjemnih naporov, da se je v pogojih totalitarnega političnega režima narodnoobrambno delovanje sploh lahko odvijalo. Zato je razumljivo, da ni pričakovati kdovekaj sočasnih arhivskih dokumentov za temo in obdobje, obravnavano v tej knjigi. Pomagati si je pač treba z drugimi viri, zlasti spominskimi. Pri vsakem zgodovinskem delu je seveda potrebno enkrat zaključiti in kar je nastalo, je rezultat dotakratnega znanja. Nekoč bo morda kdo nadaljeval in razširil raziskavo, katero od trditev dopolnil in obogatil, katero pa morda tudi ovrgel. Pregledovanje časopisnih virov iz obdobja italijanske oblasti nad našimi kraji, zlasti pa temeljita raziskava arhivskih fondov političnih organizacij na ravni republike in njenih lokalnih podružnic iz časa po drugi svetovni vojni (predvsem komunistične partije oziroma zveze komunistov in

zveze borcev) utegne še kaj dodati ali morebiti spremeniti podoba organizacije TIGR in njenih vodilnih nosilcev, zlasti pa podoba odnosa teh organizacij socialističnega sistema do tigrovca.

Ne bi bilo prav, če bi prezrli kratak, a občutno zapisan prispevek Rutarjeve hčere Mire, v katerem je doživeto opisala svoj pogled na očeta in narodnjaka, kar lepo dopolnjuje njegov lik tudi z družinskega zornega kota.

Uvodne misli pa sta prispevala še tolminski rojak dr. Joško Šavli in zgodovinar mag. Gorazd Bajc.

Z izdano knjigo sta avtorica in izdajatelj prispevala pomemben delež k prizadevanjem za okrepitev in ohranjanje zgodovinskega spomina na Primorskem in v Sloveniji. Knjiga je kljub omenjenim pomanjkljivostim vsebinsko bogat in tudi lep izdelek, katerega je vredno imeti na knjižni polici, še bolj pa v srcu in duši.

/ konec
Jurij Rosa

Visok jubilej

Prof. Martin Jevnikar devetdesetletnik

Znani tržaški slavist, kulturni delavec in pedagog je bil rojen 1. maja 1913

Prof. Martin Jevnikar je v četrtek, 1. maja, dopolnil častitljivih devetdeset let, za kar mu v našem tedniku v imenu vseh naših bralcev in seveda tudi v imenu uprave in uredništva Novega glasa iskreno čestitamo, mu obenem iz vsega srca voščimo potrebnega zdravja, veselja in še mnogo dobrega v našem krogu!

Prof. Martin Jevnikar je v svojem bogatem in izjemno plodnem življenju napravil veliko dobrega v naši sredi, saj je bil eden tistih naših velikih ljudi, ki so v povojnem času več kot zgledno skrbeli za slovensko besedo, in to predvsem za umetno slovensko besedo. Kot literarni zgodovinar in kritik, kar je naš slavljeneц po izobrazbi,

univerzi v Padovi, od leta 1972 dalje pa je poučeval tudi na videmski univerzi, kjer je bil med drugim tudi ravnatelj Slovenskega filološkega inštituta tega vseučilišča in profesor za srbski in hrvaški jezik ter literaturo omenjenih narodov.

V teh kratkih stavkih seveda ni zajeto veliko pomembnih podatkov iz bogatega življenja in ogromnega dela prof. Martina Jevnikarja, saj je naš slavljeneц skrbno in neutrudno delal, veliko pisal in objavljalo svoje strokovne in poljudne zapise pri nas in seveda na Slovenskem, tudi v zdomstvu, ko ni mogel doma.

Predvsem pa je bil prof. Martin Jevnikar od nekdaj znan kot delaven, umirjen, globok in razumevač slovenski izobraženec, ki je skušal preudarno in mirno, vestno in marljivo dan za dnem opravljati svoje poslanstvo, pa naj je šlo za pedagoško delo z dijaki ali študenti, za dolgoletno urejevanje Literarnih vaj kot tudi Primorskega slovenskega biografskega leksikona pri Goriški Mohorjevi družbi v Gorici, pisanje kulturnih kronik in kritičnih zapisov za Radio Trsta A in Mladiko, Katoliški glas in druga sredstva obveščanja in seveda v strokovne revije ali za druge prosvetne dejavnosti.

Prof. Martin Jevnikar je tudi objavil lepo število strokovnih in šolskih knjig, kot je bil tudi dobesedno edini literarni kritik, ki je vestno in strokovno pregledal, prebral in največkrat tudi z lepim zapisom ocenil vse knjige, ki so v slovenskem jeziku izšle pri nas in v zdomstvu, kar je tako veliko kulturno dejanje, da se ga še danes ne moremo zavedati v polnosti.

Tisti, ki ga poznamo že vrsto let, ga imamo za odličnega človeka tudi zato, ker ima eno redkih izjemnih lastnosti, ki je še posebej v našem času dragocena: prof. Martin Jevnikar zna namreč imenitno poslušati in še lepše spregovoriti, vedno umirjeno in vedno premišljeno, nikdar napadalno in ne žaljivo! Predvsem pa ljubitelji slovenske besede in slovenstva cenimo slavljenečovo tiho delo, njegova redna pisanja, ki nagovarjajo preprostega in izobraženega bralca, naj se že po slovenski knjigi, pisanja, za katera smo mu iskreno hvaležni.

Tudi zato našemu slavljencu želimo čimprejše okrevanje in veliko dobrega ob visokem življenjskem mejniku!

Ob koncu druge svetovne vojne je prof. Martin Jevnikar prišel v Trst, kjer se je takoj vključil v povojno obnovo slovenske narodne manjšine, začel poučevati in si tudi ustvaril družino. Leta 1961 je prof. Martin Jevnikar na rimski univerzi doktoriral. V Trstu, kjer naš slavljeneц še danes živi, je dolga leta poučeval na slovenskih višjih šolah (od leta 1945 naprej), med leti 1963 in 1975 je poučeval slovenski jezik in literaturo na

20-letnica posvetitve škofa Ravignanija

“Nič mi ne bo dražje kot dobro tega mesta”

V četrtek, 24. aprila, so v stolnici sv. Justa bile slovesne večernice ob 20-letnici posvetitve škofa Ravignanija

FOTO KROMA

Ob tej priložnosti so tržaško stolnico napolnili številni verniki in predstavniki oblasti. Večernice je spremljalo petje stolnega zbora Cappella Civica pod vodstvom Marca Sofianopula, ki je izvajal speve na besedilo znane duhovnika in pesnika Davida Maria Turola v uglašitvi samega Sofianopula.

V svoji homiliji je škof Evgen Ravignani najprej potrdil obvezo, da bo nadaljeval po poti svojih predhodnikov,

škofov Antona Santina in Lovrenca Bellomija, in to brez negotovosti. Nadaljevati želi s pogledom na Jezusa in si prizadevati za bolj krepko in živo edinost. V tržaški škofiji živijo verniki različnih jezikov in kultur, ki pa se prepoznajo po isti veri in se skupno udeležujejo Gospodovega obeda. Škof je tako še enkrat poudaril pomen, da mora tržaško katoliško občestvo kljub razlikam biti “eno telo in en duh”. Dalje se je izrazil

za nadaljevanje bratskega dialoga s pravoslavno in evangeličansko Cerkvijo, poudaril je tudi prijateljstvo z judovsko skupnostjo in iskreno spoštovanje do drugih religij, prisotnih v Trstu.

Škof Ravignani je še enkrat potrdil obvezo, da nič mu ne bo dražje kakor dobro tega mesta, ki se lahko uredni v dialogu, v medsebojnem sprejemanju in v sodelovanju tako med posamezniki kot med institucijami.

Nabrežina / 24. Velikonočna razstava v župnijski dvorani

Pirhi in velikonočni motivi od blizu in daleč

Prizadevni župnik g. Breclj je tudi letos poskrbel za ogled pirhov iz domače vasi in iz drugih krajev sveta

V župnijski dvorani v Nabrežini je bila tudi letos na ogled tradicionalna, že 24. Velikonočna razstava. Od Velike noči do Bele nedelje (za laike: od 20. do 27. aprila) so si oblikovalci lahko ogledali razstavljene velikonočne motive: levji delež so pri tem seveda imeli živopisani pirhi oz. pisanice. Raznobarvni pirhi so bili delo tako že uveljavljenih umetnikov iz domače in drugih vasi, učencev in dijakov slovenskih šol z obeh strani državne meje in domačih župljanov.

Obiskovalci so si ob vrodu najprej lahko ogledali postavitev, ki je spominjala na najnovejšo tragično vojno dogodke v Iraku (med drugim je bilo tudi napisano, da kot je vstal Kristus, bodo vstali tudi Irak, Čečenija in Afganistan) in na delovanje v misijonih (lani je nabrežinska župnija zbrala za misijone 7.159,87 evra). Kompozicija je bila okrašena s pirhi domačih župljanov, nad njo pa je kraljevala slika vstalega Kristusa, delo slikarke Claudie Raza. Pri strani si je človek lahko ogledal drugo sliko, delo Franka Žerjale, ki ponazarja pojem življenja, ki ne sme nikoli nehati, ampak brsti naprej.

V nadaljevanju so bili na ogled pirhi oz. velikonočni motivi nabrežinskih skavtov,

FOTO KROMA

dalje umetnikov Anice Pahor, Bogomile Doljak, Claudie Raza, Marte Pertot, Agate Venier in Andreja Kosiča. Ob njihovih umetniško izdelanih pirhih so bile na ogled tudi belokranjske pisanice in ljubljanske praskarice, medtem ko so svoje izdelke razstavljali tudi učenci oz. dijaki nabrežinske osnovne šole Virgil Šček, proseške srednje šole Fran Levstik ter osnovne šole Antona Šibelje Stjenke iz Komna. Pirhi so prihajali tudi iz drugih držav: iz Rusije, Združenih držav Amerike, Kitajske, Poljske, Japonske in Palestine. Koliko pa je bilo vseh razstavljenih pirhov? Nabrežinski župnik Bogomil Breclj, ki je “duša” Velikonočne razstave, nam je pove-

dal, da jih je lani preštel 600, pa ga je štetje naveličalo, tako da jih letos ni preštel. Sodeč po količini, menimo, da jih je bilo razstavljenih kar nekaj stotin, še posebej je prevzel velik napis “Charitas”, sestavljen iz pirhov na veliki zeleni mizi sredi dvorane (tam je bila na ogled tudi Kristusova podoba, delo kriške ljubiteljske umetnice Katje Daneu). Del razstavljenih pirhov je bil tudi napredaj, tako da je vsak obiskovalec lahko s seboj odnesel spominek. Obenem je skupaj z Velikonočno razstavo potekala tudi misijonska prodajna razstava. Kot vsako leto pa so tudi letos razstavo posneli na videokaseto.

IŽ

Nova pridobitev Spletna stran SSK

Tudi Slovenska skupnost se prilagaja novim tehnologijam. V soboto, 26. aprila, so na sedežu stranke v Trstu predstavili novo spletno stran www.slovenskaskupnost.com. Stran je izdelal Dejan Kozina in je trenutno še v fazi dopolnjevanja. Že zdaj pa si internetni deskar lahko pogleda statut stranke, sestavo njenih vodilnih organov, stališča o aktualnih vprašanih in forume za direktno komuniciranje s stranko. Poleg tega bodo forumi dali tudi možnost za izmenjavo mnenj in stališč med slovensko stranko oz. njenimi predstavniki in obiskovalci spletnih strani SSK. Na voljo je tudi naslov elektronske pošte info@slovenskaskupnost.net.

Na sobotni tiskovni konferenci so predstavniki SSK na čelu s pokrajinskim tajnikom Petrom Močnikom ostro negativno ocenili načrt deželne uprave, da zgradi 16-kilometrski cestni predor pod Trstom. Po mnenju SSK je načrt deželne uprave s krajinskega in gospodarskega vidika nesprejemljiv in nepotreben ter prava norost. Sicer je do 6. maja čas za predstavitev pritožb, med katerimi se bo prav gotovo znašla tudi tista, ki jo bo predstavila SSK.

Združenje Altamarea Pisave ob meji

Združenje Altamarea tudi letos prireja že šesti mednarodni natečaj *Trst-pisave ob meji 2003* (*Trieste Scrittura di Frontiera 2003*). Namen organizatorjev je prispevati preko jezika umetnosti in čustev k spoznavanju in dialogu med različnimi kulturami. Natečaj zaobjema kategorije pesništva, pripovedništva, gledališča in prevajanja.

V kategorijah pesništva in pripovedništva bodo avtorji že objavljenih del morali poslati ne več kot dve knjigi oz. pesniški zbirki (objavljeni tudi v revijah). Kar pa zadeva še neobjavljena dela, morajo zainteresirani poslati najmanj pet pesmi ali pa zbirko v šestih izvodih oz. eno ali več krajših proznih del. Kategorija gledaliških del je namenjena izključno avtorjem iz F-Jk, Avstrije, Slovenije in Hrvaške. Avtorji lahko pošljejo samo eno gledališko delo, napisano lahko v nemščini, slovenščini in hrvaščini, vendar z italijanskim prevodom. Kar zadeva kategorijo prevodov, tu ni nobene omejitve pri izbiri zvrsti. Avtorji bodo lahko poslali največ dva prevoda iz kateregakoli tujega jezika v italijansko, ki sta bila že objavljena.

Dodatne informacije o natečaju si je mogoče ogledati na spletni strani <http://arte.triesteincontra.it/altamarea> oz. www.bekar.net ter na telefonski številki 040 569234 oz. lahko pišejo na elektronski naslov rinaanna.rusconi@tiscali.net.

Opčine / Koncert Komornega zbora Ipavska

Lepa izvedba izbora svetovne in slovenske sakralne glasbe

Na belo nedeljo, 27. aprila, sta župnija sv. Jerneja in Društvo Finžgarjev dom priredila v openski župnijski cerkvi koncert Komornega zbora Ipavska

Župnija sv. Jerneja in Društvo Finžgarjev dom z Opčin stav v nedeljo, 27. aprila, poskrbela za lep kulturni dogodek ob zaključku velikonočnih praznikov. O-pensko župnijsko cerkev sv. Jerneja so poslušalci od blizu in daleč napolnili do zadnjega kotička, saj je bil na sporedu koncert enega od trenutno najboljših slovenskih ljubiteljskih zborov, Komornega zbora Ipavska iz Vipave, ki je ravno pred kratkim na zborovskem tekmovanju Naša pesem v Mariboru prejel najvišje število točk, zlato plaketo in prvo nagrado mesta Maribor ter priznanje za najbolj izvedeno obvezno skladbo. Zbor je sicer že nekaj let dosegel vrsto zavidljivih rezultatov in je širom znan predvsem na Primorskem na obeh straneh meje. Dirigenta Matjaža Šče-

FOTO KROMA

ka pa ni treba posebej predstavljati, saj je med zamejskimi pevci zelo dobro znan kot dirigent zbora Igo Grušen v Nabrežini, nato Primorec-Tabor v Trebčah in na Opčinah, desetletje pa je bil dirigent ljubljanskih madrigalistov.

Vipavski pevci so uvodoma zapeli dva Gallusova moteta (*Pueri Haebreorum* in *Haec est dies quam fecit Dominus*), katerim je sledila še Vodopivčeva Ave Maria. Glavnino prvega dela pa je obsegala vrsta skladb litovskega skladatelja Vytautasa Miškinisa. Tako je za to priložnost Šček izbral štiri Miškinisove motete v spomin M. Durugleju (*Ubi caritas, Tota pulchra es, Tu es Petrus* in *Tantum ergo*), nato pa še skladbe *Gloria*, *Memento* in *Exultate Deo*.

Drugi del je bil popolnoma v znamenju slovenske nabožne zborovske zakladnice. Slišali smo tako najprej izbor iz Maše nadavski Mariji snežni Štefana Maurija (*Preludij, Gospod, usmili se, Jagnje bo-*

stus je vstal. Zbor je pri orglah spremljala Nada Paškvan. Na koncu sporeda ploskanja ni hotelo biti konec (čep prav je ravno v drugem delu nekajkrat prišlo do neskladij med orglami in zborom), tako da je Komorni zbor Ipavska zapel še nekaj dodatkov, med katerimi velja omeniti predvsem čudoviti Pomladni spev Antona Lajovica, ki je bila obvezna skladba na letošnjem tekmovanju Naša pesem v Mariboru.

NL

že in Zaključne mašne speve), nato dve skladbi Andreja Missona (*Ljubi angel, varuh moj in Bog, ki Zemlja ga časti*), odlomek iz Vremšakove priredbe *Ziljske ohceti* (*Od nebeske ohceti*), na koncu pa še dve znani in priljubljeni velikonočni pesmi Stanke Premrla, in sicer *Življenje novo se budi* in *Kri-*

OBVESTILA

ODBORNIK SLOVENSKE Vincencijeve konference v Trstu bo na razpolago v ponedeljek, 5. maja, od 15. do 17. ure na sedežu v ul. Donizetti 3 v 4. nadstropju, tistim, ki želijo pomagati, kot tistim, ki pomoči iščejo.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v Marijinem domu v Trstu, ulica Risorta 3, v ponedeljek, 5. maja, ob 17. uri. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

DSI VABI v ponedeljek, 5. maja, na podelitev 40. nagrade Vstajenje. Prejme jo koroški pisatelj Jože Blajs za delo *Na konci jezika*. Začetek ob 20.30.

ORGANIZACIJA HYPERION-onlus prireja tečaj za odvajanje od kajenja, ki bo potekal od 7. do 10. 5. 2003. Sestanki bodo v prostorih župnijske dvorane pri Sv. Ivanu, ul. de Pastorovich 6/B, z urnikom 20.00-21.30. Informacije: tel. št. 349 3595560 (dr. Roberta Sulčič).

IZLET V Strunjan in Piran bo v ponedeljek, 26. maja. Prireja ga Klub prijateljstva. Prijave od 8. do 17. maja oz. do zapolnitve mest v večernih urah na tel. št. 040 43194 (Martelanc) in 040 225468 (Puntar) ali osebno v ul. Donizetti 3 v dvorani ali pred dvorano v prvem nadstropju od torka, 13., do četrta, 15. maja, od 11. do 13. ure ter od 15. do 17. ure.

URAMOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v ponedeljek, 12. maja, ob 18.30 v barkovljanski cerkvi. K udeležbi vabita Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu in Klub prijateljstva.

DAROVI

ZA NOVI glas: v spomin na go. Pini Mirošič Kocjančič daruje Severina Sacolich 15,00 €.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na go. Pini Mirošič Kocjančič daruje Severina Sacolich 15,00; N.N. daruje 5,00; namesto cvetja na grob gospe Pini Kocjančič daruje Robi z družino 20,00 €.

ZA SZSO - sekcija Sv. Ivan: v spomin na ljubeznivo gospo Pini Mirošič vd. Canciani daruje N.N. 20,00 €.

ZA SKLAD "Marta Požar" za narodne noše: v spomin na gospo Pini Mirošič Kocjančič daruje Laura Parovel 15,00 €.

ZA MISIJONE: N.N. daruje 120,00; N.N. daruje 520,00; v spomin na Vido Vogrič daruje sestrčna Mira 100,00 €.

V SPOMIN na msgr. Stanka Zorka darujejo: razni dobrotniki za Don Boskovo mesto v Corumbi (Brazilija), kjer deluje pater Ernest Saksida, 435,00; Milena Franco za misijone 50,00; N.N. za misijonarja Ernesta Saksido 50,00 €.

ZA MISIJONARJA Ernesta Saksido daruje N.N. 50,00 €.

ZA CERKEV v Bazovici: v spomin na pokojno Štefanijo Kalc in Ano Zupančič daruje Sabina Širca 50,00 €.

ZA CERKEV na Padričah: namesto cvetja na grob pokojne Marije Kraljeve darujeta Eda in Edi 20,00 €.

ZA SLOVENSKO Vincencijevo konferenco v Barkovljah: v počastitev spomina na msgr. Stanka Zorka daruje N.N. 20,00 € za revne otroke tu in čez mejo.

Nabrežina / Jurjevanje tržaške veje Slovenske zamejske skavtske organizacije

Tržaški slovenski skavtski družini se je pridružilo 26 novih članov

V župnijski dvorani v Nabrežini so se v nedeljo, 27. aprila, zbrali tržaški pripadniki SZSO na svojem tradicionalnem Jurjevanju

"Pri svoji časti obljubljam, da bom z božjo pomočjo vestno služil/a Bogu in domovini, pomagal/a svojemu bližnjemu in izpolnjeval/a skavtske zakone!" V nedeljo, 27. aprila, je 26 novih članov Slovenske zamejske skavtske organizacije izreklo pred ostalimi člani svojo skavtsko obljubo. Vreme je na žalost nekoliko ponagajalo, tako da se skavti niso mogli v popoldanskih urah potepati po travnikih in gozdovih v bližini Mavhinj, zato so se zjutraj zbrali v župnijski dvorani v Nabrežini in tam sodelovali pri sve-ti maši, ki jo je daroval g. Tone Bedenčič. V homiliji je med drugim poudaril pomen skupnosti, v kateri mladi človek dorašča: temelj vzgoje predstavljajo v vsakem primeru starši, skavtska organizacija pa odigra vlogo pozitivne nadgradnje te vzgoje. Po sv. maši je sledil kratek nagovor načelnikov, ki sta obnovila pomen skavtske obljube in zakonov, obenem pa pred-

stavila lik sv. Jurija, zavetnika skavtov, in skavtizem vzporejala z viteštvom in viteškimi načeli. Zaradi tega je Baden Powell tudi izbral sv. Jurija za zavetnika skavtov, ker je bil nam-

reč edini vitez med svetniki. Po obredu obljub so se skavti začeli počasi vračati domov, saj se vreme do takrat ni še nič izboljšalo, voditelji pa so že določili naslednji datum,

ko bodo nadoknadili vse velike igre in taborni ogenj, in sicer v nedeljo, 8. junija, ko bo med vsemi člani ponovno zaživel skavtski vzdušje. (jc)

Združenje dramskih umetnikov Slovenije

Miri Sardoč nagrada za življenjsko delo

V petek, 18. aprila, so na odru tržaškega Kulturnega doma, po eni izmed ponovitev Štokove burke Moč uniforme v izvedbi ansambla SSG, izročili nagrado za življenjsko delo Združenja dram-skih umetnikov Slovenije igralki Miri Sardoč, dolgoletni članici našega zamejskega gledališča, v katerem je kot oblikovalka nešteti blešče- izbruseni likov zapustila ne-izbrisno ustvarjalno sled. Na kratki, a občuteni slovesnosti je dramaturginja Mojca Kreft, predsednica strokovne žirije ZDUS - le-to sta sestavljala še igralca Jurij Souček in Rado Pavlovec - podelila igralki plaketo in umetniško izdelano marionetno lutko Mefisto-felesa, delo gledališke in lutkovne umetnice Alenke Pirjevec. Ob tem je kratek nagovor imel predsednik ZDUS Marko Simčič. Igralec SSG Janko Petrovec, predsednik ZDUS v Trstu, je prebral utemeljitev, nagrajenka pa je preletela svojo umetniško pot in se spomnila sončnih in tudi senčnih strani svojega gledališkega popotovanja, ki bo ostalo kot svetla zvezda na gledališkem oboku.

FOTO KROMA

Nagrada ZDUS je izjemno pomembna za vsakega gledališkega ustvarjalca, saj mu jo podeljujejo tako rekoč kolegi oz. ljudje, ki živijo za gledališče in z njim. Zgoraj omenjeni člani strokovne komisije so letošnja priznanja razglasili ob Svetovnem dnevu gledališča, minulega 27. marca. Za umetniške dosežke v letu 2002 sta priznanji prejela igravec Prešernovega gledališča Rok Vihar in lutkar Robert Waltl. IK

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti Kampanja se je začela

V torek, 22. aprila, je na strankinem sedežu zasedal pokrajinski svet Slovenske skupnosti. Po predsednikovem pozdravu in obširnem tajniškem poročilu glede delovanja stranke in priprav na deželne volitve se je razvila živahna razprava, v kateri so sodelovali prisotni predstavniki sekcij in izvoljeni predstavniki. Govor je bil seveda o povezavi z Marjetico in o prisotnosti istega kandidata na listah v Trstu in Gorici ter o danes še nejasnem sestavu predsednikovega seznama, v katerem ne bi smel manjkati član SSK. Prisotni so se tudi spraševali, kakšno pozicijo bodo zavzeli obe krovni organizaciji in Primorski dnevnik glede usmerjanja preferenc slovenskih volivcev. Izraženo je bilo upanje, da bodo tudi mediji, ki pokrivajo zamejski prostor, pomagali slovenskemu kandidatu do uveljavitve, da ne bo prišlo do nepotrebnega razprševanja glasov.

Pokrajinski svet je nato soglasno in z aplavzom sprejel kandidaturu dr. Mirka Špacapanja za deželni svet, v upanju, da bo tokrat prvič od svoje ustanovitve goriški predstavnik stranke dosegel pomembno izvolitev. Kandidat in pokrajinski tajnik Špacapan je potem pozval prisotne, naj se aktivno angažirajo v volilni kampanji, ki bo morala seči do ljudi, predvsem pa izpostaviti dejstvo, da stranka imenuje na važna mesta svoje predstavnike, da bodo služili skupnim interesom manjšine. Zato bo volilna kampanja usmerjena zlasti v pridobiva-

nje slovenskih glasov, tistih pač, ki se čutijo in imajo za aktivne člane naše narodne skupnosti. Pod geslom *Slovenca v deželni svet* bo torej SSK naslovila poziv vsem rojakom v zamejstvu, naj podprejo kandidata, ki bo govoril v imenu vseh Slovencev v naši deželi.

Pred sejo se je sestal tudi šolski forum stranke, ki je pod vodstvom prof. Ninka Černica obravnaval pereče vprašanje stolic in predvidenega zapiranja učnih mest na slovenskih šolah.

Prejšnji teden v Gorici Predstavitel kandidator Marjetice za prihodnje volitve

V hotelu Euro Diplomat slovenskega rojaka Vinka Levstika je v soboto, 26. aprila, popoldne goriška Marjetica predstavila kandidate za prihodnje deželne volitve.

V goriškem okrožju bodo kandidirali dosedanja deželni svetovalec Franco Brussa, Tržičanka Silvia Altran, Gradežan Bruno Marin, Goričan Bernardo De Sanctis ter predstavnik SDI Franco Stacul. Za Slovensko skupnost bo na kandidatni listi dr. Mirko Špacapan. Slednji je v svojem nagovoru kot pokrajinski tajnik SSK naglasil važnost dogovora s koalicijo Marjetice v kateri slovenska stranka nastopa avtonomno in z lastnim političnim programom. Poudaril je važnost, da je odslej član Marjetice SDI, kar omogoča večjemu številu Slovencev v zamejstvu, da so zastopani v političnem programu Marjetice.

Slovenska skupnost si želi prav to, da slovenska manjšina govori in se predstavlja čim bolj enotno; v tej nameri

je važen vsak skupen nastop. Kandidat Slovenske skupnosti Mirko Špacapan je nato predstavil samega sebe in program, ki ga namerava zagovarjati, v katerem izstopajo seveda pozornost do problematike in zahtev slovenske narodne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini, pa tudi pozornost do zdravega okolja, dobre zdravniške oskrbe, nege starejših ljudi in bolj ka-

pilarni razširitve otroških jasli na vsa delovna mesta, kar bi posredno omogočilo ženam in materam enakopravno uveljavitev v družbi.

V svojem posegu se je Mirko Špacapan tudi zahvalil deželnemu vodstvu Marjetice, da je predložila kandidata Slovenske skupnosti v predsednikov seznam, in s tem zagotovila Slovincu prisotnost v njem.

S 3. STRANI

Povezati...

Kaj v tem smislu konkretno dela Goriška pokrajina?

Pomemben doprinos je že pred petimi leti bila ustanovitev Čezmejne zaveze, skupnega omizja, ki je nastalo na pobudo predsednika Brandolina po navdihu pok. Darka Bratine, da bi obravnavalo goriški prostor kot celoto, usklajevalo vse projekte sodelovanja in pomagalo presegati obrobno tako goriške pokrajine v okviru F-J kot Severne Primorske v Sloveniji. Žal vsi še niso razumeli potenciala tega instrumenta: prejšnja goriška občinska uprava ga je očitno bojkotirala in zagovarjala, bolj z besedami kot z dejanji, le sodelovanje treh občin v ožjem mestnem prostoru. To je politično in simbolno pomembno, po drugi strani pa je za učinkovitost sodelovanja treba razširiti obzorje. Zdravstveno integracijo lahko načrtujemo le v dimenziji ozemlja z 200 do 300 tisoč prebivalci, podobno velja za energetske in druge javne storitve, za prostorsko načrtovanje in prometne zveze, za razvoj kulturnega in okolju prijaznega turizma ali kakovostnega kmetijstva v briškem čezmejnem okolišju. Pokrajina dela na tem v okviru svojih pristojnosti. V zadnjem času smo na primer dosegli vzpostavitev čezmejne avtobusne proge, ki naj bi ji čimprej sledile še druge. Realizirali smo študijo o onesnaženosti zraku na čezmejnem območju. Pred kratkim smo dosegli financiranje Interreg za čezmejni projekt prostorskega načrtovanja v čezmejni dimenziji. V okviru širšega partnerstva petih držav (z Avstrijo, Slovenijo,

Hrvaško in Madžarsko) bomo v kratkem izvedli tudi študijo o možnosti izboljšanja obstoječih prometnih infrastruktur, da bi - ne da bi čakali na 5. koridor - čimprej odpravili ozka cestna in železniška grla in izboljšali pogoje za pretok ljudi in blaga. V predalu pa imamo še nekaj načrtov, za katere iščemo primerne možnosti financiranja.

Večkrat se dogaja, da ste tako vi in vaš kolega na občini dr. Damijan Terpin, ki dobro poznata obe stvarnosti in bi gotovo rada več in bolje naredila na področju medsebojnega sodelovanja, ukleščena v primež birokracije, ki melje, melje, zelo, po našem mnenju, prepočasni...

Kaj več o tem!

Idej in načrtov je vselej več kot možnosti za njihovo uresničitev, če ne drugega zato, ker so pač proračuni krajevnih uprav iz leta v leto skromnejši. Včasih pa je birokratskih ovir res preveč, kar ti daje vtis, da se za njimi skriva politična volja, ki skuša zavirati tvoje načrte. Tak je bil zagotovljen primer čezmejne avtobusne proge. Na slovenski strani je že dan po dogovoru v meddržavni komisiji za prevoze bilo izdano zadevno dovoljenje, tostran meje smo morali čakati nanj še poltretji mesec, vmes pa prigovarjati, prepričevati in reševati zaplete, kakršne bi si lahko izmislil le domiselni avtor kake kriminalke. Drug primer počasnosti, ki je žal konstanta tukajšnjega državnega ustroja, je izvajanje določil zaščitnih zakonov. Prva sredstva iz zakona 482, ki je bil odobren leta 1999, še pričakujemo (upamo, da jih bomo dočakali v kratkem), da bi z njimi odprli

urad za večjezično poslovanje, začeli s sistematičnim prevajanjem dokumentov in javnih napisov itd., nič kaj boljši pa niso niti obeti glede sredstev za izvajanje zakona 38.

Sami se kot pokrajinski odborniki veliko srečujete tako s kolegi iz Slovenije kot tudi s kolegi iz Furlanije-Juljske krajine in skupaj načrtujete prihodnjo Goriško brez meja. Kako si sami predstavljate ta prostor, ki bo sicer res še naprej v Sloveniji in Italiji, a vendarle del nove Evropske unije?

Bodočnost tudi našega prostora krojijo epohalni planetarni procesi. Globalizirano gospodarstvo sloni na centrih finančne in ekonomske oblasti, ki že danes veliko več odločajo kot pa vlade posameznih držav. Neglede na to, ali se bo uveljavil svetovni imperij pod taktirko ZDA ali novo ravnovesje, kjer bo tudi "stara" Evropa igrala svojo vlogo, gre zgodovinska parabola nacionalnih držav navzdol. S tem tudi državne meje in nacionalizmi, ki so v Evropi povzročili toliko gorja, izgubljajo na pomenu. Evropa je končno ubrala pot odpravljanja internih meja ob sočasnem spoštovanju vseh jezikov in identitet, ki ga je predsednik Prodi lepo ponazoril z mislijo, da bomo v Evropski uniji prav vsi manjšinci. Skratka lahko pričakujemo, da bo narodnost s časom vse manj pretvevala za konflikte, podobno kot to že dolgo ni več vera, zaradi katere so se v prejšnjih stoletjih v Evropi bili kravi boji. Ko bomo tudi narodnost znali doživljati res strpno in sproščeno, tako kot doživljamo različne verske pripadnosti, ko bomo presegli nacionali-

stične delitve med "nami" in "drugimi", bo goriški prostor zares postal spet celota, kar je nekoč že bil. Bistvenega pomena je seveda spoštovanje vseh identitet in torej polno priznanje večkulturnosti tega prostora.

Sami ste večkrat javno spregovorili o tem, da se bo identiteta našega prostora in zato tudi vsakega posameznika pri nas gotovo tudi v prihodnje spremenila, kot se spreminjata čas in družba, v kateri živimo. Prepričani smo, da smo Slovenci, ki tu živimo, ostali to, kar smo, zato, ker smo ostali zvesti svoji samobitnosti, a smo to našo narodno identiteto vseeno tudi obogatili in "nadgradili" s sprejemanjem kvalitet in odlik identitete drugega in drugačnega, kar je seveda tudi odlika. Nekaj misli o tem!

Goriški prostor je vselej bil narodnostno mešan, vendar do druge polovice 19. stoletja različnost jezikov ni bila vir konfliktov. Šele z oblikovanjem nacionalnih držav je večnarodna stvarnost postala problem. Jezik je, poleg zastave in ozemlja, postal eden od treh stebrov ideologije nacionalnih držav, katere meje pa se niso vedno ujemale z etničnimi zemljepisnimi. Odtod iredentizem, asimilacija manjšin, fašizem in dve svetovni vojni. Vse to gorje je pustilo še veliko nezacelejenih ran, predvsem pa miselne vzorce, ki pripisujejo "etnični čistosti" nek absolutni pomen: del pripadnikov večine bi zato hotel kar zaničati obstoj manjšine, ki mu ogroža mit o italijanskosti

Gorice, manjšina pa skuša kljubovati asimilaciji z negovanjem narodne zavesti in čuta etnične pripadnosti, ki prav tako izključuje vsako drugačnost. Da ne bo nesporezljivost: to narodno-obrambno delovanje je bilo in je v določeni meri še vedno potrebno za preživetje manjšine. Ocenjujem pa, da samo po sebi še ni dovolj, saj ugotavljamo, da se krog t.i. zavednih Slovencev iz dneva v dan krči in da manjšina postopno vendar nenehno izumira.

Kako torej po vašem mnenju zaustaviti to izumiranje manjšine?

Priložnost vidim v procesu evropskega združevanja, ko meje izginejo in se jezikovna raznolikost postavlja kot ena temeljnih vrednot nove nadnacionalne tvorbe. Čez nekaj let v goriškem prostoru pojma večina-manjšina v sedanjem pomenu ne bosta imela več smisla, ker prave meje ne bo več in bodo tu živel pripadniki dveh, s Furlanijo treh narodov, katerih naselitveni prostor se prav tu pri nas delno prekriva. Ta prostor je objektivno multietničen, čeprav to dejstvo danes uradno še ni priznано. Zato bo treba od miselnega vzorca "mi-drugi", ki teži k ločevanju ljudi na osnovi narodne pripadnosti, preiti na vzorec, ki bi ga lahko poimenovali "skupaj v različnosti" in naj bi težil k povezovanju ob spoštovanju različnih identitet, vključno z vsemi odtenki kompleksnih osebnih identitet, ki jih sooblikujejo različne narodnostne ali jezikovne sestavine. S fotografsko prisposodbo bi rekli, da je to kot prehod od črno-bele na barvno tehniko. Po goji za to so po eni strani ustrezni ukrepi javnih uprav (iz-

vajanje zaščite za manjšinske identitete, uvajanje večjezičnosti, spodbujanje učenja vseh jezikov tega prostora), po drugi pa tudi aktivno prizadevanje družbe in posameznikov za preseganje nasprotij, za medsebojno spoznavanje, dialog in sožitje, ki naj ne pomeni, da živimo drug ob drugem, temveč drug skupaj z drugim. Morda to zveni nekoliko utopično, vendar so utopije, če jih razumemo kot cilj, h kateremu težiti, nepogrešljiv motor za razvoj družbenih odnosov.

Kakšno vlogo bomo po vaše v tem prostoru v prihodnje imeli Slovenci v Italiji in kaj si sami najbolj želite za svoje tri otroke?

Za Slovence, ki smo danes v Italiji, upam, da bomo čimprej dosegli take družbene pogoje, da se nam ne bo treba več bati za ohranjanje slovenske identitete v tem prostoru in bomo zato svoje energije iz boja za preživetje lahko usmerili v druge, ustvarjalnejše cilje, tako za večja osebna zadoščenja kot tudi v večjo korist celotne goriške družbe. Za svoje tri otroke pa si želim, da bi ohranjali in razvijali slovenske, italijanske in furlanske korenine, ki so jih podedovali od staršev in bogatijo njihovo osebno identiteto. To jim bo omogočilo polnejše doživljanje tukajšnjega večetničnega prostora kot tudi, če jih bo življenjska pot ponesla drugam, lažji stik z drugimi kulturami. Želim si torej, da bi živeli v takem okolju, ki bo spodbujalo kulturno in jezikovno mnogoterost in ne bo nikogar več siliло v izbiro ene same pripadnosti, zaradi katere bi se moral odpovedovati drugim delom lastnega jaza.

Razpis Naj naj naj mlaj

Rumitarji v sodelovanju z generalnim sponzorjem MIP-om, Novim glasom, Primorskim dnevnikom, Primorski mi novicami, VITEL-om, Pekarno Cotič, Turističnim društvom Šempas in Goriškim muzejem razpisujejo izbor: naj mlaja (na osnovi glasovanja bralcev), najlepšega mlaja (izbere ga komisija), najvišjega mlaja (določi ga komisija) in najlepšega šolskega mlaja (izbere ga komisija).

Nagrade so naslednje: pršut (sponzor MIP) in buča vina (častijo Rumitarji) ter sladke dobrote za šolski mlaj (Pekarna Cotič).

Zaključna prireditev s podeljevanjem nagrad bo v Šempasu v nedeljo, 18. maja, ob 19. uri. Prijave in informacije na telefonski številki (0039) 338 5076534.

Abonmajska sezona SSG v Gorici Vedra burka za dobro počutje

Goriški abonenti so 14. in 15. aprila v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž uživali na peti abonmajski predstavi ob razbremenjujoči vedrini burke Jake Štoke Moč uniforme, ki jo je Slovensko stalno gledališče postavilo na oder za jubilejno sezono ob 100-letnici ustanovitve Dramatičnega društva v Trstu in po 33 letih spet zaupalo njeno režijo Mariu Uršiču. Kot se je zgodilo na premieri v Trstu, so pevske solistične točke v natančni režiji in igralski obdelavi doživele iskren odobravanje aplavz, ki se je razbohotil ob srečnem humorjem razpletu in nagradil izvajalce, nekdanje igralce SSG in sedanje mlajše člane, ki so ob klavirski spremljavi v živo "maestra" Aleksandra Vodopivca sooblikovali zabavno veseloigro s kapljico dobrohotne ironije in pospremili občinstvo nazaj v čas, ko se je gledališče znalo približati vsem svojim gledalcem. IK

Mednarodni natečaj Alpe-Jadran "Alfredo in Vanda Marcosig" Glasba brez meja za Evropo brez meja

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici so med 21. in 27. aprilom spet pele gosli mladih talentov, udeležencev 21. mednarodnega natečaja Alpe-Jadran "Alfredo in Vanda Marcosig" za mlade študente violiniste in 11. mednarodnega natečaja za mlade študente čeliste. Prejšnjo nedeljo se je za sklepni koncert nagrajencev zbralo veliko ljudi; prav lepo je bilo videti mlade študente in njihove mentorje z vsega območja Srednje Evrope.

Predsednik združenja Glasba brez meja Rodolfo Medeot je v uvodu poudaril, da se skupno z EU širi tudi območje Alpe-Jadran in z njim natečaj, ki se že 21 let razvija in pošteno krepí. Trije stebri pobude, je še povedal Medeot, so bili: Center Bratuž kot nadvse primerno opremljena struktura, v kateri so že kot doma, neudrudna animatorka prof. Francka Žgavec in umetniški vodja natečaja prof. Alessandro Molin iz Benetk. "Na teh treh sloni uspeh naše pobude." Molin je podčrtal visoko kakovostno raven prireditve in

FOTO BUMBACA

se javno zahvalil štirim sinovom zakoncev Marcosig. Občinski odbornik za kulturo Claudio Cressati je pohvalil uveljavljeno in prestižno prireditev: "Gorica nudi na kulturni ravni več, kot bi lahko pričakovali, če upoštevamo njeno demografsko težo." Pokrajinski svetovalec Alessandro Fabro pa se je v imenu pokrajinske uprave zahvalil prirediteljem, "saj se s takimi kulturnimi srečanji gradi nova Evropa." Sledilo je nagrajevanje najboljših v štirih starostnih kategorijah čelistov in treh kate-

gorijah violinistov. Kar pet nagrad so prejeli odlični mladi Slovenci (violinisti Rebeka Škrli, Ranja Sonc, Domen Lorenz, čelista David Grasselli in Luka Šulič). Dve nagradi sta prejeli mladi Avstrijci (čelista Marie Spaemann in violinistka Katharina Engelbrecht), eno pa odlična hrvatska čelista Kajana Pačko.

V dneh od 28. aprila do 3. maja nagrajenci nastopajo v prestižnih dvorinah v Gradcu, Celovcu, Salzburgu, Zagrebu in Benetkah.

DD

Ob peti obletnici društva Tržič

Dragocena prisotnost v Laškem

Rodoljubna slovenska pesem iz ust novogoriškega okteta Vrtnica je v sredo, 23. aprila, uvedla v občinskem gledališču v Tržiču praznovanje, s katerim je Slovensko kulturno športno rekreacijsko društvo Tržič želelo obležiti peto obletnico ustanovitve. Z gorečim navdušenjem, dobro voljo, samozavestjo in zdravim slovenskim ponosom je v tem času nanizalo vrsto zavidiljivih uspehov in dosežkov, ki so utrđili trdno samobitnost Slovencev na tem ogroženem zahodnem robu slovenstva, obenem pa omogočilo, da tudi italijanska javnost spozna slovenske someščane.

Bogato zgodbo o petletni "pustolovščini" so pripovedovale številne fotografije na velikem platnu, priče številnih kulturnih, glasbenih, verskih, političnih in družabnih prireditev ter društvenih sej, ki so dan za dnem gradile to mla do in živo stvarnost. Mladi članici društva Barbara Uršič in Nataša Ferletič sta na kratko orisali nastanek društva: zamisel je nastala januarja 1998, do občnega zbora je prišlo 14. aprila istega leta,

devet dni kasneje pa se je odbor prvič sestel. Društvo je od vsega začetka našlo oporo v krajevni občinski upravi; ta še vedno spodbuja dejavnosti društva, ki - pravi odbornik Del Bello - utrjuje evropsko naravnost Tržiča. Predsednica društva in njena gonilna sila Bernardka Radetič je poudarila, da so v petih letih dosegli tudi to, česar "si pred petimi leti nihče ni upal niti sanjati", toda uspehi niso padali z neba. Na svoji poti so se spopadli s številnimi zaprekami in poleni, ki jih jih je "marsikdo radodarno metal pod kolena". Največja zasluga

društva je ta, da je bila občina Tržič po dolgem in napor nem delu na terenu vključena v seznam uresničevanja zakona 482. "Društvo je doseglo najvišji cilj v najkrajšem času na najboljši način", saj, je dejala Radetičeva, ni sklopalo kompromisov, je odločno in samozavestno.

Z umetniškim darom Bogomile Doljak je predsednica izkazala hvaležnost za pomoč pri nastanku društva odborniku Fabiu Del Bellu in Janezu Povšetu, za podporo pri njegovem razvoju pa županu Pizzolittu (zastopal ga je odbornik Piredda) in predsedniku pokrajinske uprave Brandolinu (zastopal ga je odbornik Marinčič). Toplo zahvalo je s šopom rož javno izrekla tudi dragoceni tajnici društva Tanji Uršič.

Prireditve so poleg okteta Vrtnica, ki je sklenil kulturni večer, oplemenitili še tržaški glasbenik Stefano Casaccia s svojimi blok flautami ter Niko Klanjšček in Hijacint Iussa, ki sta "spletla" okrog 80 fotografij v smotrni prikaz prve petletnice društva.

DD

Praznik frtalje se nadaljuje

Prejšnji teden se je v Rupí uspešno začel Praznik frtalje, ki je priklical veliko ljudi od vsepovsod, z nastopom otroških pevskih zborov. Nadaljeval se bo v četrtek, 1. maja, ko bo ob 16.30 uri nastopil MoPZ Štmaver, nakar bo govoril dr. Damijan Terpin. Sledili bodo veseloigra dramske skupine iz Štandreža, ples in zabava.

FOTO BUMBACA

OBVESTILA

ACM-GORICA vabi k maši za cerkveno edinost v ponedeljek, 5. maja, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

V GALERIJi Kulturnega doma Gorica bo v torek, 6. maja, ob 18. uri odprtje antološke razstave goriškega slikarja Andreja Kosiča ob njegovi sedemdesetletnici. Razstava sodi v večji projekt razstav, ki se bodo zvrstili do prihodnje jeseni v različnih razstavnih prostorih v Gorici (galerija Ars, Avditorij, Kulturni center Bratuž) in v Novi Gorici. Razstava bo na ogled do 15. junija od ponedeljka do petka od 9.30 do 13. in od 16. do 18. ure ter v večernih urah med prireditvami.

ŠIRŠI ODBOR ZSKP se bo sestel v četrtek, 8. maja, ob 20.30 v KC Lojze Bratuž.

KONCERT CERKVENIH pesmi. Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica pripravlja za nedeljo, 18. maja 2003, v župnijski cerkvi v Štandrežu koncert cerkvenih pesmi. Prijavili so se že mešani zbori Rupa-Peč, Podgora, Lojze Bratuž, Štandrež in moški zbor Mirko Filej.

DRUŠTVO SLOVENSKEH upokoencev za Goriško prire-

ja od 13. do 15. junija izlet v Poadižje (Trento, Bocen, Meran). Vpisovanje do 9. maja oz. do zasedbe mest na avtobusu ob sredah na sedežu ali pri poverjenikih ali na tel. 0481 882024.

DAROVİ

OBDESETLETNICI smrti predrage mame Ljubke Šorli darujeta Lojzka in Andrej 150 € za Pastirčka in 150 € za Mladiko.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. s Peči 100,00; Marija Sosič Ferluga 50,00 €.

ZA CERKEV in cvetje v Gabrjah: Danila in Tatjana 50,00; Zofka Černic Florenin 10,00; Kristina Devetak 20,00; Lojzka Pipan Boškin 10,00 €.

ZA VIDEO in TV: N.N. Gabrje 5,00 €.

ZA CERKEV v Rupí: Tatjana Gorkič Černic 20,00; Bogdan Rutar 30,00 €.

ČESTITKE

Naša Dragica je v teh dneh praznovala 60. pomlad. Z njo se veselimo vsi, ki jo imamo radi.

Goriški jezuiti čestitajo dr. Damjanu Hledetu ob uspešno opravljenem državnem izpitu za notarja in mu želijo obilo blagoslova na nadaljnji poti.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

Srečanja z glasbo 2002/2003

MARJAN MOZETIČ MED NAMI

PORTRET SKLADATELJA V ARSATELJEJU

■ Velika dvorana KC Lojze Bratuž v Gorici
sreda, 7. maja 2003, ob 20.30

V SODELOVANJU Z GLASBENO ŠOLO NOVA GORICA

■ Muzejska dvorana na gradu Kromberk
pri Novi Gorici
četrtek, 8. maja 2003, ob 20. uri

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

vabi na KONCERT

SREČANJA POBRATENIH ZBOROV

CIRIL SILIČ, Vrtojba
FRAN BOGOVIČ, Dobovo
MePZ RUPA-PEČ

ki bo v soboto, 10. maja 2003, ob 20. uri
v Rupí na odprtem

V primeru slabega vremena bo koncert
v Kulturnem domu v Sovodnjah.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vabi na 8. DAN

GORICA 2003

nedelja, 11. maja, z začetkom
ob 9. uri na Travniku

Prijave na dopoldansko igro in kosilo na tel. 0481 536455
do petka, 9. maja, ob 17. uri

Glasbeno presenečenje v Zavodu sv. Družine

Mamice in nonice, ki prebivajo v Zavodu sv. Družine, so pretekli četrtek doživele prijetno presenečenje. Ko so bile opoldne zbrane v obednici, sta njihovo kosilo požlahtnili mali violinistki, setrici Nina in Ana Popotnik iz Koroške, ki sta jim zaigrali skladbici. Mladi dekletci sta sodelovali na mednarodnem natečaju Alpe-Jadran Alfredo in Vanda Marcosig za mlade violiniste in čeliste, ki je potekal prejšnji teden v Kulturnem centru Bratuž. Med svojim kratkim obiskom Gorice sta prebivali v Zavodu sv. Družine, tako sta na pobudo sester razveselili starejše stanovalke zavoda in jim polepšali dan. IK

Mladina evropskih narodnih skupnosti MENS

Velikonočni seminar za mlade

V Višji šoli za gospodarske poklice v Št. Petru pri Št. Jakobu na Koroškem se je v petek, 18. aprila, končal enotedenski velikonočni seminar Mladine evropskih narodnih skupnosti YEN. Na letošnjem seminarju, ki so ga vsebinsko oblikovali in organizirali izpeljali mladi člani delovne skupnosti Koroške dijaške zveze, Mlade EL (Enotne liste) in Kluba slovenskih študentk in študentov na Dunaju, je sodelovalo ob organizatorjih še kakih sto mladih pripadnikov 22 narodnih skupnosti iz 16 držav. Iz našega zamejstva se je letos odpravilo na Koroško pet Tržačanov, in sicer Eva Sancin, Matteo Feruglio, Matjaž Jaklič, Ivo Lachi ter Boštjan Romano. Predstavljali so Mlade v odkrivanju skupnih poti in Mladinsko sekcijo Slovenske skupnosti.

Tudi tokrat je bil velikonočni seminar (znan tudi kot MENS) izredna izkušnja za vse udeležence, kjer je bilo mnogo trdega dela, toda tudi mnogo zabave in prijateljskih stikov med mladimi. Posebna možnost, da se bolje spoznamo med sabo, so bile delavnice, ki so bile organizirane na brezhriben način. Delavnic je bilo osem, na razpolago pa so bile zares za vse možne okuse: od tečaja slo-

venščine in "project management" do petja, gledališča, medijske delavnice in še dodatna delavnica o narodnostni identiteti, o politiki; najpomembnejša pa je bila seveda delavnica, ki je bila posvečena organizaciji YEN. V okviru te delavnice se namreč rojevajo konkretne pobude in ideje, ki pripomorejo k nadaljnjemu razvoju te organizacije, ki se iz leta v leto širi po zaslugi novih članic oziroma manjšin, ki se zavedajo pomembnosti enotnega dela in medsebojnega sodelovanja.

Seminar seveda ni temeljil le na delavnicah; na sporedu so bili tudi predavanja, izleti in koncerti. Sprva bi omenil že tradicionalni Exchange market (tržnica izmenjav), ki je potekal v nedeljo, 13. aprila; pri tem vsaka organizacija

nudi drugim nekaj informacij o sebi, o lastni manjšini in daje na razpolago nekaj tradicionalnih jedi in... pijače. Mi smo s Krasa prinesli pristno domačo malvazijo in zagotavljam, da je žela velik uspeh! Na splošno pa ta večer izmenjav služi predvsem, da se izpostavijo neposredni stiki med organizacijami in da se dogovorimo o morebitnih izmenjavah v poletnem času.

Tudi predavanja sta bili enako zanimivi. V ponedeljek je Karel Smolle govoril o položaju koroških Slovencev danes, o tem, kaj se je naredilo in kaj je treba še narediti, da se kritični položaj naših sonarodnjakov iz Avstrije izboljša. Bojan Brezigar, ki je sicer predsednik EBLUa (Evropski urad za manj razširjene jezike), nam je v sredo zvečer pona-

zoril politiko Evropske zveze do jezikovnih manjšin. Na vprašanje, kaj je treba storiti, da se stanje naših manjšin izboljša, pa je na kratko odgovoril: "Boriti se, boriti se dan za dnem!" - in s tem zaključkom smo vsi prisotni soglašali. Isti dan je bil na vrsti celodnevni izlet po Koroški. Lepote te pokrajine skoraj ni treba omenjati; lahko samo priporočim, da se čimprej napotite tja, kdor tega še ni storil.

Najpomembnejši trenutek seminarja je bil seveda v četrtek, in sicer na General Assembly (občni zbor), med katerim smo volili za vstop novih članov v YEN in resolucije glede posameznih zahtev manjšin, ki bodo potem posredovane pristojnim organom Evropske zveze. Tako smo soglasno sprejeli resolucijo za financiranje Radia 2 in za postavitev dvojezičnih cestnih oznak na Koroškem. Na vrsti je bila tudi izvolitev novega odbora: Matjaž Jaklič je kandidiral za podpredsednika, toda prav pri volitvah novega odbora je prišlo do zapletov, ker se nihče ni kandidiral za mesto predsednika. Junija bo zato sklican izredni občni zbor, kjer bo treba ponovno voliti nov odbor. Ne glede na te zaplete pa je bil občni zbor pozitiven in spodbuden, ker so kandidirali predvsem mladi člani, ki sicer ni-

majo mnogo izkušenj, a bodo z elanom in voljo lahko premostili vsako morebitno težavo.

Za konec naj še omenim, da je organizacijski odbor poskrbel za dva kvalitetna koncerta skupin Rising Sun in Balis, ki pa sta tržaški publiki že znana, saj sta igrala na 4. zamejskem rock festivalu.

Petkova zora nam je označila, da je prišel čas slovesa, tako da smo se morali odpeljati domov. Pred odhodom pa smo drug drugemu iskreno voščili, da bi se spet videli na Danskem, kjer bo drugo leto pri nemški manjšini potekal velikonočni seminar.

Matteo Feruglio

Škofijska gimnazija Vipava / Izlet

Pa še nas obiščite!

V soboto, 5. aprila, smo se dijaki prvih letnikov ŠGV odpravili na ekskurzijo v zamejsko Slovenijo na italijanski strani. Z obiskom smo želeli spoznati naše rojake, njihovo zgodovino in življenje.

Najprej smo obiskali Landarsko jamo v Beneški Sloveniji. V to jamo so se ljudje nekdanje zatekali pred nevarnostjo. O zgodovini, takratnih razmerah, pa tudi o zdajšnjem stanju znamenitosti, predvsem pa o Beneški Sloveniji, je spregovoril gospod Giorgio Bankič, sami pa smo se podali po dolgem in ozkem rovu v notranjost jame.

Naslednja točka ogleda je bil stari del mesta Čedad s stolnico, srednjeveško hišo ter zelo zanimivim Langobardskim templjem. V ta del mesta vodi Hudičev most, ki je dobil ime po mitični pripovedi, ki pripoveduje, da je most pomagal graditi sam hudič, za plačilo pa naj bi prvi, ki bi ga prekal, pripadal hudiču; a zvitost ljudi se je tokrat pokazala tako, da so čez most spustili psa.

Najprijetnejši del tega potovanja pa je bil kratkotrajen, a svojega časa vreden sprehod po mestu.

Pot smo nadaljevali proti Režiji, mimo Humina ter Pušje vasi. Imeli smo srečo, da smo lahko prišli v Režijo, saj so na pobočju ob cesti, ki pelje v Rezijsko dolino, šele prejšnji dan pogasili zadnje ognjene zublje, zaradi katerih je bila cesta nekaj dni zaprta.

Domneve, da so Rezijani res prijetni in nič manj prijazni ljudje, so s svojim gostoljubjem in sprejemom radovednežev s toplim nasmehom na ustih tokrat tudi potrdili. Že ob prihodu smo bili deležni prijaznega pozdrava gospe Luigie Negri, ki nam je "poromunjala" v rezijanski, nato pa nas popeljala v muzej rezijanske zgodovine. Sledila je predstavitev same pokrajine ob diapozitivih, ki pa se je zelo razlikovala od navadnih predstavitev, saj smo ob koncu vsi stali na nogah in se vrtili ob poskočnih ritmičnih rezijanske glasbe.

No ja, plesa smo že precej večji, za tekoče "romunjanje" pa bo potrebno mnogo več časa! Zakaj, pa naj ostane skrivnost do vašega obiska te male, a v svoji lepoti neprepredljive doline.

Andreja Gregorič, 1.b

GLOSA JURIJ PALJK

O čakanju

Kaj lahko sploh še napiše o čakanju v tem neučakanem svetu, boste rekli. A se da, veliko, zelo veliko se da napisati o čakanju.

Čakanje je lahko nekaj lepega, kot je seveda čakanje lahko ena najbolj zoprnih stvari na svetu, kajti nihče od nas ne mara čakati v nedogled. Čakanje je seveda tesno povezano s potrpljenjem, to mastjo, ki je nihče ne mara, a jo moramo vsi skrbno razmazati nase in jo mazati okrog sebe, če hočemo vsaj znošno živeti. In seveda tudi čakati!

Na letošnji velikonočni ponedeljek sem doživel eno tistih čakanj, ki jih ne privoščim nikomur. Pa je bilo vsaj to lepo, da sem med čakanjem dobil snovi za vsaj deset, če že ne več, glos!

Iz službe sem se na velikonočni ponedeljek vrnil malce prej, ker smo v uredništvu sklenili, da bomo prej končali in odšli domov, kjer tudi nas čakajo otroci in možje, žene. Vsekakor se nisem vrnil dovolj zgodaj, da bi mi s svojim prihodom uspelo preprečiti, da ne bi hčerka Tina pred hišo tik pred mojim prihodom grdo padla s skirojem, "lopat'co", kot smo včasih tisti vragoliji na Vipavskem otroci rekli, ki pa se ji pri nas na žalost že udomačeno reče "monopattino", pa čeprav Slovar slovenskega knjižnega jezika lepo za skiro' pove, da je to otroško vozilo, ki se poganja z eno nogo.

Naša Tina rada skače in nerada čaka, zato tudi večkrat pade. Kakšnega posebnega joka doma ni bilo; ko pa sem v hišo vstopil, je bila v zraku tista nevna otroška tišina, ki odrasle mu sama pove, da se je nekaj

zgodilo. Tina je v naročju držala roko, povedali so mi, kako in kaj: sosedov Andrejček, kot malemu Andrei rečemo, da je Tina "pomagal", da je padla. Vsi trije otroci, tudi dvoletni Luka je dodal svojo, so povedali seveda predvsem to, da je Andrejček falot, da je Tina "pogrnila" zaradi njega. Ker sem s kmetov doma, se držim načela, da se sosedje nikdar ne smejo kregati ne zaradi kokoši in ne zaradi otrok in to načelo se vedno obnese.

S Tino, ki ji je desna dlan vedno bolj zatekala, nevarno ji je tudi na modro potemnela, sva kmalu odšla v Palmanovo, v bolnišnico iskat pomoč. Ničesar nisem rekel, samo pomislil sem na čakanje, bil je velikonočni ponedeljek, vedel sem, da bova s Tino v čakalnici prve pomoči naša gručo nogometišev s polomljenimi, izpah-njenimi, nalomljenimi in zviti-mi nogami. Italijanski ljubitelji nogometa se namreč radi samo na velikonočni ponedeljek žogajo na prostem in si zato tudi veselo lomijo noge.

Tako je tudi bilo. Vstopila sva v lepo čakalnico, kjer je bilo že vsaj pet Maradon, ki so stekali in potrpežljivo čakali, da jih medicinska sestra, ki je mislila, da je Sharon Stone, pokliče na pregled. O kaki prvi pomoči, ki naj bi pomenila hitro pomoč, seveda ni bilo govora.

S Tino sva potrpežljivo čakala, poslušala stokanje Ronaldov in Maradon iz Spodnje Furlanije.

Potem je prišla tista medicinska sestra, ki je mislila, da je Sharon Stone, a to ni bila,

problem je bil samo v tem, da smo vsi to vedeli, da ni, le ona ne, in nam je povedala jasno in glasno: "Sedaj imamo urgen-co, gremo ven in vi boste malo počakali!" In sta z dr. Clooneyem sedla v rešilni avtomobil in odbrzela nekam, za njima je šel še en rešilec.

In smo seveda čakali. Nabralo se nas je več kot trideset: deček z otolčeno glavo, gospa, ki ni mogla dobro dihati, desetina Maradon, ki so jim vsem zatekale noge, nekaterim v gležnju, drugim v kolenu, tretji pa so jo imeli vidno zlomljeno. Bili so tudi taki, ki so prišli samo čakati, med njimi tudi ostarela Catherine De-neuve, ki je prišla v čakalnico tako, da smo vsi razumeli, da je ona nekaj več kot mi, navedni smrtniki. Škoda, da tega ni razumel nihče, niti zdravnik, ki ji je samo utrujeno rekla, naj se postavi v vrsto.

In smo čakali in čakali, gledali in soustvarjali film življenja, čakali in čakali.

Medtem so pripeljali nekaj polomljenih ljudi, žena mi je pripeljala v bolnišnico prenosni telefonček in odšla, čez pet minut mi je iz avta že telefonirala, da je v križšču pri vasi Scodovacca prometna nesreča "in sta dva v avtu in ju bodo gotovo k vam pripeljali!" In res se je zgodilo, da je sestra Sharon spet prišla s pokončno hrbtnico ven, še enkrat povedala, da bomo čakali, in spet z dr. Clooneyem odbrzela novim urgencam naproti.

Kako lepo, da so tudi taki med nami!

In smo čakali, Tina ni stokala, zraven naju je fant, ki je pripeljal enega od Maradon z zviti-m gležnjem, telefoniral mami obetavnega Maradone: "Ne, gospa, ne, gospa, nismo pili vina, ne gospa, samo malo piva smo spili, ampak malo!" A se je videlo, da je Maradona pil veliko piva in je zato na klopi utrujeno z zlomljeno nogo zaspal.

In smo čakali.

Potem so pripeljali ponesrečenec, eden je jokal, drugi vzdihoval. Tina ni rekla ničesar, tiho je trpela zraven, čakali smo. Maradona, ki je utrujen od piva in druge tekoče hrane zaspal, se je po dobri uri kar naenkrat zbudil, se stresel in se kar presenečen zavedel, da je v čakalnici bolnišnice, in tudi tega, da ima še vedno zlomljeno nogo.

Čakali smo vsi, čakali smo dolgo.

Po štirih urah in pol so naju s Tino poklicali v ambulanto, kjer je utrujena in vsega naveličana zdravnica s takimi področniki, kot jih nisem videl že leta, samo zapisala, da naj najo "Tino pripeljemo naslednji dan na rentgensko slikanje, češ da najbrž ni nič hudega."

Šla sva domov, po petih urah in več čakanja.

Naslednji dan je čakala s Tino žena Adriana. Šli sta zjutraj takoj po sedmih, domov sta prišli malo pred 13. uro. Tini so v bolnišnici roko končno le slikali, ugotovili, da ima zlomljene prste desne roke, tik pod členki in ji dali mavec, na katerega sta seveda z ženo čakali še uro. Da se slučajno ne bi odvadili čakanja!

paljke@noviglas.it

Objava udbovskega gradiva na internetu

Stališče Slovenske konference SSK

Objava udbovskega seznama imen, za katero je poskrbel častni konzul RS gospod Dušan Lajovic, je v slovenski javnosti zbudila različne odmeve, med drugim smo slišali celo za predlog, da je treba zoper storilca ukrepati, ker da je zagrešil protizakonito razkrivanje osebnih podatkov. Pri tem se pozablja, da so se ti podatki zbirali in uporabljali v času, ko zasebnost slovenskih državljanov zakonsko sploh ni bila varovana, in da zato tudi njihova objava ne bi smela biti sprožila uradne dejavnosti republiškega inšpektorja za varstvo osebnih podatkov v smislu cenzuriranja gradiva s svetovnega spleta ali v smislu ukrepanja zoper gospoda Lajovica. Nasprotno - gre za zgodovinsko okoliščino, ki jo je treba izrabit za širšo seznanitev slovenske javnosti z udbovskim dosjejskim gradivom; s tem bi odpravili možnost, da bi redki posamezniki, ki so si večji ali manjši del gradiva okoli leta 1990 protizakonito prilastili, te podatke izrabljali za izsiljevanje in politične pritiske na posa-

meznike, omenjene v dosjejih in seznamih. Slov. konferenca SSK meni, da je objava na internetu načelno koristna, res pa je, da je objavljeni seznam v marsičem nejasen in neurejen, saj so pomešano navedena tako imena udbovskih žrtv (oseb, ki so bile zasledovane, zasliševane, preganjane...) kakor tudi imena udbovskih storilcev (zbiralcev in uporabnikov podatkov o žrtvah), pomen šifer pa ni pojasnjen. Taki nejasni podatki bi posebno pri manj poučenih ljudeh utegnili povzročati zmotno sklepanje in sodb o nekaterih osebah (tudi politično izpostavljenih), to pa bi omogočalo številne manipulacije v predvolilnem času. Državni organ naj zato namesto cenzuriranja ali ukrepanja zoper gospoda Lajovica poskrbi za objavo dodatnega udbovskega gradiva, da se bo npr. pojasnil pomen vseh številskih šifer in vsebine dosjejev. To bi bilo navsezadnje tudi v duhu resolucije Sveta Evrope o totalitarnih režimih št. 1096. Franci Feltrin, predsednik Slovenske konference SSK

Afera v Sloveniji

Z zakonom poskrbeti, da ne bo prihajalo do zlorab!

Milijon Slovencev na seznamu internetne strani "udba.net"

Slovensko javno mnenje, predvsem pa razne funkcije in politično elito, sedaj razvema spletna stran, na kateri so objavljena imena več kot milijon prebivalcev Slovenije, ki jih je v obdobju prejšnjega režima obravnavala Služba državne varnosti, bolj znana kot Udba, tajna politična policija. Objavil ga je Dušan Lajovic, pripadnik monarhističnega krila medvojne protifašističnega gibanja v Ljubljani, po vojni begunec in politični oporečnik, zdaj pa bogat poslovnež v Avstraliji in častni konzul Slovenije v Novi Zelandiji. V izjavah, ki jih je v zadnjih dneh dal slovenskim tiskanim in elektronskim medijem, poudarja, da je z objavo seznamov prispeval k razčiščenju slovenske preteklosti, zlasti pa pokazal na krivce zlorab, nasilja in kršenja človekovih pravic, kar je izvajala Udba. Dušan Lajovic bo o tem v kratkem izdal tudi knjigo.

Na omenjenem seznamu so ljudje, ki so jih kakorkoli obravnavali organi za notranje zadeve in obsodbe. Udba jih je vključila v svoje sezname in spiske, v njih pa naj bi bili tudi resnični ali pa le domnevni agenti oz. sodelavci tajne politične poli-

cije. Seznam na spletni strani je nasploh v marsičem dvoumen, nejasen in vsebuje, denimo, tudi osebe, ki so že zdavnaj umrle.

V Sloveniji so se na omenjeno spletno stran, iz katere izhaja, da je tajna komunistična policija nadzirala več kot polovico državljanov, odzvali različno. Jože Bogataj, glavni inšpektor za varstvo osebnih podatkov, je slovenskim internetnim ponudnikom naročil, naj preprečijo dostop do spletne strani, češ da so na njej naslovi in drugi podatki o prebivalcih Slovenije, "kar je v nasprotju z veljavnim za-

komom o varstvu osebnih podatkov". Na seji komisije državnega zbora za nadzor nad varnostnimi in obveščevalnimi službami so zahtevali poročilo o stanju tanih arhivov Udbe, tako v preteklosti kot sedaj, ter tudi ocene o tem, kakšen vpliv bi omenjeni seznam z naslovi več kot milijona Slovencev (nekateri za celoten primer uporabljajo naziv afera, ki pa po našem mnenju ni ustrezen) lahko imel za nacionalno varnost Slovenije. V raziskovanju ozadja, podrobnosti in domnevnih namer Dušana Lajovice, ki je sicer zelo zaslužen za osamosvojitve Slovenije, sodelujejo javna policija, kriminalistična policija, Slovenska obveščevalno-varnostna agencija in okrožno državno tožilstvo v Ljubljani. Direktor arhiva Slovenije Vladimir Žumer je po objavi seznama opozoril, da ta ustanova, torej slovenski arhiv, hrani tri četrtine podatkov, ki so na spletni strani, vsi pa so odprti za vpogled in oceno prizadetih.

Med znanimi osebnostmi iz levega in desnega območja slovenske politike, ki so na seznamu na omenjeni spletni strani, so predsednik države dr. Janez Drnovšek,

predsednik državnega zbora Borut Pahor ter Barbara Brezigar, že prepričljivo zanimali, da bi imeli stike z Udbo. Prve žrtve objavljenega seznama pa utegnejo biti nekateri posamezniki, ki bi se potegovali za službo v zvezi NATO.

V slovenski politiki soglašajo, da se je veliko arhivov oz. dosjejev nekdanje Udbe "izgubilo", se pravi, da so bili uničeni ali pa odtujeni. "Posamezniki so omenjeni, sicer državno gradivo, od našali kar v kovčkih, ki jih zdaj ni nikjer", opozarjajo na pogovorih oz. tematskih razpravah na televiziji. Veliko gradiva naj bi bilo tudi v Beogradu, "kamor ga je slovenska Udba zelo vestno pošiljala", kot je med nekim pogovorom na Pop TV opozoril Janez Janša (na sliki). Politične stranke opozarjajo, da obravnave omenjenega seznama milijona prebivalcev Slovenije na spletni strani in vloga Udbe ne bi smele postati osrednja tema slovenske politike v letu 2003. Predsednik SDS Janez Janša je 24. aprila med debato na Pop TV napovedal, da bo njegova stranka v parlament vložila predlog zakona, s katerim naj bi končno opredelili odnos Slovenije do Udbe in njenega delovanja.

Marjan Drobež

Izobraževalna dejavnost

Politehnika v Novi Gorici bo usposabljala mlade iz EU

Projekt o problematiki usedlin živega srebra v tržaškem zalivu

Služba za odnose z javnostmi visokošolskega zavoda Politehnika v Novi Gorici je častnikarjem, tudi dopisniku Novega glasa, poslala poročilo o znanstveni, raziskovalni in izobraževalni dejavnosti zavoda, ki sega tudi v širši evropski oz. v svetovni prostor. Poudarjeno je, "da Politehnika svojo raziskovalno aktivnost dopolnjuje in nadgrajuje z vključevanjem v skupne mednarodne raziskovalne projekte, ob sodelovanju s številnimi univerzami in raziskovalnimi ustanovami iz Evrope, ZDA in Japonske. V okviru šestega programskega okvira Evropske unije so raziskovalci Politehnike aktivno vključeni v ustanavljanje več raziskovalnih konzorcijev, tudi v tistega za usposabljanje mladih raziskovalcev iz držav članic EU. Politehnika je nedavno pridobila Erasmus univerzitetno listino, ki ji omogoča izvajanje aktivnosti evropskega povezovanja na področju visokega šolstva. Njenim študentom in profesorjem je s tem omogočeno, da se aktivno vključujejo v študijske aktivnosti na drugih evrop-

skih univerzah. Prav tako bodo slušatelji iz univerz na območju EU lahko študirali na Politehniko".

V sodelovanju z dansko univerzo Roskilde je v tem študijskem letu na Dansko odpotovala prva skupina študentov Politehnike, k nam pa je prispela že druga skupina danskih študentov z University of Southern Denmark v Esbjergu. Na Politehniko v Novi Gorici se bo do meseca maja izmenjalo skupaj osem danskih študentov v treh skupinah. Z našimi študenti univerzitetnega študijskega programa Okolje delajo v okviru obveznega skupinskega projekta. Le-ta obravnava problematiko usedlin oz. ostankov živega srebra v tržaškem zalivu, ki so posledica preteklega delovanja rudnika živega srebra v Idriji. "Študentje preučujejo predvsem ocene tveganja in možnosti sproščanja živega srebra, ki se nahaja v morju, tudi glede na morebitne posege v okolje, ki bodo potrebni ob predvideni gradnji nove hitre železniške proge v tržaškem zalivu".

M.

Dobro se razume z nadškofom
dr. Francem Rodetom

Za dr. Janeza Drnovška je duhovna plat pomembna

V novi številki mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo Ampak, ki jo izdaja založba Nova revija v Ljubljani, je objavljen tudi daljši pogovor s predsednikom Slovenije, dr. Janezom Drnovškom. V njem razlaga in utemeljuje svoja mnenja o najpomembnejših vprašanjih slovenske države in države, tudi kar zadeva vojno v Iraku in umeščanje države v mednarodne odnose. Poudaril je, "da članstvo v EU in zvezi NATO pomenita, da je naša prihodnost začrtana v družbi držav, s katerimi delimo demokratične vrednote in cilje. Globoko verjamem, da je to izbira, ki nas pelje v bolj stabilen svet, v boljše prihodnost Slovenije". Kar zadeva razpoloženje do ZDA, pa pričakuje, "da se bo v prihodnje izboljšalo. Vendarle gre za demokratično in mogočno državo, ki je dala ogromno svetlu, za državo, ki smo jo občudovali in ji bili pripravljeni slediti".

Nekoliko presenetljiva in nenavadna pa je izjava, "da je politika zanj postala manj pomembna. Pač pa je pomembna postala duhovna plat življenja. Precej se ukvarjam z duhovnimi vidiki življenja, zaenkrat ne kot z

religiozno prakso. Razmišljam in berem. Materialno pa v mojem vrednostnem sistemu ne igra posebne vloge, toliko, kot je potrebno za življenje. Moja bolezen je spodbudila drugačno razmišljanje. Ko se soočis s tako resno boleznijo, z možnostjo bližnje smrti, začneš bolj intenzivno razmišljati o smislu in zdravem načinu življenja. Kot rečeno, politika postane manj pomembna". Častnikar Jože Možina, ki je pripravil intervju s predsednikom Slovenije, ga je tudi vprašal, če mu je ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Franc Rode, "s katerim je v dobrih odnosih, zanimiv sogovornik tudi po duhovni plati". Dr. Janez Drnovšek je odgovoril: "Res je, gospod Rode je zanimiv, prijeten sogovornik, z njim se dobro razumem".

OBVESTILA

DRUŠTVO ARS iz Bovca in Goriška Mohorjeva družba vabita v soboto, 3. maja 2003, ob 20. uri v Slomškovo dvorano v Bovcu na predstavitve knjige: Pierluigi Bellavite V strugi izbrušeni kamni. Knjigo bo predstavil predsednik GMD dr. Oskar Simčič.

Začetek varčevanja

Spremembe državnega proračuna

Nadškof Rode ocenjuje rezultate popisa prebivalstva 2002

V slovenski politiki se vrstijo nekateri dogodki, ki kažejo na težave in zaplete v razvoju države in družbe. Opozicija je zadovoljna, ker je aprilsko zasedanje državnega zbora prvič neposredno prenašala mreža lokalnih televizij, s čimer je bila izpolnjena ena od njenih zahtev za demokratizacijo oblasti. Po dolgi letih pogajanj so delodajalci in sindikati, ob podpori in spodbujanju vlade, podpisali socialni sporazum, ki naj bi postavil temelje za enakomerni in bolj socialno usmerjen razvoj Slovenije.

Iz kronike pomembnejših dogodkov v prejšnjih dneh omenjamo oceno ljubljanskega nadškofa dr. Franca Rodeta (na sliki) o predstavljenih rezultatih popisa prebivalstva leta 2002. Kot je pokazal popis, se je namreč število opredeljenih katoličanov v preteklih desetih letih zmanjšalo, in sicer z 72% leta 1992, na 58% lani. Na

l.i. potresni maši, 20. aprila, je nadškof opozoril, "da glede na to, kako je popis potekal, koliko je bilo mahinacij, lahko dvomimo o vrednosti števil. Bil sem sam priča, kako so ljudem grozili s cerkvenim davkom, če se bodo izjasnili za katolike, češ da jim bo Rode poslal položnice. Groziti preprostim ljudem z davkom je nesramno. Tudi popisovalci so v več primerih ljudi prepirali, naj glede veroizpovedi molčijo. Ob lasti si česa takega ne bi smela privoščiti".

Socialne razmere v Sloveniji so slabe, saj velik del prebivalstva živi v revščini, zato tudi ni radosti in veselja na prvomajskih srečanjih in zborovanjih. Delo kot da ni več vrednota, ki ljudi plemeniti in jih duhovno bogati, ampak je postalo zgolj pripomoček za preživetje v tej

družbi hlastanja in pehanja za dobrinami. Tega dejstva na vseh praznikih in srečanjih ob 1. maju, tudi na tradicionalnem srečanju delavcev v

Opatjem selu na Krasu, niso mogli izničiti oz. prikriti.

Sicer pa je 1. maj v Sloveniji prinesel nekatere nove podražitve, finančni mini-

ster Dušan Mramor pa v prazničnih dneh (v Sloveniji mednarodni praznik dela proslavljajo 1. in 2. maja) snuje predlog poprave (rebalansa) državnega proračuna za tekoče leto. Predlog mora pripraviti do 8. maja, potem pa bosta o spremembi proračuna razpravljala vlada in parlament. Na finančnem ministrstvu so na osnovi napovedi Urada za makroekonomske analize in razvoj, nazadovanja gospodarske rasti v državah EU, s katerimi je Slovenija tesno povezana, in tudi sprico znižanja prihodkov v državni proračun, izračunali, da bodo letošnji proračunski prihodki za 30,7 milijarde tolarjev nižji od tistih, ki so bili sprva pričakovani. Tudi proračunski primanjkljaj se bo predvidoma povečal na 1,29% bruto domačega proizvoda. Slovenija se torej nahaja pred novim obdobjem varčevanja, zaradi česar bo potrebno zlasti v javni upravi znižati tudi plače.

M.

DAVČNI KOTIČEK

Mara Petaros

Náša zvesta sodelavka dr. Mara Petaros, ki je pred dvema letoma odgovarjala na vprašanja naših bralcev o novi valuti evru, začena s to številko našega tednika odgovarjati na vprašanja o davčnih prijavah. Vsi, ki imate dvome in pripombe ali želite kakšno pojasnilo v zvezi s to problematiko, ste vabljeni, da nam posredujete vprašanja po faxu (0481 548808) ali e-mailu (gorica@noviglas.it) ali kar po pošti (Novi glas, Travnik 25, 34170 Gorica).

Vpr.: Zadnja leta prijavljam svoje davke z obrazcem 730. Rad bi vedel, ali je letos glede te kakšna novost, saj se v Italiji vedno kaj spreminja, kar potem dela preglavice preprostim ljudem. Sploh bi rad kakšno informacijo več o omenjenem obrazcu. Hvala za odgovor.

Odg.: Letošnja poenostavljena davčna prijava 730 se le malenkostno razlikuje od istovrstne prijave prejšnjega leta. Največja novost je dejstvo, da ne moremo več predstaviti prijave v lirah, temveč samo v evrih. Ravno zaradi tega imamo na razpolago samo obrazce svetlo modre barve. Druge novosti pa se nanašajo na davčne odbitke za otroke, ki jih ima davčni zavezanec v davčno breme. Te odbitke pa izračuna pooblaščen urad sam, davčni zavezanec mora na prvi strani obrazca navesti davčno kodo zakona, tudi če ni v davčno breme, in vseh družinskih članov, ki so davčnemu zavezancu v breme. Družinski član je davčnemu zavezancu v breme, če njegovi dohodki ne presegajo 2.840,51 evrov letno. Istočasno mora navesti, koliko mesecev so bili v davčno breme in če imajo ti družinski člani manj kot 3 leta. Odbitek za otroke razdelita oba starša, ki morata v obrazcu 730 izjaviti, v kolikšni meri je otrok v breme vsakemu izmed njih. Najbolj naravno je, da oba (oče in mati) izjavita, da je otrok vsakemu v breme 50%, tako bosta imela oba pravico do polovičnega odbitka. V nekaterih primerih pa se starša odločita, da je otrok v davčno breme samo enemu, v tem primeru bo davčni zavezanec izjavil, da je otrok njemu v breme 100%, drugi pa, da sploh ni v breme. Otroci so staršem v davčno breme, tudi če ne živijo z njimi.

Poleg tega so od letošnjega leta uvedli še druge odbitke:

- dodatni odbitek, če je v družini kak prizadet otrok;
- dodatni odbitek za stroške prevajanja za gluhe;
- dodatni odbitek za stroške vzdrževanja in vodenja podjetniškega otroškega vrtca.

Od letošnjega leta veljajo tudi nova pravila za koriščenje odbitka v višini 36% stroška za popravila obstoječih zgradb. Do letos je lahko davčni zavezanec izbral, ali si bo znesek odbil 5 ali 10 let. Od letos dalje morajo vsi dakoplačevalci nujno izbrati daljšo varian-

to, kar pomeni 10 let. Ravno tako veljajo nova pravila glede najvišjega dovoljenega zneska, ki se je seveda precej znižal.

Marsikoga pa je gotovo presenetilo tudi dejstvo, da lahko predstavijo svoj obrazec pooblaščenemu uradu (CAAF) do 15. junija (oz. do 16. junija, saj je 15. junij nedelja).

Vpr.: Rad bi vedel kaj več o slovenskih obrazcih za davčno prijavo. Vem, da obstaja npr. slovenski obrazec 730. Prijavo že več let oddajam v krajevnem pooblaščenem uradu ene večjih sindikalnih organizacij. Zanima me, ali se lahko tam predstavim s slovenskim obrazcem. Kaj naj naredim, če tam ni nikogar, ki zna slovenščino? So možni kakšni zapleti v zvezi s tem? Občutek imam namreč, da se veliko naših ljudi odloča kar za italijanski obrazec, "ker je manj komplicirano"... Hvala.

Odg.: Mislim, da bi z obrazci v slovenščini ne smelo biti preveč težav, tudi če v krajevnem pooblaščenem uradu ni nobenega uradnika, ki obvlada slovenščino. Slovenski obrazec se od italijanskega razlikuje samo po jeziku, ne pa po vsebini. To pomeni, da je npr. vrstica C1 popolnoma enaka v slovenski kot v italijanski, nemški ali francoski verziji.

Uradnik, ki slovenščine ne obvlada, si bo pač pomagal s črkami in številkami, ki označujejo vsak posamezen razdelek, lahko pa bi se zgodilo, da bo pri sprejemanju slovenskega obrazca neragal, češ da ne razume. V tem primeru je dovolj, da mu dokažemo, da sta obrazca v slovenščini in v italijanski enaka in da si lahko pomaga s črkami in številkami.

Verjamem pa, da je izpolnjevanje italijanske verzije "manj komplicirano", saj so vsa ministrska navodila, potrdila o prejetih dohodkih in o odbitnih izdatkih v italijanski in preklapljanje z enega jezika na drugega ni potrebno. Z uporabo obrazca v slovenskem jeziku pa izkazujejo svoj narodni ponos in obenem uveljavljamo pravico, ki nam jo obstoječa zakonodaja nudi.

Zato je prav, da se malo potrudimo in izpolnimo obrazec v svojem materinem jeziku.

Občni zbor Zadružne kraške banke

V načrtu tudi dodatna širitev poslovanja v središču Trsta

V nedeljo, 27. aprila, je v Športno-kulturnem centru v Zgoniku potekal redni občni zbor članov Zadružne kraške banke. Danes edini slovenski bančni zavod na Tržaškem kljub splošni gospodarski recesiji, ki je prevladovala v letu 2002, lahko beleži uspešno in obetavno poslovno leto, kar sta v svojih poročilih posredovala okoli 1.200 zbranim članom predsednik upravnega odbora Dragotin Danev in ravnatelj Klavdij Brajnik. Kar

FOTO: KROMA

se tiče finančnega poslovanja, gre beležiti pozitiven

obračun na podlagi nabiranja novih vlog in podelje-

vanja novih kreditov, banka je med tem časom razširila svoj delokrog z odprtjem nove podružnice v Obrtni coni Dolina, sicer pa je opravila investicije na celotnem teritoriju, kjer posluje (v prvi vrsti je poslovala z obrtniki in malimi podjetniki). Pri ZKB v prihodnosti načrtujejo tudi odprtje ene ali celo dveh podružnic v tržaškem mestnem središču, pri čemer se že posvečajo raziskovanju raznih možnosti v tem smislu.

Podpisan dogovor o sodelovanju

Za skupno reševanje težav

Slovenija se povezuje z deželo Furlanijo-Juljsko krajino tudi na kmetijskem področju. Predstavniki Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije so v četrtek, 24. aprila, v prostorih Tržaške trgovinske zbornice podpisali dogovor o sodelovanju z Deželno zvezo neposrednih obdelovalcev Coldiretti - tako kot so na začetku aprila podobni sporazum podpisali že s Kmečko zvezo. Organizaciji si bosta odslej pomagali pri reševanju problemov, ki so na območjih, kakršni sta Slovenija in Furlanija-Juljska krajina - kar se tiče kmetijstva - precej podobni. Problemi, ki jih

srečujejo kmetijska podjetja so tako na eni kot na drugi strani meje podobni. Še bolj pa bodo postala slična ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo - je na slovesnosti ob podpisu protokola poudaril predsednik Kmetijske gozdarske zbornice Peter Vrsek. Zvezo neposrednih obdelovalcev sta predstavljala deželni predsednik Claudio Filippuzzi in deželni ravnatelj Oliviero della Pica. Predsednik Tržaške zveze neposrednih obdelovalcev Dimitri Žbogar je pozitivno komentiral podpis dogovora, saj je iz pogovorov s predstavniki obeh organizacij imel vtis, da

bodo lahko slovenski kmetovalci na italijanski strani meje resnično (in ne samo na papirju) postali most med obema kmetijskima organizacijama. Če bo res tako, se bo izkazalo že v naslednjih mesecih, ko bosta Deželna zveza neposrednih obdelovalcev in Kmetijska gozdarska zbornica Slovenije priredili skupen posvet, ki bo imel mednarodne razsežnosti, in sicer o kmetijski politiki Evropske unije, o njenih srednjeročnih spremembah, ki jih predlaga evropski komisar za kmetijstvo Fishler, in o vplivu vstopa Slovenije v Evropsko unijo.

Gostje iz Slovenije so torej izrazili največje zanimanje za izmenjavo informacij o tem, kako je v Evropski uniji organiziran kmetijski sektor, predvsem kar se tiče možnosti črpanja sredstev iz strukturnih skladov Unije. Goto pa bodo od sodelovanja imeli velike koristi tudi predstavniki Deželne zveze neposrednih obdelovalcev, saj je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije zelo dobro organizirana in ima odlične strokovne službe, zato bodo lahko njihove izkušnje dragocene tudi za kmetovalce na italijanski strani meje.

Breda Susi

Zadnji čas za setev

Blitva, nezahtevna in hvaležna zelenjava

Na našem zelenjavnem vrtu naj bo vedno tudi nekaj prostora za eno izmed različnih sort blitve

Blitva (v naših krajih tej zelenjavi pravimo tudi blede, z italijansko besedo, ki pa smo

jo vzeli za svojo, močjo, ker so listi te zelenjave blede zeleni) je zelenjadnica, ki pripada družini lobodovk. Poznamo več vrst in sort te povrtnine. V glavnem poznamo dve skupini: srebrnolistna blitva in listna blitva za rezanje. Prva ima srednje velike do velike liste bolj temne barve in z odebeljenim listnim pecljem. Pobiramo jo tako, da liste trgamo. Listna blitva pa ima komaj poudarjene listne peclje in ima nagubane listne ploskve. Listno blitvo režemo. Blitva ima veliko hranilnih snovi: bogata je z A in C vitamini ter vsebuje veliko mineralov, kot na primer ka-

lij, mangan, železo in kalcij. Podobno kot druge lobodovke, tudi blitva uspeva v

primerno za gojenje blitve. Blitva je tudi manj občutljiva na nizke temperature od

špinacije, zato jo uspešno gojimo v hladnem, zmerno toplem in vročem podnebju. Dobri rasti blitve prija sončna lega ter globoka in dobro gnojena tla. Blitvo ne sejemo dve leti zapored na istem mestu, po možnosti pa naj sledi plovkam, kapusnicam in stročnicam. Na ta način dobro izkoristi gnojilo oz. hranilne snovi prejšnjega posevka.

Blitva kali že, ko ima zemlja 6 do 8 stopinj Celzija, optimalna temperatura pa sega okrog 25 stopinj Celzija. Zelenjadnica se dobro razvije pri enakomerni oskrbi z vodo, obenem pa potre-

buje tudi veliko zračne vlage. Tla za gojenje blitve naj bodo humusna, srednje težka in naj zadržujejo vlogo. Preveč težka tla niso primerna, povrtnina namreč orumeni, ker nima dovolj zraka v zemlji in se lahko tudi osuši.

Blitvo sejemo neposredno na prosto. Pri nas jo običajno sejemo od konca marca do konca aprila ali začetka maja in nato od konca avgusta do srede septembra. Blitvo pobiramo v maju in juniju ter v septembru in oktobru. Za kvadratni meter površine bomo potrebovali 2 g semena. Sejemo 1 do 2 cm globoko in po setvi zemljo potlačimo. Blitvo sejemo na sončno lego, vsekakor pa ne prezgodaj, ker gre sicer rada v cvet.

Pri prevelikih količinah dušika lahko blitva kopiči nitratre v pridelku. Zato ne smemo pretiravati z gnojili. Po potrebi, približno mesec dni po sejanju, posevek redčimo.

Blitvo režemo, ko ima 6 do 8 listov. Na ta način ima pridelek manj nitrata. Listno blitvo lahko obiramo postopoma in jo večkrat režemo. Srebrnolistni blitvi pa trgamo liste.

Alpinistična odprava F-Jk v Karakorum Narodnostno pisana skupina alpinistov bo naskakovala osem tisočake

*Cilj odprave so gore Gasherbrum 1 (8.035 m),
Gasherbrum 2 (8.013 m) in Broad Peak (8.060 m)*

Dne 19. junija bo iz Furlanije-Juljske krajine krenila narodnostno pisana skupina osmih alpinistov iz naše dežele, ki bo poskušala zavzeti vrhove treh osem tisočakov v himalajskem pogorju Karakorum v Pakistanu. Osem tisočake Gasherbrum 1, Gasherbrum 2 in Broad Peak bodo naskakovali Nives Meroi, Romano Benet, Alessandra Canestri, Marco Tossutti, Dušan Jelinčič, Miroslav Chert, Luca Vuerich in Giambattista Galbiati, se pravi alpinisti italijanske, furlanske in slovenske narodnosti kot dokaz pisane etnične stvarnosti F-Jk. Pravzaprav odprava, ki so jo poimenovali Karakorum 2003, nima samo sicer samoumevnega športnega, ampak tudi drug pomen: želi biti namreč promocija za deželo F-Jk s prikazom enotnosti in bratstva med njenimi različnimi etničnimi komponentami. Zaradi tega jo podpira tudi deželna uprava.

Osnovna zamisel pričujoče odprave se je porodila znotraj ožje skupine alpinistov, ki jo je sestavljal alpinistični zakonski par iz Kanalske doline Nives Meroi in Romano Benet. Oba imata velike himalajske izkušnje, saj sta osvojila več tamkajšnjih vrhov, Meroieva pa je sploh Italijanka, ki je doslej osvojila največ osem tisočakov. Če bo izid odprave Karakorum 2003 uspešen, pa bo Nives Meroi ženska, ki je na svetu osvojila naj-

večje število osem tisočakov. Z njima sta večkrat plezala v Himalaji tudi druga dva člana odprave, Luca Vuerich s Trbiža in Giambattista Galbiati iz Bergama. Drug alpinistični zakonski par sestavlja Tržačana Alessandra Canestri in Marco Tossutti, ki sta lani osvojila vrh himalajskega osem tisočaka Cho Oyu. Slovenskega tržaškega alpinista in kolego Dušana Jelinčiča pa ni treba posebej predstavljati: Jelinčič se vrača v kraje, kjer je že bil leta 1986 in bo med drugim ponovno naskočil vrh Broad Peaka, ki ga je takrat že osvojil in postal tako prvi alpinist iz F-Jk, ki je osvojil osem tisočakov. Edini himalajski novinec v odpravi je Tržačan slovenskega rodu Miroslav Chert, ki pa je že osvojil šest vrhov med 5.000 in 6.000 m v Južni Ameriki. Člane te skupine druži seveda ljubezen do planinarjenja in alpinizma, ki pa se v tem primeru druži tudi z ljubeznijo do potovanja, na katerem spoznaš drugačne ljudi in kulture.

Člani odprave bodo poskusili osvojiti vrhove Gasherbruma 1 in Gasherbruma 2 brez vmesnega postanka v dolini. Z vrha Gasherbruma 1 se bodo tako podali do Gasherbruma 2 kar po vzhodnem grebenu (po poti, ki sta jo začrtala poljska alpinista Kukuczka in Kurtyka) preko 7.758 m visokega Junction Peaka. Po osvojitvi obeh vrhov se bodo alpinisti vrnili v bazni tabor za kratek počitek, nato pa bodo naskočili vrh Broad Peaka. Gre za prvi poskus te vrste v zgodovini alpinizma, pri čemer bodo člani odprave poskušali naskočiti omenjene vrhove v t.i. "alpskem stilu", se pravi z nahrbtnikom na ramenih in prenosnimi šotori ter brez jeklenk s kisikom in nosačev. Tak način plezanja je zelo naporen in zahteva visoko stopnjo tehnične in atletske pripravljenosti ter brezhibno aklimatizacijo. Slednje si bodo člani odprave pridobili s postopnim vzpenjanjem na višje kvote, kar naj bi trajalo približno dva tedna. Pred začetkom plezanja si bodo privoščili tri ali štiri dni počitka, nato bodo naskočili osem tisočake.

Udeleženci odprave nameenjajo tudi pripraviti foto in videoreportažo vzponov s pomočjo digitalnih kamer. Posnetki bodo obogatili predavanja o vzponu, do katerih bo prišlo po vrnitvi domov, ki je predvidena za 21. avgust.

Ivan Žerjal

SUŠI - Društvo sožitja in srečevanj / Pogovor: Erik Figelj

Na Jeremitišču brcalo žogo sto študentov...

Že nekaj časa je v našem prostoru prisotna tudi kratica SUŠI, ki z japonsko narodno jedjo seveda nima nič skupnega, saj je SUŠI kratica za društvo Slovenskih univerzitetnih študentov v Italiji. To je nestrankarsko društvo zamajskih slovenskih študentov v Gorici, kot nam je na krajšem pogovoru zaupal predsednik društva Erik Figelj (na sliki).

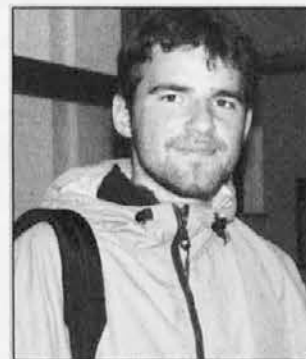
Na obisk v uredništvo Novega glasa smo ga povabili zato, da bi nam povedal, kdo so tista dekleta in fantje, ki jim je uspelo minuli petek popoldan zbrati na zelenem travniku v Jeremitišču sto navdušencev nogometa, da so z igrali turinir, predvsem pa zato, da so se v lepem vremenu lepo imeli med seboj, se pogostili in se predvsem dogovorili za nadaljnje sodelovanje ob meji.

Erik Figelj je doma iz Sovodenj, kjer je tudi predsednik Kulturnega društva Sovodnje, sicer pa na videmski univerzi v Gorici študira na Fakulteti za javne odnose in med prostim časom skrbi, da bi tudi SUŠI zaživel tako, kot se za akademsko združenje spodobi.

Pravzaprav bi bilo dobro, če bi nam za začetek povedal, koliko časa že SUŠI obstaja in katere smernice ima?

SUŠI smo slovenski univerzitetni študentje v Gorici ustanovili že septembra leta 2000 z namenom, da bi naše društvo postalo najprej vez med slovenskimi univerzitetniki v Gorici, nadalje bi skr-

belo za sodelovanje z italijanskimi vrstniki in tudi poskušalo vzpostaviti trajnejše vezi čez mejo. Radi bi in tudi prirejamo take pobude, ki bi bile

dosegljive in bi tudi nagovarjale najprej slovenske študente iz Gorice, nato tudi italijanske prijatelje in seveda študente iz Nove Gorice in širše Slovenije. Naše društvo naj bi bilo torej stičišče in kraj sodelovanja, srečevanja in pobud v duhu sožitja in čezmejnosti, jasno tudi kulture.

Koliko vas je aktivnih članov pri društvu SUŠI?

Sedaj nas je 15, kar ni malo, če vemo, da univerzitetni študij traja od štirih do petih let, da nekateri po krajšem postanku v Gorici odidejo tudi v tujino in je težko vzdrževati stike z vsemi. Dejstvo pa je, da nam to uspeva. Vseh petnajst nas je iz goriškega prostora, zamejcev torej.

Kako to, da ste se odločili organizirati nogometni turnir v Jeremitišču?

Predvsem zato, da se bolje spoznamo med seboj, saj so na turnir prišle nogometne

ekipe iz Ajdovščine, nastopili pa sta tudi dve ekipi s Tržaškega, in sicer ekipa Kluba slovenskih študentov iz Trsta ter ekipa drugih prijateljev s Tržaškega, ekipa iz Brd, ekipa KD Sovodnje ter seveda ekipa Štandrež-Jeremitišče. Morali bi priti tudi italijanski prijatelji, a nekaterih ni bilo zato, ker je minuli petek, praznik 25. aprila, sovpadal z velikonočnimi prazniki, prav tako pa niso mogli priti Tolminci. Že dejstvo, da se nas je zbralo več kot sto, je vzpodbudno. Zabavali smo se. Mi od društva Suši pa smo pripravili seveda tudi glasbo, jedajo in pijačo. Bilo je lepo in najbrž moramo vseeno povedati, da je na koncu slavila ekipa Kluba slovenskih študentov iz Trsta, ki je po streljanju enajstmetrovk ugnala Brda. Rezultat nogometnega turnirja seveda ni toliko pomemben, kot je pomembno dejstvo, da se nas je zbralo veliko! Z zaključno "paštašuto" smo kronali dan, kot se spodobi!

In naprej?

Prav danes (v ponedeljek, 28. aprila, op.ured.) smo se s stojnico predstavili na Prazniku Goričanov na Škabrijelovi ulici, 7. maja se bomo predstavili s stojnico v Ljubljani. Trudili se bomo, da postane naše društvo SUŠI kraj srečevanja in zblizanja, spoznavanja slovenske in drugih kultur, predvsem pa naše živo društvo, v katerem se lahko prepozna prav vsak slovenski študent na Goriškem.

ZUT

POTOPIS

Od Nove Gorice do Santiaga (25)

CAMINO FRANCES

Nace Novak

Dobra dva kilometra pred etapnim ciljem v naselju Villadangos del Paramo sta Walter in Emilia kapitulirala. Oba sta bila preveč izmučena, da bi stisnila zobe in zmogla še zadnje pol urice hoje. Ustavila sta se v baru ob cesti, sam pa sem šel dalje. Imel sem še dovolj moči.

V zavetišče sta prišla slabo uro za menoj, ko sem bil že izpod zlobno mrzlega tuša in sem si na terasi pred vhom servisiral stopala in si obljudil. Za naslednji dan nadaljujem v sandalih, pa naj bo, kar hoče, saj bo sicer res potrebna amputacija.

Zavetišče je bilo urejeno v zapuščenem šolskem objektu, tako da nas je bilo v njem kar precej. Za spanje smo izbrali velik prostor, po katerem so bile razmetane žimnice. Vsak si je izbral svojo in to je bilo vse. Bolečina, ki me je špikala med potjo, se je med sprehodom do restavracije, kamor smo šli na večerjo,

okrepila, zato sem natakara prasil za vrečko ledu. Med večerjanjem sem si hladil razbolelo mesto in preprosta, a učinkovita terapija je zaleгла, saj do zaključka Camina s tistim delom telesa nisem imel več težav.

Na obisku pri čudaku Thomasu - vitezu Templarju moderne dobe

29 kilometrov dolgo 18. etapo od vasice Villadangos del Paramo do mesta Astorga sem prehodil v sandalih. Tako kot sem si obljudil. Emilia in Walter sta bila tega še posebej vesela, saj sta sama že zdavnaj obupala nad čevlji. Takoj sem se poistovetil z vlogom enega od treh Sandalerosov, kot smo se v šali poimenovali. O Chrisu in Jo nismo izvedeli nič novega.

Tudi v Astorgo sem pripešal sam, saj sta Emilia in Walter hodila počasneje in brez prave volje. Ves čas sta se nekaj pritoževala ali pa se delala norca iz vsega skupaj,

samo da bi jima bilo med hojo lažje. Zadnjih pet kilometrov sem potegnil in ju pustil za sabo, kar mi je ustrezalo. Poglobil sem se v pozorno opazovanje okolice in v razmišljanja o tem in onem, ki mi jih je sproti prinašal Camino.

Zavetišče je bilo o.k. in dobro zasedeno. Na stopalih sem dobil nekaj novih žuljev, ki so se pojavili, ker sem spreminil obutev. Zaradi ponavljajočih se težav s stopali sem bil kar malo slabe volje, pa še vreme se je spet kisalo. Zvečer je začelo deževati. O Chrisu in Jo še vedno ne duha ne sluha.

Do Compostelle je bilo še dobrih 250 kilometrov, Meseta je bila premagana. Pred seboj pa smo imeli že nov izživ, vzpon do najvišje točke na Caminu, 1517 metrov visoko. Do vasice Rabanal del Camino ob vznožju gore Monte Irago nas je pot vodi-

la skozi nekaj slikovitih vasic, kjer so prevladovala tradicionalna hiša, zgrajene iz kamna. Vreme se je ves čas spreminjalo. Sonce - dež - sonce - dež... Smotano.

V Rabanalu smo se dobro najedli, potem pa zagrizli v hrib. Po šestih kilometrih hoje

smo prišli do vasi Foncebadon, kjer naj bi pred časom odstranili nekaj potepuških psov, saj so zbrani v trop baje ogrožali mimoidoče romarje. Ne vem, ali to drži, saj je zgodba o tem krožila med romarji, tako kot še marsikatera druga. Sam s štirinožci med potjo nisem imel težav. Morda tudi zato, ker pse dobro poznam in se jih ne bo-

jim. Nekajkrat se mi je res zgodilo, da sem bil opozorjen za grozečim lajanjem, a sem šel vseeno mimo, pa me ni nobeden od sitnežev na štirih nogah napadel.

Ob vstopu v vas so ob cesti ležali štirje na videz zelo svobodni kosmatinci. Leno so

nas opazovali in še zalajati se jim ni ljubilo. Ker je začelo nekoliko močnejše nalivati, smo se ustavili v okrepčevalnici, ki je bila podobna skrbno urejenemu muzeju, saj je bilo vsenao-krog polno tradicionalnih predmetov in priprav, značilnih za to gorsko območje.

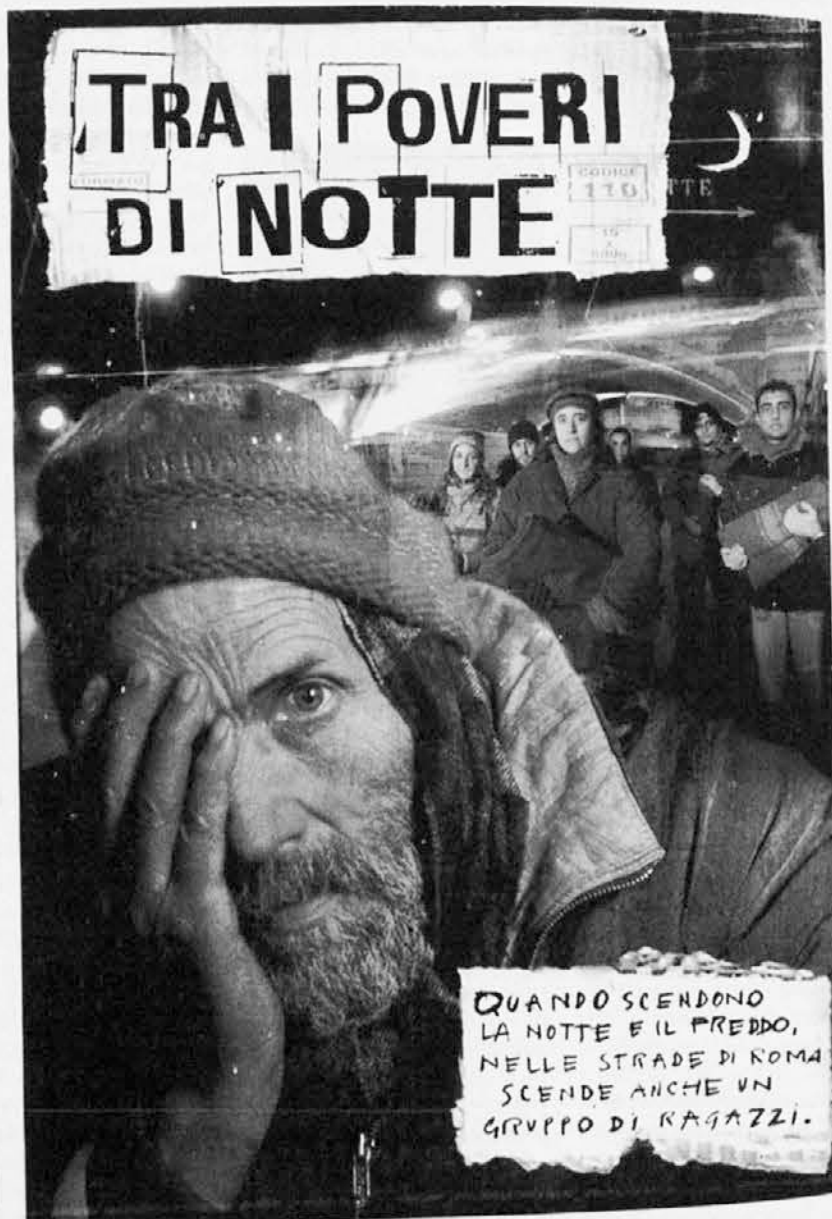
Vas sama je bila kot pokopališče za hiše. Skoraj vse bajte v njej, razen "muzejske" okrepčevalnice, so bile zapuščene in na pol podrte. V preteklosti je bila to za romarje pomembna postojanka, o čemer danes priča le še spomenik v obliki križa sredi nekdanje vasi.

Ko se je nebo zjasnilo, smo šli naprej in lepo vreme je zdržalo vse do znamenitega spomenika Cruz de Ferro (na sliki) na višini prek 1500 metrov, ki je zanimiv predvsem zato, ker je okrog nekaj metrov visokega "železnega križa" zrasla impozantna gora kamena. Med romarji je prišlo s časom v navado, da sem prinesejo in simbolično odložijo vsak en kamen, in ker se govorice hitro širijo, romarjev pa je zadnja leta spet vse več - pa čeprav še vedno ne toliko kot nekoč - se prav lahko zgodi, da bo Cruz de Ferro čez nekaj let prekrit s kamenjem, kar bi bilo po svoje prav zabavno.

Z vrha se je videlo vse do Astorge, že kmalu po tem ko smo šli naprej, pa se je vreme spet kisalo. Deževalo je vse bolj ihtavo in kmalu so začela ob zemljo trkati drobna zrna toče. Čeprav sem imel noge (hodil sem v sandalih) in hlačnice kmalu povsem mokre, se nisem pretirano sekiral. Vedel sem, da me nedaleč stran čaka zavetišče enega od posebnih, ki so prišli na Camino in zavedno ostali.

8 kilometrov. Naslednji dve uri sta bili hujši od hude nočne more.

/ dalje

TRA I POVERI DI NOTTE

NIENTE DISCOTECA STASERA, MA UNA CENA TRA AMICI, UNA CENA TRA I POVERI.

NELLE MANI CIBO E COPERTE, NEI VOLTI UN SORRISO, PER NON LASCIARE CHE IL FREDDO CONGELI ANCHE IL CUORE.

Odloči se in nameni Osem od tisoč katoliški Cerkvi s tem, da podpišeš v posebno okence na svojem obrazcu davčne prijave 730-1 ali Unico 2003.

Cei Conferenza Episcopale Italiana

**8x
mille**
CHIESA CATTOLICA

Davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, lahko vseeno sodelujejo pri izbiri Osem od tisoč s svojim obrazcem CUD. Dovolj je, da podpišejo v okencu Chiesa cattolica in nato na dnu obrazca; potem naj zaprejo obrazec CUD v belo ovojnico in nanjo zapišejo svoj priimek in ime ter davčno številko z napisom "Scelta per la

destinazione dell'Otto per mille dell'Irpef - Anno 2003". Pismo naj oddajo ali na pošti ali v banki do 31. julija. Vse potrebne informacije za podpis na obrazcu CUD se lahko dobijo na zeleni telefonski številki (Numero Verde) 800.348.348.

DESTINAZIONE DELL'OTTO PER MILLE DELL'IRPEF
Chiesa cattolica
Carlo Rossi
Sulla tua dichiarazione dei redditi o sul modello CUD